



T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü



**SPORCU ÖĞRENCİLERDE KİMLİK GELİŞİMİ VE
OKULA YABANCILAŞMA: ERGENLİK DÖNEMİ
ÜZERİNE AKRAN KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA**

Yüksek Lisans Tezi

Berkcan BOZ

Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

İzmir
2020

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**SPORCU ÖĞRENCİLERDE KİMLİK GELİŞİMİ VE
OKULA YABANCILAŞMA: ERGENLİK DÖNEMİ
ÜZERİNE AKRAN KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA**

Berkcan BOZ

Danışman
Doç. Dr. Olcay KİREMİTÇİ

Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

İzmir
2020

TEZ ONAY SAYFASI

Kurum Adı : Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

Program : Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans

Tez Konusu : Sporcu Öğrencilerde Kimlik Gelişimi ve Okula
Yabancılaşma: Ergenlik Dönemi Üzerine Akran Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Danışman : Doç. Dr. Olcay KİREMİTÇİ

Tezi Hazırlayan : Berkcan BOZ 

Değerlendirme Kurulu Üyeleri :

Başkan / İmza : Doç. Dr. Murat KANGALGİL 

Üye (Danışman) / İmza : Doç. Dr. Olcay KİREMİTÇİ 

Üye / İmza : Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Meliha CANPOLAT 

Tezin Kabul Edildiği Tarih : 16.06.2020

ÖNSÖZ

Küçük yaşlardan itibaren başlayan spora karşı ilgim, sportif faaliyetlere katılmam ile birlikte bir tutku haline dönüştü ve bu tutkum zamanla artarak devam etti. İlerleyen yıllarda spor, hayatımın vazgeçilmez bir parçası haline gelirken eğitim-öğretim yaşamımın büyük bir kısmını ‘‘sporcu öğrenci’’ olarak sürdürmem de kaçınılmazdı. Bu süreç içerisinde sporun hem kimliğime hem de okul ile ilişkilerime etkisi artıları ve eksileriyle birlikte çok yönlü ve evrimsel bir yapı gösterdi. Kişisel deneyimlerim ve gözlemlerim sonucunda sporun bireyin yaşadığı birçok içsel ve dışsal çatışmaya çözüm olabileceği gibi, bireysel ve sosyal düzeyde birçok çatışmanın ve krizin kaynağı olabileceğini de düşünmekteydim. Buna karşın kişisel düşüncelerimin temeli ve sporcu öğrencilerin gelişimsel süreçlerindeki özgün yapılar ancak bilim ile anlaşılabilirdi. Bu nedenle, başlangıç evresinde olan akademik yaşamımın ilk araştırma konularından biri sporcu öğrenciler olurken, bu yaşamın öncül ürünlerinden olan yüksek lisans tezimi de bu konuda yazmaya karar verdim.

Tezimin başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen sürede tıpkı sporcu öğrenci olduğum dönemdeki gibi, sporun artılarını ve eksilerini yeniden yaşarcasına deneyimlediğime inanıyorum. Veri toplama sürecinde dahi farklı sporcu öğrenci profillerini gözleme imkanı bulurken, analiz sürecinde ise negatif ve pozitif yönde oluşturduğum birçok hipotezin yanlışlanması ya da doğrulanması şaşırtıcıydı. Bu durum, sporcu öğrencilerin gelişimsel süreçlerinin artıları ve eksileriyle kompleks ve evrimsel bir yapı gösterdiğine ilişkin deneyim ve gözlemlerimi bana hatırlatmış oldu. Ancak bu sefer önemli bir farkla; bilimin ışığında. Bu tezin son bölümü, kendim dahil sporcu öğrencilerle ilgili iyimser ya da kötümser yönde genellemelerde bulunan tüm bireylere (araştırmacı, ebeveyn, öğretmen, antrenör vb.) şu sözleri hatırlatmakla sonlandırılmıştır: ‘‘*Bu dahil bütün genellemeler yanlıştır.*’’

İzmir, 22.06.2020

Berkcan BOZ

ÖZET

Sporcu Öğrencilerde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma: Ergenlik Dönemi Üzerine Akran Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Sportif faaliyetlere yoğun katılımın sonucu olarak psiko-sosyal gelişim süreçlerinde farklılıklar gözlenebilen sporcu öğrenciler, kendine özgü dinamikleri bulunan bir sosyal grup olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı, ergenlik dönemindeki sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma durumları açısından karşılaştırılmasıdır.

Mevcut araştırmada, nicel araştırma yaklaşımı temel alınarak nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen araştırmanın örneklem grubunu 13-20 yaş aralığında bulunan, 1238 (%51.1)'i yarışmacı sporcu, 1184(%48.9)'ü ise sportif faaliyetlere katılmayan 2422 kişi oluşturmaktadır. Yarışmacı sporcu öğrenciler ile sportif faaliyetlere katılmayan bireylerin sınıflanmasında, aktivite parametrelerini (spora katılım statüsü, günlük antrenman süresi, sezonluk müsabaka sayısı vb.) içeren 15 ölçüt kullanılmıştır. İlgili ölçütler dikkate alınarak gerçekleştirilen uzmanlararası güvenirlik analizi sonucunda bireylerin spora katılım durumları sınıflanmış ve bu analizin güvenirlik puanı .94 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama sürecinde kullanılan anket formu, sosyo-demografik bilgiler ve sportif aktivite parametrelerini içeren bilgi formu, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği ve Sporcu Kimliği Ölçeği olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. SPSS 23.0 programında gerçekleştirilen verilerin çözümlenmesine ilişkin işlemler, bağımsız t-testi, ANOVA analizi, hiyerarşik ve k-means küme analizleri, ki-kare testi ve çoklu regresyon analizleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular, içsel yatırımda bulunma, içsel yatırım ile özdeşleşme, seçeneklerin derinlemesine araştırılması alt boyutlarında sporcu öğrenciler lehine, seçeneklerin saptantılı araştırılması alt boyutunda ise sporcu olmayan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğunu göstermektedir ($p < .05$). Seçeneklerin genişlemesine araştırılması alt boyutunda ise iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > .05$). Sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik statüsü gelişimlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklı ve çok yönlü eğilimlerin

bulunduğu tespit edilmiştir ($p<.01$). Okula yabancılaşma veri seti dikkate alındığında, güçsüzlük alt boyutu ve okula yabancılaşmanın genelinde sporcu olmayan öğrencilerin ortalama puanlarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu, ilgili farkın etki büyüklüğünün ise küçük düzeyde bulunduğu gözlenmektedir ($p<.01$). Bunun yanı sıra, sporcu öğrencilerde içsel yatırımda bulunmanın okula yabancılaşma noktasında ayırt edici faktör olduğu belirlenmiştir ($p<.05$). Sporcu kimliği bileşenlerinden sosyal kimliğin okula yabancılaşmanın negatif, sporla sınırlanmışlığın ise pozitif yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir ($p<.01$). Günlük antrenman süresi, müsabaka deneyimi ve sezonluk müsabaka sayısı gibi faktörler sporcu öğrencilerin okula yabancılaşması ve sporla sınırlanması üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir ($p<.01$; $p<.05$). Spora özgü kimlik puanının, sporcu öğrencilerde yaş ile birlikte sabit seyrettiği ($p>.05$), sporcu olmayan akranlarda ise sporcu kimliği puanlarının yaş ile birlikte düştüğü gözlenmiştir ($p<.01$). Sporcu erkek ve kadınlar arasında spora özgü kimlik açısından anlamlı bir fark gözlenmezken ($p>.05$), sporcu olmayan popülasyonda erkeklerin sporcu kimliği ortalama puanları anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p<.01$).

Sonuç olarak, sporcu öğrencilerin kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma düzeyleri açısından sahip olduğu eğilimlerin kompleks ve çok yönlü bir yapı gösterdiği değerlendirilmiştir. Sporcu öğrencilerde erken kimlik olgunlaşması kavramının incelenmesi daha kapsayıcı sonuçlar elde edilmesine yardımcı olabilir. Mevcut araştırmada sporcu öğrencilerde kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma durumları açısından tek yönlü ve kalıplaşmış eğilimlerin bulunmadığı, aksine sporcu öğrencilerin gelişimsel süreçlerinde pozitif, negatif ve nötr olarak değerlendirilebilecek çok yönlü etkilerin bulunduğu gözlenmiştir. Araştırmacılar, antrenörler, ebeveynler ve öğretmenler gibi bilim, spor ve eğitim otoritelerinin paydaşlarına, sporcu öğrenciler konusunda iyimser ya da kötümser yönde genelleyci değerlendirmeler yapmaktan kaçınmaları ve sporcu öğrencileri periyodik olarak psikometrik ölçüm araçları ile takip etmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu Öğrenci; Kimlik Gelişimi; Okula Yabancılaşma; Sporcu Kimliği; Ergenlik

ABSTRACT

Identity Development and School Alienation in Student Athletes: A Peer Comparative Study on Adolescence

Student athletes whose psycho-social development processes may vary as a result of intensive participation in sporting activities appear as a social sub-group with self-specific dynamics. The aim of the present study is to compare student athletes and non-athletes in terms of identity development and school alienation states in adolescence.

In the present study, casual comparative ex post facto model was used that is based on quantitative research approach. The sample group of the study consisted of 2422 participants, 1238 (51.1%) student athletes and 1184 (48.9%) non-athletes aged 13-20 years old, selected with the stratified sampling method. 15 criteria were used including sport participation status, daily training duration and the number of competition per a season etc. for the classification of the athletes and non-athletes participants. As a result of the inter-rater reliability analysis conducted, the individuals were classified as athletes and non-athletes groups and the reliability score of the analysis was calculated as .94. The questionnaire form used in the data collection process comprised of 4 sections: information form (socio-demographic information and activity parameters), Dimensions of Identity Development Scale, Student Alienation Scale and Athletic Identity Scale. Data analysis was conducted on SPSS 23.0 by using independent t-test, ANOVA analysis, hierarchical and k-means cluster analyses, chi-square test and multiple regression analysis.

The findings show that the scores obtained by student athletes and their non-athlete peers on the commitment making, identification with commitment, exploration in depth and ruminative exploration subscales are significantly different ($p < .05$). On the exploration in breadth subscale, on the other hand, no significant difference was found between the two groups ($p > .05$). It was also seen that statistically significant differences and multidirectional tendencies existed in the student athletes and their non-athlete peers in identity status ($p < .01$).

Considering the school alienation data set, it was seen that the mean scores of non-athletes in the weakness and school alienation dimensions were significantly higher, however, the effect size of the differences are in small and very small categories

($p < .01$). In addition, commitment making was found to be a distinctive factor in school alienation of student athletes ($p < .05$). Considering components of athletic identity scale, social identity is a reducing predictor and exclusivity is a increasing predictor of school alienation states of student athletes ($p < .01$). Daily training duration, competition experience and the number of competition per season have a significant effect on school alienation and exclusivity of student athletes ($p < .01$; $p < .05$). It was also seen that athletic identity score goes constant along with age in student athletes ($p > .05$), while athletic identity scores decrease with age in their non-athlete peers ($p < .01$). While no significant difference was seen in terms of athletic identity between boys and girls ($p > .05$), boy's mean scores of athletic identity was significantly higher in the non-athletes ($p < .01$).

In conclusion, student athletes have multidirectional tendencies in terms of identity development processes and school alienation levels. Examining the concept of early identity maturation in adolescent student athletes may provide more comprehensive investigations than identity foreclosure. In the present study, it was seen that student athletes have no single directional and generalized tendencies in terms of identity development processes and school alienation states. On the contrary, multi-directional results may be considered that positive, negative and neutral effects may occur in student athletes' psycho-social developmental processes. Researchers, coaches, parents and teachers as well as the shareholders of science, sports and education authorities are recommended to avoid making optimistic or pessimistic evaluations and generalizations about student athletes and to follow them periodically with different psychometric measurement instruments.

Keywords: Student Athletes; Identity Development; School Alienation; Athletic Identity; Adolescence

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	XI
GRAFİKLER DİZİNİ.....	XII
SEMBOL VE KISALTMA LİSTESİ.....	XIII

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Özgün Değeri.....	9
1.3. Araştırmanın Problemi.....	11
1.4. Araştırmanın Hipotezleri	11
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	18
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	19
1.7. Araştırmanın Amacı	22

BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER	23
2.1. Sporcu Öğrenciler.....	23
2.2. Kimlik Gelişim Kuramları	24
2.2.1. James Marcia Kimlik Statüleri Kuramı.....	24
2.2.2. Luyckx ve Ark.: Kimlik Gelişiminde Yeni Bir Perspektif.....	27
2.2.3. Sporcu Öğrenciler ve İpotekli Kimlik	31
2.3. Okula Yabancılaşma.....	32

BÖLÜM III

GEREÇ VE YÖNTEM	34
3.1. Araştırma Modeli.....	34
3.2. Araştırma Evreni ve Örneklem	34

3.2.1. Katılımcılar ve Örneklem	34
3.2.2. Örneklem Niteliksel Genişliği	36
3.2.3. Örneklem Sayısal Dağılımı ve Demografik Özellikleri	38
3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	48
3.4. İşlemler	48
3.5. Araştırma Etiği	50
3.6. Süre ve Olanaklar	50
3.7. Veri Toplama Yöntemi	51
3.8. Veri Toplama Araçları	51
3.8.1. Bilgi Formu	51
3.8.2. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği	52
3.8.3. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği	53
3.8.4. Sporcu Kimliği Ölçeği	53
3.9. Verilerin Analizi	54
3.9.1. Uzmanlararası Güvenirlik Analizi	54
3.9.2. Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri	56
BÖLÜM IV	
BULGULAR	58
BÖLÜM V	
TARTIŞMA	90
BÖLÜM VI	
SONUÇ VE ÖNERİLER	110
KAYNAKLAR	117
EKLER	130
TEŞEKKÜR	144
ÖZGEÇMİŞ	146

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Luyckx ve Ark.: Kimlik Gelişim Süreçleri ile Kimlik Statülerinin İlişkisi .30	
Tablo 2. Tabakalı Örneklemeye Yöntemi: Tabaka Düzeylerinin Sayısal Dağılımı40	
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Yaş Ortalamaları..41	
Tablo 4. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Eğitim Kademeleri ve Lise Türlerine Göre Dağılımı.....42	
Tablo 5. Üniversitede Öğrenim Gören Katılımcıların Bölümlerine Göre Dağılımı...43	
Tablo 6. Katılımcıların Ebeveynlerinin Eğitim Durumu44	
Tablo 7. Sporcu ve Sporcu Olmayan Katılımcıların Dağılımı45	
Tablo 8. Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Spora Katılım Parametreleri46	
Tablo 9. Sporcu Öğrencilerin Spor Branşlarına Göre Dağılımı47	
Tablo 10. Araştırma Sürecinde Gerçekleştirilen İşlemlere İlişkin Çalışma Takvimi.49	
Tablo 11. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Kimlik Gelişim Süreçlerine Göre Karşılaştırılması.....58	
Tablo 12. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Karşılaştırılması.....62	
Tablo 13. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Sporcu Kimliği Düzeylerinin Karşılaştırılması.....63	
Tablo 14. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının İçsel Yatırımda Bulunma Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması65	
Tablo 15. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının İçsel Yatırım ile Özdeşleşme Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması66	

Tablo 16. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Seçeneklerin Genişlemesine Araştırılması Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	67
Tablo 17. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	69
Tablo 18. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	70
Tablo 19. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	72
Tablo 20. Sporcu Öğrencilerin Sporcu Kimliği Ölçeği Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	73
Tablo 21. Sporcu Olmayan Öğrencilerin Sporcu Kimliği Ölçeği Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	74
Tablo 22. Kimlik Gelişim Süreçlerinin Okula Yabancılaşmaya Etkisi: Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Karşılaştırılması	77
Tablo 23. Sporcu Öğrencilerde Sporcu Kimliği Bileşenlerinin Okula Yabancılaşma Düzeyine Etkisi.....	79
Tablo 24. Sporcu Öğrencilerde Psiko-Sosyal Kimlik Gelişim Süreçlerinin Sporcu Kimliği Düzeyine Etkisi.....	80
Tablo 25. Sporcu Öğrencilerde Sportif Faaliyet Parametrelerinin Okula Yabancılaşma Düzeyine Etkisi.....	82
Tablo 26. Sporcu Öğrencilerde Sportif Faaliyet Parametrelerinin Sporla Sınırlanmışlık Durumuna Etkisi.....	84
Tablo 27. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Kimlik Gelişim Süreçlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	85

Tablo 28. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması87

Tablo 29. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Sporcu Kimliği Ölçeği Ortalama Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....88



ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Keşfetme - Bağlanma Süreçleri ve Marcia'nın Kimlik Statüleri.....	25
Şekil 2. Luyckx ve Ark.: Kimlik Biçimlenme Süreçleri.....	28
Şekil 3. Luyckx ve Ark.: Kimlik Statüleri Modeli	29
Şekil 4. Okula Yabancılaşmanın Boyutları	33
Şekil 5. Örneklem Tabakalarının Görünümü	35
Şekil 6. Örneklemin Niteliksel Çeşitliliğinin Sağlanmasına İlişkin Süreç	37
Şekil 7. Verilerin Elenmesi ve Araştırmanın Örneklem Grubu	38
Şekil 8. Uzmanlararası Güvenirlik Yöntemi ile Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Belirlenmesi	56

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1. Küme Analizi Sonuçlarına Göre Kimlik Statülerinin Genel Örneklemdeki Dağılımı.....	59
Grafik 2. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Kimlik Statülerine Göre Karşılaştırılması	61
Grafik 3. Sporcu Kimliği Düzeylerine Göre Kimlik Statülerinin Dağılımı	75
Grafik 4. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Kimlik Statülerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	86



SEMBOL VE KISALTMA LİSTESİ

WHO	:	Dünya Sağlık Örgütü
%	:	Yüzde
\pm	:	Standart Sapma
d	:	Etki Büyüklüğü Değeri
H	:	Hipotez
İYB	:	İçsel Yatırımda Bulunma
İYÖ	:	İçsel Yatırım ile Özdeşleşme
KO	:	Karelerin Ortalaması
n	:	Örnekleme Sayısı
p	:	İstatistiksel Anlamlılık Değeri
RMSEA	:	Ortalama Hata Karekök Yaklaşımı
Sd	:	Serbestlik Derecesi
SDA	:	Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması
SGA	:	Seçeneklerin Genişlemesine Araştırılması
Ss	:	Standart Sapma
SSA	:	Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması
VIF	:	Varyans Artış Faktörü
\bar{X}	:	Ortalama
X^2	:	Ki-kare değeri
η^2	:	Eta Kare Etki Büyüklüğü Değeri

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Bireyin benliğine ilişkin sorulara verdiği yanıtların niteliksel bir toplamı olarak tanımlanan kimlik; eğitim, kariyer, evlilik, sosyal çevre, yaşam tarzı, davranışsal ve ideolojik yönelimlerin oluşumu gibi birçok psikolojik ve gelişimsel örüntü üzerinde etkili olmaktadır (Erikson, 1968; Marcia, 2002a). Bireye özgü davranışlara bu örüntüler üzerinde oluşturduğu etkiler ile yön veren ve çevre ile etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkan kimliğin yapısı psikoloji biliminin incelediği temel konulardan biridir. Kimlik gelişimi ile ilgili kuramsal çalışmaların temeli Erikson'un Psiko-sosyal Gelişim Kuramı (1950) ile atılırken, ilerleyen dönemlerde Marcia, Luyckx, Bosma, Waterman, Berzonsky, Blos ve Arnett gibi birçok bilim insanı kimlik gelişimi ile ilgili kuramsal çalışmalar gerçekleştirmiştir (Atak, 2011).

Kimlik gelişimi çalışmalarında öncü olarak kabul edilen Erikson'a göre kimlik yaşam boyunca şekillenen ve değişen bir yapı olmakla birlikte, ergenlik evresindeki fiziksel değişiklikler, bilişsel kapasite ilerlemesi, sosyal ilişkiler ve yetişkinlik evresine yönelik planlamalar "ben kimim" sorusuna yönelik cevap arayışını yoğunlaştırmaktadır. Bu soruya cevap arayışı gelişimsel krizler ve belirsizlikler etrafında gerçekleşirken bireyin en önemli görevi ilgili krizleri ve belirsizlikleri bireysel ve çevresel beklentiler çerçevesinde çözüme kavuşturarak ego kimliği kazanımını gerçekleştirmektir (Erikson, 1968). Benliğe ilişkin tanımlamaların bütünsel bir görünümü olarak değerlendirilebilecek ego kimliği, bireysel aynılık ve dışsal süreklilik bileşenlerinin etkileşimi ile ortaya çıkmaktadır. Buna göre bireyin zaman içerisinde içsel bütünlüğünü kurması ve bu bütünlüğü sürekli hale getirmesi gerekirken, aynı zamanda topluma ait önemli değerleri benimsemesi de kimlik duygusunun oluşumunda etkilidir (Erikson, 1980). Erikson Psiko-sosyal Gelişim kuramında kimliğin gelişimini yaşam boyu devam eden çok boyutlu bir süreç olarak ele almıştır. Buna karşın ergenlik dönemindeki deneyimler kimliğin yapılanmasında belirleyici rol oynamakta, bu dönem sonunda birey başarılı kimlik edinimi ya da rol karmaşası ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu dönemde bireyin aile ve arkadaş

çevresinde yaşadığı kriz ve deneyimler ile birlikte akademik, sosyal, özel ve mesleki yaşam içerisindeki tecrübelerde kimlik gelişiminde önemli bir paya sahiptir. Birey “ben kimim” sorusuna ideolojik görüşler, eğitim, mesleki yönelimler, inanç ve sosyal ilişkiler gibi birçok boyutta sağlıklı ve tutarlı bir şekilde yanıt verebiliyorsa kimlik gelişimi başarılı bir şekilde sonuçlanırken, bu soruların yanıtızsız kaldığı veya tutarsız bir şekilde yanıtlandığı durumlarda rol karmaşası ortaya çıkmaktadır (Erikson, 1968).

Erikson’un Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı (Erikson, 1950), kimlik gelişimini açıklamada önemli bir bilimsel çerçeve sunarken, ilerleyen yıllarda konuyu farklı perspektiflerde inceleyen bilim insanları ile birlikte yeni kuramsal çalışmalar ortaya çıkmıştır. Bu kuramcılardan Marcia’nın Kimlik Statülerine ilişkin modeli, Erikson’un bir süreç olarak ele aldığı kimlik gelişimini, 4 farklı kimlik biçimi etrafında incelemektedir (Marcia, 1980). Erikson kimlik gelişimine ilişkin süreçleri betimlerken, Marcia bireylerin sahip olduğu kimlik türlerine odaklanmaktadır. Temelde Erikson’un kuramındaki kimlik gelişim ilkelerini kabul etmekle birlikte, Marcia çalışmalarını kimlik türlerini belirlemek üzere gerçekleştirmiştir (Marcia, 1989). Marcia’ya göre, birey; meslek, evlilik, inanç ve tutum gibi boyutlarda kararlar alırken keşfetme (seçeneklerin araştırılması) ve içsel yatırım (adlanmışlık, bağlanma) olmak üzere 2 tür eylemde bulunmakta ve bu eylemlerin yoğunluğuna bağlı olarak 4 kimlik statüsünden birinin özelliklerini taşımaktadır. Keşfetme (seçeneklerin araştırılması) kariyer, görüş, inanç, arkadaşlık vb. konularda alternatif seçenekler arasında arayış, sorgulama ve deneyimleme sürecini ifade ederken, içsel yatırım (bağlanma) süreci alternatifler arasından belirli seçeneklerin seçilmesi ve yalnızca bu seçenekler etrafında davranışların sergilenmesini ifade etmektedir. Bu iki eylemin ergenlik sürecindeki dinamik etkileşimi sonucunda; başarılı (keşfetme ve içsel yatırım yüksek), ipotekli (keşfetme düşük, içsel yatırım yüksek), moratoryum (keşfetme yüksek, içsel yatırım düşük) ve dağınık (keşfetme ve içsel yatırım düşük) olmak üzere 4 farklı kimlik statüsü ortaya çıkmaktadır (Marcia, 1980). Marcia’nın kuramı, kimliğe 2x4’lük bir yapı sunarken ilerleyen yıllarda kimlik statüleri Luyckx ve ark. tarafından daha geniş bir model etrafında tanımlanmıştır (Luyckx ve ark., 2008). Luyckx ve ark. (2008) tarafından içsel yatırım ve keşfetme süreçlerine ilişkin boyutlar niteliklerine göre genişletilirken, 5X6’lık yapıda bir kimlik modeli sunulmuştur. Bu kapsamda, içsel yatırımda bulunma, içsel yatırım ile özdeşleşme, seçeneklerin genişlemesine

araştırılması, seçeneklerin derinlemesine araştırılması ve seçeneklerin saplantılı araştırılması olmak üzere 5 boyutlu kimlik gelişim süreçleri önerilmiştir. Kimlik gelişim süreçlerinin alt boyutlara indirgenmesi sonucunda ise başarılı, ipotekli, moratoryum/farklılaşmamış, saplantılı moratoryum, dağılmış dağınık ve kaygısız dağınık olmak üzere toplamda 6 kimlik statüsü tanımlanmıştır (Luyckx ve ark., 2008). Luyckx ve ark. (2008)'nın modelinin kimlik oluşumuna yönelik eylemleri ve statüleri daha geniş bir perspektifte ve günümüz yaşam koşulları ile ilişkili olarak incelemesi kimlik gelişiminin anlaşılmasında güncel ve geniş bir yapı sunmaktadır.

Kimlik gelişim kuramları arasında yapısal farklılıklar bulunmasına rağmen gelişimsel krizler, sosyo-ekonomik ve kültürel çevre, deneyimler, kritik dönemler (çocukluk, ergenlik, beliren yetişkinlik vb.) ve birey-ebeveyn ilişkileri gibi faktörlerin kimlik gelişimi üzerindeki etkisi ortak olarak kabul görmüştür. Gerçekleştirilen kuramsal çalışmalar kimlik gelişiminin genel bir perspektifte anlaşılmasına yardımcı olurken, ilgili kuramlar temel alınarak yürütülen özel alan araştırmalarında farklı çevresel örüntüler ve deneyimler içerisinde yetişen toplumsal alt grupların kimlik gelişim süreçleri açısından sahip olduğu farklılıklar da incelenmektedir. İlgili çalışmalarda, birey-çevre örüntülerinin (cinsiyet,birey-ebeveyn ilişkileri, aile yapısı ve toplumsal değerler, teknolojik gelişmeler, mesleki seçim ve gelişim, bilişsel süreç ve stratejiler, akademik başarı, kırsal-kent yaşamı, fiziksel aktivite ve spora katılım vb.) özgün dinamikleri ile birlikte keşfetme ve içsel yatırım süreçlerinde değişiklikler meydana getirdiği; dolayısıyla kimlik tiplerinin oluşumunda toplumsal alt gruplara ve çevresel değişkenlere özgü farklı eğilimlerin gözlenebileceği bildirilmektedir (Berzonsky ve Kuk, 2005; Brewer ve Petitpas, 2017; Marcia, 2002a; Nurmi, Poole ve Kalakoski, 1996; Shaw, Kleiber ve Caldwell, 1995; Stringer ve Kerpelman, 2010).

Akranlarına göre farklı çevresel örüntüler içerisinde yetişen ve fiziksel etkinlikler etrafındanki yoğun yaşantıların bir yansıması olarak kendine özgü gelişim dinamikleri bulunan toplumsal alt gruplardan biri de sporcu öğrencilerdir (Jolly, 2008; Watt ve Moore, 2002). Her ne kadar sporun insan gelişimi ve psikolojisi üzerinde olumlu etkileri olduğu bilirse de özellikle spora katılım uzmanlaşma, performans ve yarışma amaçlı gerçekleştiğinde genç bireylerin gelişimsel ve psikolojik parametreleri olumsuz etkilenebilmektedir (Merkel, 2013). Sporcu kimliğine bağlanma ve performans

sporunun barındırdığı yoğun antrenman yükü, stres, fiziksel yorgunluk, tükenmişlik, performans kaygısı, başarı ve statü elde etme isteği gibi faktörler fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan olumsuz deneyimlerle birlikte kendini gösterebilmektedir (Doherty, Hannigan ve Campbell, 2016; Harris ve Watson, 2004; Jolly, 2008; Mastean, Tusak ve Faganel, 2006; Merkel, 2013; Nicholls ve Polman, 2007; Simons, Van Rheenen ve Covington, 1999b). Özellikle ergenlik döneminde başlayan sporda uzmanlaşma ve yarışma faaliyetleri ile okul-spor yaşantısını bir arada sürdürme çabası; sporcu öğrencilerin kimlik gelişimlerini akranlarından farklı koşullar ve gelişimsel krizler içerisinde düzenlemelerine yol açmaktadır. Bu dönemde sportif, akademik ve sosyal yaşam arasında denge bulma konusunda güçlükler görülebilirken (Broughton ve Neyer 2001; Comeaux, 2010; Meyer, 2005; Scott, Paskus, Miranda, Petr ve McArdle, 2008; Stambulova ve ark., 2015) hem sportif başarı hem de akademik başarı boyutundaki çift yönlü beklentiler bireyleri stres altında bırakabilmektedir (Cosh ve Tully, 2014; Wilson ve Pritchard, 2005). Öte yandan yoğun antrenman, maç ve seyahat programından kaynaklı olarak okuldaki akademik görevlerin gerçekleştirilmesi noktasında sporcu öğrenciler için zaman akranlarına göre daha sınırlı hale gelmekte, bu temponun yaratmış olduğu yorgunluk, stres, veya uykusuzluk gibi olumsuz durumlara rastlanılabilmektedir (Jolly, 2008). Sparent (1989) tarafından sporcu öğrencilerin ders sırasındaki tartışma ve etkinliklere akranlarına göre daha az katılım gösterdikleri ve sınıf içerisinde kendilerini soyutladıkları belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, bireylerin salt sportif yaşama kanalize olmalarından kaynaklı olarak öğrenci kimlik özellikleri ile akademik motivasyon ve performanslarının zayıflık gösterebildiği belirtilmiştir (Lally ve Kerr, 2005; Scott, Paskus, Miranda, Petr ve McArdle, 2008; Simons ve Van Rheenen, 2000). Ayrıca sakatlık, düşük performans, başarısızlık ve beklentinin altında gelir gibi riskler nedeniyle sportif kariyerlerinin her an sonlanabileceği göz önüne alındığında akademik yaşantıların ve diğer gelişim seçeneklerinin ihmal edilmesinden dolayı alternatif kariyer seçenekleri bireyler açısından sınırlı hale gelmektedir (Bluestein, 1989; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Lally ve Kerr, 2005; Linnemeyer ve Brown, 2010; Tyrance ve Harris, 2013). Okul ve spor deneyimleri kapsamında iki boyutlu bir yaşamın çevresel ve psikolojik şartları içerisinde ilerlemeye çalışan sporcular rol karmaşası ve çeşitli bunalımlar ile karşı karşıya kalabilir (Lally ve Kerr, 2005; Simons, Van Rheenen ve

Covington, 1999b). Bu bağlamda sporcuların kimlik gelişimi ile ilişkili çok yönlü deneyimlerinde sınırlılık gözlemlendiği; okul ve spor yaşamı çatışmasının ise zamanla akademik başarı da düşüş ve okula yabancılaşmaya neden olduğu değerlendirilebilir. Sporcu öğrencilere karşı gelişen önyargıların ve öğrencilerin yaşadığı stresin akademik aktivitelerdeki durumlarını etkilediği (Riciputi ve Erdal, 2017; Sparent, 1989), fakat gerekli dışsal düzenlemeler yapıldığı takdirde sporcuların akademik motivasyon ve performansının farklılık göstermediği de belirtilmektedir (Jolly, 2008). Ayrıca sporcu öğrencilerin barındırdığı negatif risk faktörlerinin yanında sportif faaliyetlere katılımın bireyin gelişimi üzerinde olumlu yönde birçok etkisi de mevcuttur (Merkel, 2013). Bu nedenle sporcu öğrencilerde psiko-sosyal gelişim özellikleri, sportif faaliyetlere katılım, akademik performans, okul ile ilişkiler gibi konularda farklı değerlendirmeler meydana gelebilmektedir.

Kimlik gelişimi açısından değerlendirildiğinde, tek yönlü bir yaşam stili ile ortaya çıkan spora bağlanma süreci bireyin kendisini salt sporcu kimliği etrafında tanımlamasına neden olurken, sporcu öğrenciler yaşamdaki diğer alanları ve deneyimleri keşfetmekten (akademik, mesleki, sosyal, duygusal vb.) mahrum kalabilmektedir. Keşfetme süreçlerindeki bu sınırlılığa paralel olarak sporcu öğrencilerin “ipotekli” kimlik statüsü geliştirmeye eğilimli oldukları ve bu yönden riskli grupların başında geldikleri alan yazındaki birçok araştırmada tartışılmıştır (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Cabrita, Rosado, Leite, Serpa ve Sousa, 2014; Linnemeyer ve Brown, 2010; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; Newman ve Newman, 1991; Petitpas ve France, 2010; U’Ren, 2017; Watt ve Moore, 2002; Yukhymenko-Lescroart, 2018). İlgili araştırmalarda sporcu öğrencilerde gerçekleşen kimliksel bağlanmanın değişik yaşam stilleri, mesleki alternatif ve görüşleri değerlendirmede ve keşfetmede sınırlılığa yol açtığı belirtilmektedir. Ayrıca çevre veya birey tarafından spora yönelik yeteneklerin gelişiminde teşviklerin ve motivasyonun yüksek olmasına karşın, diğer alanlara ilişkin keşfetme, deneyim ve teşviklerin düşük düzeyde kalması ipotekli kimlik statüsünün gelişiminde rol oynamaktadır. (Newman ve Newman, 1991). Bu noktada, sporcuların kendilerini salt sportif yaşam ile tanımlayarak yeteneklerini ve deneyimlerini tek yönlü kanalize etmeleri, bir başka deyişle tek yönlü bağlanma gerçekleştirmeleri, onları kimlik gelişimlerine olumlu katkı sağlayabilecek diğer gelişimsel deneyimlerinden

mahrum bırakabilir. Buna karşın sporcu öğrencilerde ipotekli kimlik yapısının bulunduğuna ilişkin değerlendirme ve genellemelerin aşırı ve yanıltıcı olduğunu gösteren çeşitli araştırmalarda mevcuttur (Miller ve Kerr, 2003; Perna, Zaichkowsky ve Bocknek, 1996).

İpotekli kimlik statüsü ergenlik dönemindeki bireyin gelişimi için gerekli olan kriz bir başka deyişle keşfetmeye (seçeneklerin araştırılması) yönelik deneyimlerin düşük düzeyde kaldığı, herhangi bir meslek, görüş veya hedefe yönelik bağlanmanın ise yüksek düzeyde olduğu durumlarda gelişmektedir (Marcia, 1966; Marcia, 2002a). Marcia'ya göre ipotekli kimlik statüsü taşıyan bireyler anne ve babalarına yakın bir mesleki düşünce ve ideolojik oluşum sergilerken, ipotekli kimlik çerçevesinde erken dönemde bağlılık gösterilen konu, meslek, deneyim veya görüşler aldatıcı olabilmektedir. Örneğin 18-19 yaşında olan bireyin hangi mesleği icra edeceği noktasındaki kararlı duruşu çevresindeki bireyler tarafından olgun bir yaklaşım ve içgörüselle tutarlılık olarak değerlendirilebilir; ancak birey ve çevre tarafından benimsenen bu kararlar derin bir kendini anlama sürecinden geçmediği için yanıltıcı olabilmektedir (Marcia, 1980). İpotekli kimlik statüsüne sahip bireylerde sosyal çevrenin davranışları ve çocukluk yaşantıları önemli bir paya sahiptir. Öyle ki; birey, anne ve babasında, akranlarda, medyada veya rol model aldığı bir yetişkinde gördüğü özellikleri, davranışları ve kararları sorgulama ve araştırma olmaksızın benimseyebilmekte ve küçük yaşlarda yaşam ile ilgili kararlarını verebilmektedir (Marcia, 2002a). Buna karşın Marcia ergenlik döneminin başından sonuna doğru tüm bireylerde dağınık kimlikten diğer 3 kimlik tipine doğru geçişler olduğunu savunurken (Marcia, 2002a), Waterman bireylerin kimlik oluşumu durağan olmadığını ve daha kompleks bir süreci ifade ettiğini belirtmiştir. Kimlik statüsü ergenlik dönemi boyunca bireylerin sahip olduğu yaşantılardan etkilenmekte ve kimlik statüleri arasında doğrusal olmayan geçişkenlikler gözlenebilmektedir (Meeus, Van De Schoot, Keijsers, Schwartz ve Branje, 2010; Waterman, 1982; Waterman, 1985).

Houle Brewer ve Kluck (2010) tarafından yapılan retrospektif araştırmada sporcuların 10,15 ve 18-22 yaşlarındaki deneyimlerine göre sporcu kimliği ölçeğini yanıtlamaları istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, sporcuların sporcu kimliği puanlarında 10-15 yaşları arasında artış meydana geldiği, ilerleyen yaşlarda sportif

kariyerleri devam eden bireylerin sporcu kimliği puanlarının ise sabit seyrettiği görülmüştür. Aynı çalışmada süreç içerisinde sporu bırakan ya da spor yapmayan bireylerde ise 10 yaından yetişkinlik yıllarına doğru d gerçekleştiği tespit edilmiştir. Küçük ya gruplarını kapsayan bu çalışma dışında sporcu öğrencilerde kimlik gelişimini inceleyen birçok araştırmacı Amerikada'ki NCAA sporcuları geergenlik, yetişkinlik dönemi ve niversite öğrencilerine odaklanan araştırmalar gerekleirmitir (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Cabrita, Rosado, Leite, Serpa ve Sousa, 2014; Linnemeyer ve Brown, 2010; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; U'Ren, 2017; Watt ve Moore, 2002; Yukhymenko-Lescroart, 2018). Bu nedenle, sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi ile ilgili araştırmalarda performans ve yarışma amaçlı sporun başlangıç aşamaları olan ergenlik dönemi ve daha küçük yaş grupları üzerindeki incelemeler sınırlı kalmıştır (Brewer, Van Raalte ve Linder, 1993; Houle Brewer ve Kluck, 2010). Bu veriler ışığında, sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi araştırmalarının ergenlik dönemini inceleme noktasında sınırlılık gösterdiği söylenebilir. Dolayısıyla performans ve yarışma amaçlı spor etkinliklerinin başlangıç gösterdiği ergenlik dönemini kapsayan araştırmaların sporcu öğrencilerde kimlik gelişiminin temellerinin anlaşılması adına faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sporcu öğrencilerde kimlik araştırmalarının salt Sporcu Kimliği leği ya da salt psiko-sosyal ölçüm araçları ile anlaşılmaya çalışılması belirli kuramsal sınırlılıklara yol açmaktadır (Brewer ve Petitpas, 2017). Bu nedenle sporcu öğrencilerde kimlik araştırmalarının hem spora özgü bir perspektifte hem de farklı psiko-sosyal kimlik modelleri ile incelenmesinin önemli olduğu da değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, sporcu kimliğinin Batı'daki performans sporu araştırmacıları ile birlikte keskin ve kötümser bir kimlik haline getirilerek kavramsallatırıldığı ancak bu kimlik kavramının değerlerden bağımsız olma ve evrensellik gösterme noktasında sınırlı olduğu vurgulanmıştır (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Dolayısıyla Batı'daki performans ve profesyonel spor araştırmalarına ek olarak, farklı kültürlerde ve sportif seviyelerdeki (amatör sporcu vb.) sporcuların kimlik gelişimi ve eğilimlerinin incelenmesi kapsayıcı ve evrensel sonuçlar elde etmek adına önemlidir.

Sporcu ğrencilerin kimlik gelişimindeki keşfetme deneyimlerinden mahrum kalabileği birincil boyut okul, kariyer ve akademik etkinliklerle ilişkili deneyimlerden

oluşmaktadır. Nitekim yarışma ve performans sporu ile ilgili yaşantılar ergenlik dönemi ile birlikte artış gösterdiğinden (Balyi, Way ve Higgs, 2013), bireylerin spor ve okul yaşamına ilişkin ilk çatışmaları yaşadığı süreçlerin bu dönemlerde başladığı düşünülebilir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde sporcu öğrencilerin okul ile ilişkilerini inceleyen araştırmaların akademik motivasyon ve akademik performans kavramları üzerine odaklandığı görülmektedir (Beron ve Piquero, 2016; Gaston-Gayles, 2004; Jonker, Elferink-Gemser ve Visscher, 2009; Horton, 2015; Parker, Perry, Hamm, Chipperfield ve Hladkyj, 2016; Scott, Paskus, Miranda, Petr ve McArdle, 2008; Simons ve Van Rheenen, 2000; Simons, Van Rheenen ve Covington, 1999a; Sparent, 1989). Ancak akademik motivasyon ve akademik başarı kavramlarının yalnızca ders başarısını ve derse karşı tutumları gösteren sonuçsal ögeler olduğu düşünülmektedir. Bu noktada sporcu öğrencilerin okul ile ilişkisini daha geniş bir perspektifte ortaya koyabilecek ‘okula yabancılaşma’ kavramının incelenmesi de alan yazına katkı sağlayabilir. Özellikle bilişsel, duyuşsal ve sosyal boyutları içerisinde barındırması itibarıyla okula yabancılaşma kavramı öğrenci-okul ilişkisini çok boyutlu, nedensel ve sürece bağlı bir çerçevede açıklayabilir. Sporcularda ergenlik ve genç yetişkinlik dönemleri ile birlikte yaşanan psiko-sosyal ve akademik uyum sorunlarının salt akademik motivasyon ve akademik başarı durumları ile açıklanamayacağı düşünülmekte, spor ve okul yaşamı çevresinde gelişen çatışmaların neden olduğu uyum sorunlarının ‘okula yabancılaşma’ kavramı ile birlikte çok boyutlu olarak ele alınabileceği değerlendirilmektedir. Nitekim çağımızın önemli problemlerinden olan yabancılaşma kavramı akademik etkinliklerden de öte, bireyin içerisinde bulunduğu topluma uyumu ve benliğine ilişkin algılarının bir yansıması olarak birey-okul ilişkisinde daha geniş bir süreci ifade edebilir.

Sporcuların kimlik gelişim süreçleri ile okuldaki yaşantılarını inceleyen teorik araştırmalara ek olarak, günümüzde okul ve spor ortamlarındaki uygulamalara dönük projelerde yürütülmektedir. Özellikle Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri tarafından gerçekleştirilen ikili kariyer gelişimine (sportif profesyonel, akademik, finansal, eğitsel, mesleki vb.) yönelik öncelikli politika ve projeler ile sporcu öğrencilerin yaşadığı zorluklara karşı çözüm yolları aranmaktadır. İlgili proje ve uygulamalarda bireylerin sportif kariyerlerinin yanında eğitim, iş ve diğer yaşam etkinliklerinin işlevsel bir şekilde sürdürülmesine yönelik uygulamalara yer verilirken,

özellikle sportif yaşantı ile okul yaşamı arasında güçlü ve işlevsel bir bağın tesis edilmesine çalışılmaktadır (European Commission, 2012; National Collegiate Athletic Association, 2018).

Tüm bu bilgiler ışığında, sporcu öğrenciler ile ilgili hem teorik hem de toplumsal yaşamdaki uygulamalar kapsamında gerçekleştirilecek araştırma ve projelerin önemi artarak devam etmektedir. Nitekim ekonomik bir sektör olarak sporun genişlemesi, altyapılardan gelecek sporcu sayısındaki ihtiyaç ve yüksek performans beklentisi gibi faktörlerin çocuk ve gençler arasındaki sportif ve psikolojik rekabeti arttırabileceği öngörülmektedir. Buna paralel olarak çocukluk evresinde bulunan sporcu öğrencilerin gelişimsel açıdan taşıdığı risklerin artması kaçınılmazdır. Ancak sporun bireylerin hem psiko-sosyal hem de fiziksel gelişimi üzerindeki kazanımları da dikkate alındığında sporcu öğrencilik durumunun bireyler üzerindeki psiko-sosyal etkilerinin daha kompleks bir süreci ifade edebileceği göz önüne alınmalıdır. Bu bağlamda, sporcu öğrencilerin gelişimleri ile ilgili bilimsel bazlı bilgi üretiminin ve uygulamalı projelerin gerçekleştirilmesi hem ulusal hem de uluslararası kurum ve kuruluşlar açısından önemli bir hale gelmektedir.

1.2. Araştırmanın Özgün Değeri

Sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi ile ilgili alan araştırmalarının geç ergenlik ve üniversite dönemine odaklandığı gözlenmiştir (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Cabrita, Rosado, Leite, Serpa ve Sousa, 2014; Linnemeyer ve Brown, 2010; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; U'Ren, 2017; Watt ve Moore, 2002; Yukhymenko-Lescroart, 2018).

- Bu araştırmanın örneklem grubunun ergenlik dönemindeki (13-20 yaş) sporcu öğrencilerden oluşması planlanmaktadır.

Sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi ile ilgili araştırmaların kuramsal perspektif ve ölçüm araçları açısından tek yönlü eğilimler taşıdığı değerlendirilmektedir (Brewer ve Petitpas, 2017; Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016a; Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Kimlik gelişimini salt Sporcu Kimliği Ölçeği ile anlamaya çalışmak yalnızca

spora özgü bağlanmayı içeren maddeler ifade ettiği için sınırlılıklar oluştururken, genel psiko-sosyal kimlik gelişim teorileri de sporculara özgü kimlik gelişim süreçlerini ölçme noktasında sınırlı kalmaktadır (Brewer ve Petitpas, 2017).

- Bu araştırmada sporcularda kimlik gelişimini incelemek adına güncel ve çok boyutlu bir model olabileceği değerlendirilen Luyckx ve ark. (2008)'nin kimlik gelişim modeli kullanılacaktır. Bunun yanı sıra Sporcu Kimliği Ölçeği (Brewer ve Cornelius, 2001)'nin de ölçüm işlemlerine dahil edilmesiyle spora özgü perspektifte kimlik gelişiminin incelenmesi hedeflenmektedir.

Sporcu öğrencilerde kimlik ve akademik konulara ilişkin yapılan değerlendirmelerde sporcu olmayan bir kontrol grubunun kullanılmasında sınırlılıklar mevcuttur.

- Mevcut araştırmaya sporcu olan akranları ile benzer sosyo-demografik özelliklere sahip bir akran grubunun dahil edilmesi, böylece kimlik gelişim süreçlerine ilişkin karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılması hedeflenmektedir.

Sporcu öğrencilerde okul ile ilişkili konuların yoğunlukla akademik motivasyon ve akademik performans çerçevesinde incelendiği gözlenmiştir (Beron ve Piquero, 2016; Gaston-Gayles, 2004; Horton, 2015; Jonker, Elferink-Gemser ve Visscher, 2009; Parker, Perry, Hamm, Chipperfield ve Hladkyj, 2016; Scott, Paskus, Miranda, Petr ve McArdle, 2008; Simons ve Van Rheenen, 2000; Simons, Van Rheenen ve Covington, 1999a; Sparent,1989).

- Bu araştırmada akademik boyuttan öte, sporcu öğrencilerin okul ile bağlarının okula yabancılaşma kavramı çerçevesinde incelenmesi hedeflenmektedir.

Sporcu öğrencilerde kimlik gelişiminin Batı'daki performans araştırmacıları ile kavramsallaştırıldığı ve bu nedenle sporcu kimliği kavramının kapsayıcı bir araştırma kavramı olmaktan öte, keskin bir ifade haline dönüşmüş olabileceği belirtilmektedir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Ayrıca bu yöndeki birçok araştırmanın rekabetçi bir ortama sahip spor kültürünü ve profesyonel sporcuları incelediği gözlenmiştir.

- Mevcut araştırmada yarışma sporuna katılım gösteren altyapı sporcularının incelenmesi planlanmaktadır. Bu noktada araştırmaya katılım gösteren sporcuların yarışma düzeyi ve rekabet ortamı gibi tek yönlü özelliklerine odaklanmak yerine, sporcu ğrenci rneklemi içerisinde niteliksel çeşitlilik sağlanarak kapsayıcı ve geniş örnekleme yoluna gidilecektir. Bu bağlamda araştırmaya farklı özelliklerdeki (profesyonel, amatör, farklı branşlar, spor kulüpleri vb.) sporcuların dahil edilmesi hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmada ozlmesi hedeflenen temel problem ergenlik döneminde bulunan sporcu öğrencilerin kimlik gelişim süreçleri ile okula yabancılaşma durumlarının akranlarına göre farklılık gösterip göstermediğidir.

Araştırmanın problem cümlesi;

“Ergenlik döneminde bulunan sporcu öğrencilerin kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma durumları akranlarına göre farklılık göstermekte midir?”

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

1. Sporcu ğrencilerin içsel yatırımda bulunma alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
2. Sporcu ğrencilerin içsel yatırım ile özdeşleşme alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
3. Sporcu ğrencilerin seçeneklerin genişlemesine araştırılması alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşük düzeydedir.

4. Sporcu öğrencilerin seçeneklerin derinlemesine araştırılması alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
5. Sporcu öğrencilerin seçeneklerin saplantılı araştırılması alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşük düzeydedir.
6. Sporcu öğrenciler ile akranlarının geliştirdikleri kimlik statüleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
7. Sporcu öğrencilerin güçsüzlük alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
8. Sporcu öğrencilerin kuralsızlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
9. Sporcu öğrencilerin soyutlanmışlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
10. Sporcu öğrencilerin anlamsızlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
11. Sporcu öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
12. Sporcu öğrencilerin sporcu kimliği- sosyal kimlik alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
13. Sporcu öğrencilerin sporcu kimliği- sporla sınırlanmışlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
14. Sporcu öğrencilerin sporcu kimliği- olumsuz duyusallık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.

15. Sporcu öğrencilerin sporcu kimliği ölçeğinin genelinden elde ettikleri ortalama puanlar akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeydedir.
16. Sporcu öğrenciler ile akranlarının içsel yatırımda bulunmaya yönelik kimlik süreçleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
17. Sporcu öğrenciler ile akranlarının içsel yatırım ile özdeşleşmeye yönelik kimlik süreçleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
18. Sporcu öğrenciler ile akranlarının seçeneklerin genişlemesine araştırılmasına yönelik kimlik süreçleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
19. Sporcu öğrenciler ile akranlarının seçeneklerin derinlemesine araştırılmasına yönelik kimlik süreçleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
20. Sporcu öğrenciler ile akranlarının seçeneklerin saplantılı araştırılmasına yönelik kimlik süreçleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
21. Sporcu öğrenciler ile akranlarının okula yabancılaşma düzeyleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
22. Sporcu öğrencilerin sporcu kimliği ölçeğinden elde ettiği ortalama puanlar yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
23. Sporcu olmayan öğrencilerin sporcu kimliği ölçeğinden elde ettiği ortalama puanlar yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
24. Sporcu kimliğine bağlanma düzeylerine göre psiko-sosyal kimlik statüleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir.
25. Sporcu öğrencilerde içsel yatırımda bulunma sürecinin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
26. Sporcu olmayan öğrencilerde içsel yatırımda bulunma sürecinin okula yabancılaşma düzeyine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

27. Sporcu öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme sürecinin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
28. Sporcu olmayan öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme sürecinin okula yabancılaşma düzeyine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
29. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin genişlemesine araştırılması sürecinin okula yabancılaşma düzeyine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
30. Sporcu olmayan öğrencilerde seçeneklerin genişlemesine araştırılması sürecinin okula yabancılaşma düzeyine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
31. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin derinlemesine araştırılması sürecinin okula yabancılaşma düzeyine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
32. Sporcu olmayan öğrencilerde seçeneklerin derinlemesine araştırılması sürecinin okula yabancılaşma düzeyine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
33. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin saplantılı araştırılması sürecinin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
34. Sporcu olmayan öğrencilerde seçeneklerin saplantılı araştırılması sürecinin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
35. Sporcu öğrencilerde spora özgü sosyal kimliğin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
36. Sporcu öğrencilerde sporla sınırlanmışlığın okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
37. Sporcu öğrencilerde olumsuz duyusallığın okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
38. Sporcu öğrencilerde içsel yatırımda bulunma sürecinin sporcu kimliği düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

39. Sporcu öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme sürecinin sporcu kimliğine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
40. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin genişlemesine araştırılması sürecinin sporcu kimliğine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
41. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin derinlemesine araştırılması sürecinin sporcu kimliğine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
42. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin saplantılı araştırılması sürecinin sporcu kimliğine negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
43. Sporcu öğrencilerde günlük antrenman süresinin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
44. Sporcu öğrencilerde haftalık antrenman sıklığının okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
45. Sporcu öğrencilerin müsabaka deneyiminin okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
46. Sporcu öğrencilerin katılım gösterdiği sezonluk müsabaka sayısının okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
47. Sporcu öğrencilerin spora başlama yaşının okula yabancılaşma düzeyine pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
48. Sporcu öğrencilerde günlük antrenman süresinin sporla sınırlanmışlık durumuna pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
49. Sporcu öğrencilerde haftalık antrenman sıklığının sporla sınırlanmışlık durumuna pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
50. Sporcu öğrencilerin müsabaka deneyiminin sporla sınırlanmışlık durumuna pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
51. Sporcu öğrencilerin katılım gösterdiği sezonluk müsabaka sayısının sporla sınırlanmışlık durumuna pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
52. Sporcu öğrencilerin spora başlama yaşının sporla sınırlanmışlık durumuna negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
53. Sporcu öğrencilerde içsel yatırımda bulunma süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

54. Sporcu olmayan öğrencilerde içsel yatırımda bulunma süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
55. Sporcu öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
56. Sporcu olmayan öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
57. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin genişlemesine araştırılması süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
58. Sporcu olmayan öğrencilerde seçeneklerin genişlemesine araştırılması süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
59. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin derinlemesine araştırılması süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
60. Sporcu olmayan öğrencilerde seçeneklerin derinlemesine araştırılması süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
61. Sporcu öğrencilerde seçeneklerin saplantılı araştırılması süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
62. Sporcu olmayan öğrencilerde seçeneklerin saplantılı araştırılması süreçleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
63. Sporcu öğrencilerin ve akranlarının geliştirdikleri kimlik statüleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
64. Sporcu öğrencilerin güçsüzlük alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
65. Sporcu olmayan öğrencilerin güçsüzlük alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
66. Sporcu öğrencilerin kuralsızlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

67. Sporcu olmayan öğrencilerin kuralsızlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
68. Sporcu öğrencilerin soyutlanmışlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
69. Sporcu olmayan öğrencilerin soyutlanmışlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
70. Sporcu öğrencilerin anlamsızlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
71. Sporcu olmayan öğrencilerin anlamsızlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
72. Sporcu öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
73. Sporcu olmayan öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
74. Sporcu öğrencilerin sosyal kimlik alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
75. Sporcu olmayan öğrencilerin sosyal kimlik alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
76. Sporcu öğrencilerin sporla sınırlanmışlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
77. Sporcu olmayan öğrencilerin sporla sınırlanmışlık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

78. Sporcu öğrencilerin olumsuz duyusallık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
79. Sporcu olmayan öğrencilerin olumsuz duyusallık alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
80. Sporcu öğrencilerin sporcu kimliği boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.
81. Sporcu olmayan öğrencilerin sporcu kimliği boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kapsamında yöneltilen soruların katılımcılar tarafından içten bir şekilde okunduğu ve objektif bir öz değerlendirme çerçevesinde yanıtlandığı varsayılmaktadır. Bu varsayımı güçlendirmek amacıyla araştırma öncesinde katılımcılara yönerge sunulmuş ve ilgili bilgilerin bilimsel araştırma amaçları çerçevesinde kullanılacağı hem yazılı hem de sözel olarak iletilmiştir.

Araştırma sürecinde kullanılan Kimlik Gelişimi'nin Boyutları Ölçeği, Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği ve Sporcu Kimliği Ölçeği ölçüm araçları ile sosyo-demografik bilgi formunun veri toplama sürecinde yeterli düzeyde güvenilir ve geçerli bilgiler sağladığı varsayılmaktadır. Sporcu olup olmama değişkeni dışında, sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencilerin başka herhangi bir kontrol değişkeni açısından ayrılmadığı varsayılmaktadır. Bu varsayımı güçlendirmek amacıyla örnekleme sürecinde iki grubunda benzer sosyo-demografik özelliklere sahip olmasına azami dikkat gösterilmiştir.

Katılımcıların hangi yaş aralığında bulunduğuna ilişkin sınıflamalar 1 yıl aralıklarla bireylerin kronolojik yaşı dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca sınıflanan yaş

grupları ve zaman aralıkları açısından her yaş grubundaki bireylerin ortak gelişim evreleri bulunduğu varsayılmıştır. Evrensel ve ortak gelişim evreleri görüşünü savunan gelişim psikologlarına göre insan gelişimi belirli ve ardışık bir sıra izlemekte (Özyurt, 2011), kronolojik olarak zaman ve yaş faktörü gelişimsel özelliklerin ortaya çıkmasında etkili bir rol oynamaktadır (Erden ve Akman, 2012). Gelişim psikolojisi çalışmalarında yer alan insan gelişiminin belirli yaş ve dönemlerde kendine özgü gelişim süreçleri olduğu ve bu gelişim süreçlerinin ortaya çıkışının bireyler açısından ortak evre ve özellikler gösterdiğine ilişkin yaklaşımlar temel alınmıştır. Bu yaklaşımlar doğrultusunda oluşturulmuş kuramlara Havinghurst'ün Gelişim Görevleri, Piaget'in Bilişsel ve Ahlaki Gelişim Kuramı, Erikson'un Kişilik Gelişim Kuramı örnek verilebilir (Özyurt, 2011). Bu bağlamda katılımcıların bireysel gelişim farklılıklarının incelenen kimlik gelişimi ve okula yabancılaşma özellikleri açısından sonuçların geneli üzerinde etki oluşturmadığı ve 13-20 yaş arasındaki bireylerin ortak gelişim özellikleri gösterdiği varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada yaş gruplarına göre gerçekleştirilen analizler kronolojik olarak 1'er yıl aralıklar dikkate alınarak yapılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın önemli bir sınırlılığı gelişim yaşı dikkate alınmaksızın kronolojik yaş üzerinden hesaplamaların gerçekleştirilmesidir. Oysa ki bireylerin gelişim ve kronolojik yaşları arasında ciddi sınırlılıklar gözlenebilmektedir (Balyi, Way ve Higgs, 2013). Ergenlik dönemindeki bireylerin doğum aylarından kaynaklı olarak aynı yıl doğan bireyler arasında dahi ciddi gelişim farkları mevcuttur. Dolayısıyla bu araştırmanın sonuçları değerlendirilirken 1 yıllık yaş aralıkları ile kronolojik yaş boyutunun ölçüt olarak kullanıldığı ve bu durumun sınırlılık oluşturduğu dikkate alınmalıdır. Bunun yanı sıra, yaş grubu bağımsız değişkeninin sınıflanmasında ergenlik ve beliren yetişkinlik süreçlerindeki gelişim evreleri ve ergenlik dönemi gelişim özellikleri temel alınmıştır (Arnett, 2007; Erikson, 1968). İlgili referanslar doğrultusunda, 13-14 yaş ilk ergenlik, 15-16 yaş orta ergenlik, 17-18 yaş ileri ergenlik ve 19-20 yaş ise beliren yetişkinliğe giriş dönemleri olarak sınıflanmıştır. Ancak araştırmaya katılım gösteren 13-20 yaş

arasındaki bireylerin hangilerinin ergenlik dönemi özelliklerini gösterdiği ve olgunluk seviyesi bilinmemektedir. Bu özellikler açısından kesin sınırlar çizmek oldukça zor olduğundan ilgili kaynaklar (Arnett, 2007; Erikson, 1968) ve Dünya Sağlık Örgütü'nün kabul ettiği yaş aralıkları referans olarak alınmıştır (WHO, 2020). İlgili yaş aralıklarının bireyden bireye değişebildiği göz önünde bulundurulmalı, bu durum araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde değerlendirilmelidir. Buna karşın bazı gelişim psikologlarının savunduğu görüşe göre gelişimin evrensel ve ortak evreleri de bulunmaktadır (Özyurt, 2011). Bu bağlamda araştırma çerçevesinin oluşturulmasında evrensel ve ortak gelişim evreleri görüşü temel alınmıştır.

Bu çalışmada Luyckx ve ark. (2008)'nin Kimlik Gelişim Modeli, Brewer ve Cornelius (2001)'un Sporcu Kimliği Ölçeği ve Çağlar (2012)'in Okula Yabancılaşma Ölçeği'nin içerdiği kuramsal modeller kullanılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmanın sınırlılıklarından birisi de temel aldığı kuramsal çerçeve, kavramlar ve felsefi görüşleridir.

Mevcut çalışmada yaş gruplarına göre yapılan değerlendirmeler kesitsel desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle gelecek çalışmalarda aynı özellikteki örneklem grupları üzerinde boylamsal ve retrospektif desenler kullanılarak süreç odaklı incelemeler yapılması ortaya çıkan sonuçların tutarlılığı açısından önemli bilgiler sağlayacaktır. Buna karşın mevcut çalışmada sporcuların ve diğer öğrencilerin özellikleri veri toplama aracına eklenen demografik bilgi formu ile detaylı bir şekilde tanımlanmış (yaş, doğum yılı, yarışmacı sporcu, sporcu geçmişi, fiziksel aktivite düzeyi, akademik başarı, sosyo-kültürel çevre vb.) ve tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak hem nicel hem de nitel boyutlarda benzerlikler gösteren toplumsal gruplara odaklanılmıştır. Bu işlemler neticesinde yaş gruplarına göre yapılan değerlendirmeler üzerinde kesitsel desenin taşıdığı sınırlılıkların azalabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların sporcu ve sporcu olmama durumlarına ilişkin değerlendirme, nitel analizler dahilinde uzmanlararası görüş ayrılıkları yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu noktada katılımcılara spor ve fiziksel aktivite ile ilişkilerinin geçmişi ve günümüzdeki durumu ile ilgili çeşitli sorular yöneltilmiştir. İlgili sorulara katılımcılar tarafından verilen yanıtlardan hareketle beden eğitimi ve spor alanında

uzman 2 öğretim elemanı tarafından yapılan değerlendirme sonucunda yarışma amaçlı spora katılım gösteren bireyler ile sporcu olmayan bireyler tanımlanmıştır. Bu analiz yönteminin sporcuların ayırt edilmesinde ve objektif bir çerçeve çizilmesinde sınırlılık oluşturduğu düşünülebilir. Ancak uzmanlararası güvenilirlik puanının .94 ile yüksek olması da bu sınırlılığı oldukça azaltan bir göstergedir. Bunun yanı sıra katılımcılara sporculuk boyutuyla ilgili yöneltilen soruların çok boyutlu ve derin bir şekilde sunulması (Ek-4) uzmanlararası görüş ayrılıkları yönteminin kullanılmasındaki sınırlılığı azaltan bir diğer faktör olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılım gösteren birçok sporcunun altyapılarda amatör yarışmacı (n=898) statüsünde bulunması ve profesyonel yarışmacı sporcu oranının (n=340) düşük olması nedeniyle araştırma sonuçlarının amatör sporcular özelinde yoğunluk göstermek koşuluyla sınırlılığa sahip olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca bu araştırmaya katılım gösteren sporcular yarışmacı sporcu olarak nitelenmesine rağmen sporcu öğrencilerin yarışma düzeyi (lig seviyesi) ve rekabet ortamı tanımlanmamıştır. Sporcu öğrenciler özelinde sınırlılık oluşturabilecek bir diğer faktör İzmir ili ve Türkiye'deki spor ve okul sistemi içerisindeki psiko-sosyal ve sosyo-kültürel etmenlerdir. Nitekim sporcu kimliği ve akademik konulara ilişkin birçok araştırmanın Batı'da performans sporu araştırmacıları tarafından gerçekleştirilmesi ve daha rekabetçi ve NCAA gibi profesyonel düzeydeki sporcu öğrencileri incelemesi sporcu öğrenci kavramı açısından psiko-sosyal ve sosyol kültürel farklılıklara neden olabilir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Dolayısıyla bu araştırmanın sonuçlarının sporcu öğrenci evrenine genellenmesinde çeşitli sosyo-kültürel ve psiko-sosyal yordayıcıların farklılık oluşturabileceği değerlendirilmektedir. Bu noktada sporcu kimliğine yönelik araştırmaların kültürlerarası ve kültürlerüstü pespektiflerde de gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Mevcut araştırmada okul iklimi ve okul kültürüne ait değişkenler kontrol altında tutulmamıştır. Buna karşın Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği içerisinde yer alan birçok soruda "bu okulda" ifadeleri yer almaktadır. Araştırmaya katılım gösteren bireylerin okullarındaki sosyal iklim ve kültür bireylerin okula yabancılaşma düzeyi üzerinde etkili olabilir. Dolayısıyla araştırmaya katılım gösteren bireylerin öğrenim gördükleri okullardaki iklim ve kültürün bireyler üzerindeki etkisi bilinmemektedir. Ancak, araştırmaya dahil olan ortaokul ve liselerin akademik başarı ve farklı demografik

özellikler gösteren okullardan seçilmesi bu sınırlılığı azaltan bir faktördür. Aynı doğrultuda Ege Üniversitesi kampüsünde yapılan veri toplama işlemleri için farklı bölümlerden öğrencilerin seçkisiz olarak örneklem grubunda yer alması sağlanmıştır.

1.7. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ergenlik dönemindeki sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma durumları açısından karşılaştırılmasıdır.



BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER

2.1. Sporcu Öğrenciler

Sporcu öğrenciler normal popülasyondaki bireylere göre farklı psiko-sosyal ve fizyolojik koşulların etkisiyle gelişen ve fiziksel faaliyetlere yoğun katılımın bir sonucu olarak kendine özgü karakteristik özellikleri bulunan sosyal bir alt grup olarak karşımıza çıkmaktadır (Jolly, 2008). Sporun bireylerin gelişimi üzerinde birçok olumlu etkisinin olduğu bilinse de, ilgili faaliyetler sporcu öğrenciler açısından değerlendirildiğinde yarışma ve performans amaçlı etkinliklere yoğun katılım gelişimsel örüntüler açısından olumsuz etkilere de neden olabilmektedir (Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Merkel, 2013). Genellikle 10-15 yaş arasında başlayan branşlaşma ve yarışma faaliyetleri zaman içerisinde artış göstermekte; bu durum okul ve sosyal hayat boyutlarındaki deneyimler üzerinde negatif etkileri beraberinde getirebilmektedir (Broughton ve Neyer 2001; Comeaux, 2010; Stambulova ve ark., 2015). Yarışma ve performans açısından ortaya çıkan başarı beklentilerine, akademik başarı beklentisi de eklendiğinde sporcu öğrenciler üzerindeki baskı artmaktadır. (Cosh ve Tully, 2014; Wilson ve Pritchard, 2005). Antrenman, maç, seyahat, beslenme gibi spor yaşamı ile ilişkili etkinliklerden kaynaklı olarak ortaya çıkan yoğun tempo okuldaki etkinliklere aktif bir şekilde katılımı sınırlı bir hale getirmektedir. (Jolly, 2008). Yorgun hissetme, uyku bozuklukları, antrenman ağrıları ve psikolojik stres hali gibi olumsuz durumlar ortaya çıkarken sporcu öğrenciler eğitim yaşamındaki aktivitelerden uzaklaşabilmektedir (Meyer, 2005; Sparent, 1989; Wilson ve Pritchard, 2005). Buna karşın sakatlık, yetersiz performans, maddi gelir yetersizliği gibi faktörler sporcuların kariyerlerinin her an sonlanmasına sebep olmakta ve düşey kariyer geçişkenlikleri görülebilmektedir. Bu bağlamda, çok boyutlu gelişimsel deneyimlerin (akademik, sosyal, mesleki vb.) önceki yaşantılarda ihmal edilmesi, ilerleyen yaşlarda sportif kariyeri sonlanmış sporcular açısından alternatiflerin sınırlı kalmasına neden olmaktadır (Beamon, 2012). Özellikle eğitim yaşantılarını ve diğer gelişim alanlarını kritik dönemlerde ihmal eden sporcu öğrencilerin farklı mesleki alternatifler bulma konusundaki imkanları sınırlı hale

gelmektedir (European Comission, 2012). Buna karşın sporcu öğrencilerin sportif faaliyetler çerçevesinde psiko-sosyal, fiziksel ve fizyolojik gelişimleri adına birçok kazanım elde edebildiğini de vurgulamakta fayda vardır (Merkel, 2013). Tüm bu bilgiler ışığında, sportif faaliyetlere yoğun katılım, eğitim yaşantıları, kariyer seçenekleri, gelişim örüntüleri gibi faktörler açısından sporcu öğrencilerin normal popülasyondan farklılık gösteren bir psiko-sosyal çevreye sahip olduğu ve bu noktada özgün bir alt popülasyon olarak değerlendirildiği görülmektedir.

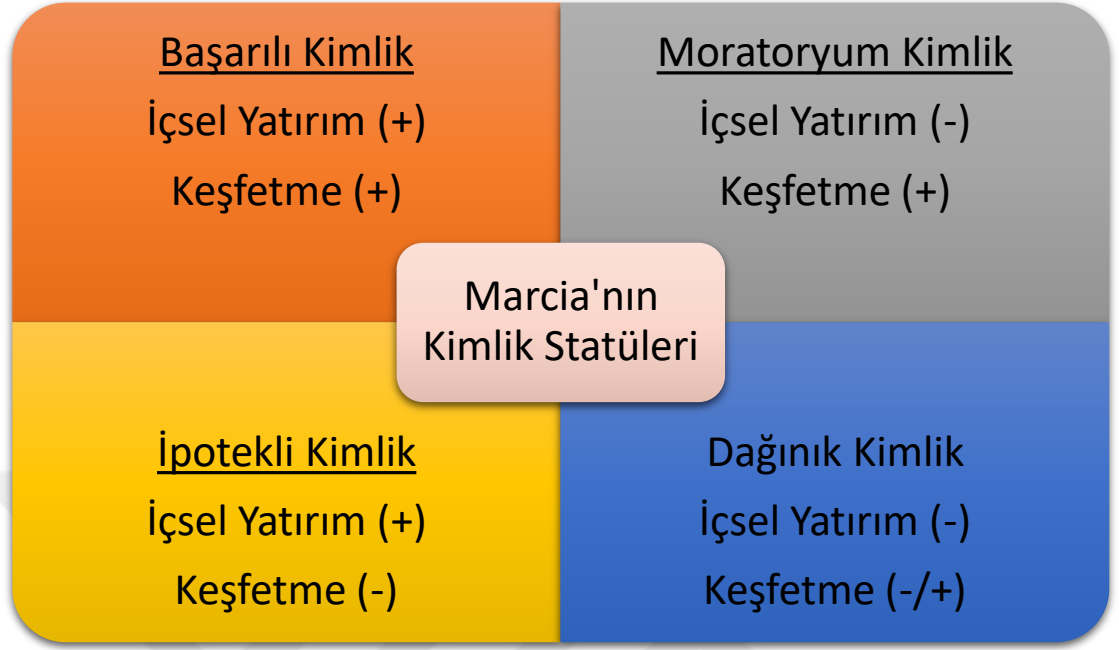
2.2. Kimlik Gelişim Kuramları

2.2.1. James Marcia Kimlik Statüleri Kuramı

Kimlik gelişimi çalışmalarına öncülük eden ve birçok araştırmacı tarafından kabul gören Erikson'un Psikososyal Gelişimi kuramı ile birlikte birçok farklı kuram ve model ortaya çıkmıştır (Morsünbül ve Çok, 2014). İlgili kuramların kimlik gelişiminde model, dönem, kimlik türü, yaş, süreç ve sonuç gibi farklı boyutları ele aldığı görülmektedir (Atak, 2011). Bu kuramlardan Marcia'nın Kimlik Statüleri, Erikson'un kimlik gelişimi ile ilgili öne sürdüğü birçok ilke ve kavramı benimsemekle birlikte, kimlik türleri ve kimliğin biçimlendiği süreçlere odaklanmıştır (Marcia, 1989).

Marcia'ya göre bireyler içsel yatırım (adanmışlık, bağlanma) ve seçeneklerin araştırılması (keşfetme) olmak üzere iki farklı süreç etrafında kimliklerini şekillendirirler. Keşfetme kişinin bir konudaki (evlilik, inanç, iş vb.) seçimlerini derin bir anlama ve araştırma süreci ile gerçekleştirmesi olarak tanımlanırken, içsel yatırım bireyin farklı seçenekler arasından birine yönelerek yaşamını ve davranışlarını bu seçenek etrafında şekillendirmesidir. Marcia bireylerin keşfetme ve içsel yatırım süreçlerine bağlı olarak kimlik statülerinin geliştiğini belirtmektedir. Buna göre başarılı, ipotekli, moratoryum ve dağınık kimlik olmak üzere 4 farklı kimlik statüsü bulunmakta; bireyin keşfetme ve içsel yatırım süreçlerine katılım düzeyine bağlı olarak kimlik statülerinden birinin gelişimi gerçekleşmektedir (Marcia, 1980)(Şekil 1).

Şekil 1. Keşfetme - Bağlanma Süreçleri ve Marcia'nın Kimlik Statüleri (Marcia, 1980)



Başarılı Kimlik: Başarılı kimlik statüsünde bulunan bireyler yaşamdaki kararlarını derin bir içsel anlama ve keşfetme sürecinden geçirirler ve bu doğrultuda seçimlerini gerçekleştirirler. Bu kimlik türü kendi kararlarını almada otonom bir özellik gösteren ve dışsal etmenlerden çoğunlukla etkilenmeyen bireylerde görülmektedir. Başarılı kimlik statüsüne sahip birey içsel ve dışsal süreçleri uyumlu bir benlik yapılandırması ile özümseyerek yaşam felsefesini sağlam temeller üzerine kurmuştur (Sardoğan ve Karahan, 2011). Başarılı kimlik statüsü gösteren bireylerin kendi sınırlılıkları, seçimleri, yetenek ve özellikleri hakkında gelişmiş fikirleri bulunmaktadır. İlgili bireyler meslek, inanç, evlilik, arkadaş seçimi, yaşam görüşü gibi konularda geniş kapsamlı bir keşfetme süreci yaşamış ve bunun sonucunda seçimlerini kendi benlikleri ile özümseyerek gerçekleştirmişlerdir (Marcia, 2002b).

İpotekli Kimlik: İpotekli kimlik statüsüne sahip bireyler derin ve kapsamlı bir araştırma süreci olmaksızın yaşamdaki kararlarını vermiş ve herhangi bir alandaki seçimlerini erken bir bağlanma süreci kapsamında gerçekleştirmişlerdir. Bir başka deyişle, ipotekli kimlik herhangi bir keşfetme, düşünme ve sorgulama süreci olmaksızın bireylerin kendisine sunulan kimlik özelliklerini özümsemesi ile ortaya

çıkılmaktadır. Alınan kararlar ve yapılan seçimler dış faktörler etkisi altında gerçekleşirken bireyler aldıkları kararlar ve seçimler ile birlikte erken bağlanma yaşamakta; değişime ve farklı seçeneklere kapalı bir kimlik yapısı göstermektedirler (Marcia, 1987). Bu bireyler genellikle çocukluk yıllarında ebeveynleri ve sosyal çevreleri tarafından kendilerine sunulmuş olan seçimleri sıkı bir şekilde benimserken farklı seçenekler arasında keşfetme süreçleri düşük düzeyde kaldığı için kimlik bunalımı (krizi) yaşamazlar. Geleneksel düşünceye bağlılık, bir otorite veya liderin kararlarını takip etme, erken bağlılık ve karar alma, deneyimlere kapalı olma ve düşük kaygı düzeyi gibi kişilik özellikleri gösterirler (Atak, 2011; Sardoğan ve Karahan, 2011). Literatürdeki çalışmalar, sporcu öğrencilerin spora özgü yaşam tarzı etrafında yoğun bağlanma yaşamalarından kaynaklı olarak diğer gelişim alanlarındaki keşfetme süreçlerine ket vurulduğunu ve bunun sonucunda ipotekli kimlik yapısı geliştirmeye eğilimli hale geldiklerini göstermektedir (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Cabrita, Rosado, Leite, Serpa ve Sousa, 2014; Linnemeyer ve Brown, 2010; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; Newman ve Newman, 1991; Petitpas ve France, 2010; U'Ren, 2017; Watt ve Moore, 2002; Yukhymenko-Lescroart, 2018). Buna karşın sporcu öğrencilerin ipotekli kimlik statüsü geliştirmeye eğilimli oldukları şeklindeki değerlendirmelerin kalıplaşmış önyargılardan ve aşırı genellemelerden kaynaklandığını gösteren araştırmalarda mevcuttur (Miller ve Kerr, 2003; Perna, Zaichkowsky ve Bocknek, 1996).

Moratoryum Kimlik: Moratoryum kimlik statüsü bireylerin sürekli olarak araştırma ve keşfetme süreçlerine katılım gösterdiği, ancak herhangi bir konuda bağlanmanın deneyimlenmediği kimlik tipi olarak ifade edilmektedir. Moratoryum kimlik statüsüne sahip bireylerin yönelimleri belirsizdir ve sürekli olarak yeni rolleri denerler (Marcia, 2002a). Her şeyi değiştirme isteği, hayata ilişkin kararları erteleme, kararsızlıklar etrafındaki bunalımlar, dış dünyaya karşı kuşkucu ve kararsız bir şekilde yaklaşma moratoryum kimlik statüsü geliştiren bireylerde görülebilmektedir (Atak, 2011). Bu bireyler seçenekler arasında kapsamlı ve derin bir araştırma süreci deneyimlemelerine rağmen, seçim yapma ve bağlanma noktasında sınırlılık göstermektedir

Dağınık Kimlik: Dağınık kimlik statüsündeki bireyler keşfetme ve içsel yatırım süreçlerine hemen hemen hiç katılmazlar; istikrarsız araştırmalarda bulunmalarına rağmen bu araştırmalar geçici ve sonuç getirmeyen süreçlerden oluşmakta ve herhangi

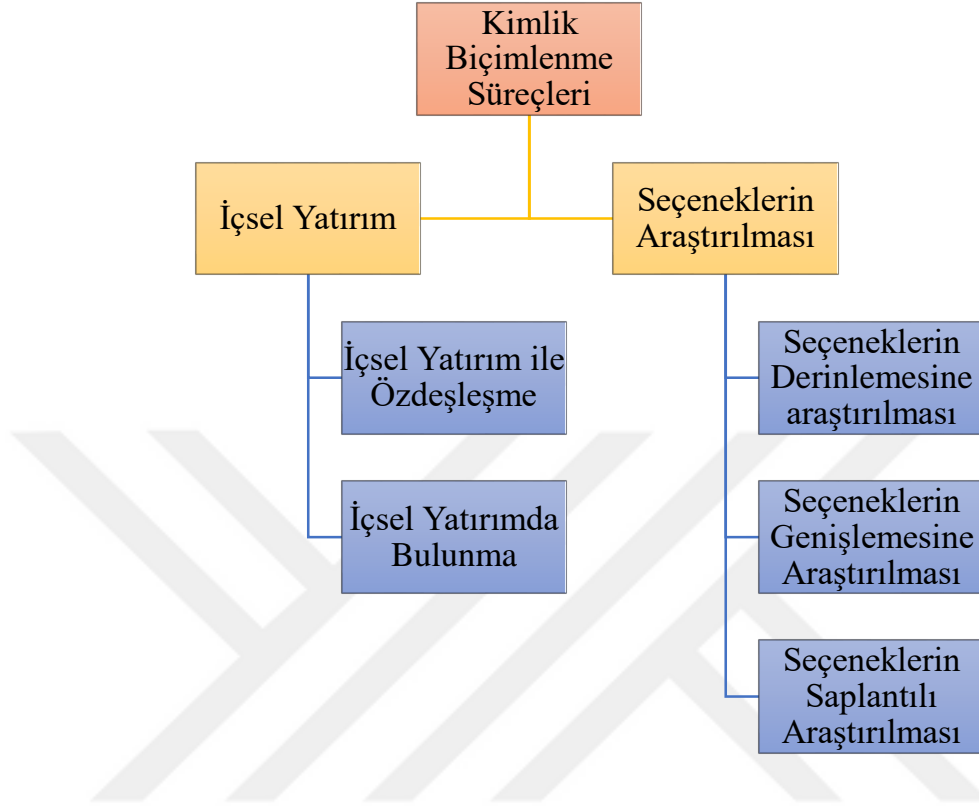
bir bağlanma ile sonuçlanmamaktadır. Genel olarak ergenliğin ilk yıllarında görülen dağınık kimlik statüsü bireylerin herhangi bir alanda sorgulama, keşif veya seçim yapmadıkları en ilkel kimlik türünü temsil etmektedir. Dışarıdan gelen etkilere açık olan dağınık kimlik statüsündeki bireyler zararlı alışkanlıklara yönelme noktasında riskli bir gruptur (Sardoğan ve Karahan, 2011). Herhangi bir konuda içsel yatırım süreci yaşamayan bu bireyler halihazırdaki yaşantılarından memnuniyet duymamalarına karşın yaşamlarını ve kararlarını değiştirmek için herhangi bir faaliyette bulunmazlar. Dağınık kimlik statüsünde bulunan bireyler, dışlanma, düşük özgüven, saygı ve otonomi gösterirken, gelenekselci, kararsız ve kişilik yapısı göstermektedir (Marcia, 1987, Marcia, 2002b).

2.2.2. Luyckx ve Ark.: Kimlik Gelişiminde Yeni Bir Perspektif

Kimlik statülerine ilişkin yeni bir perspektif geliştiren Luyckx ve ark. (2008) Marcia'nın keşfetme ve bağlanma olmak üzere iki boyutta tanımladığı kimlik gelişim süreçlerini alt boyutlara indirgemiş ve beş boyutlu yeni bir model oluşturmuşlardır (Luyckx ve ark., 2008). İlgili modelde kimlik biçimlenme süreçlerinin beş boyuta yükselmesi ile birlikte Marcia'nın dört olan kimlik statüsü sayısı altı statüde tanımlanmıştır. Luyckx ve ark. (2008)'nin kimlik süreçleri ve statülerini alt boyutlara indirgemesinin temel nedenleri Marcia tarafından önerilen kimlik statülerinin toplumdaki tüm bireylerle uyumlu olmaması, keşfetme ve bağlanma süreçleri açısından hem olumlu hem de olumsuz süreçleri temsil eden boyutlara ihtiyacın olması ve günümüz toplumunda meydana gelen değişimlerdir (Atak, 2011). Bu bağlamda, ilgili modelin Marcia'nın kimlik statülerini temel alarak kimlik çalışmalarına güncel ve derin bir anlayış sunan yeni bir bakış açısı geliştirdiği söylenebilir.

İlgili model kapsamında seçeneklerin araştırılması (keşfetme) için; seçeneklerin derinlemesine araştırılması, seçeneklerin genişlemesine araştırılması ve seçeneklerin saplantılı araştırılması olmak üzere 3 alt boyut tanımlanmıştır. İçsel yatırım (bağlanma) süreçleri ise; içsel yatırımda bulunma ve içsel yatırım ile özdeşleşme olarak iki boyuta ayrılmıştır (Şekil 2).

Şekil 2. Luyckx ve Ark. (2008): Kimlik Biçimlenme Süreçleri



Seçeneklerin derinlemesine araştırılmasında, bireyler bağlanma gerçekleştirdikleri herhangi bir alanın kendileri ile uyumluluk gösterip göstermediğini araştırırlar. Profesyonel takımda basketbol oynamaya başlayan genç bir sporcunun takım arkadaşları ile profesyonel basketbolcu olmak, alternatif oyun pozisyonu ya da kulüp seçenekleri, transfer veya spor içerisindeki diğer imkanlar üzerine yaptığı konuşmalar seçeneklerin derinlemesine araştırılmasına örnek gösterilebilir. Seçeneklerin genişlemesine araştırılması, bireyin herhangi bir konuda bağlanma gerçekleştirmeden önce birçok alternatif arasında gerçekleştirdiği keşfetme eylemini ifade etmektedir. Bir öğrencinin tercih döneminde farklı bölümler veya meslekler hakkında bilgi toplaması, farklı sosyal çevre ve ilgi alanlarındaki deneyimler seçeneklerin genişlemesine araştırılmasına örnek gösterilebilir. Saplantılı olarak seçeneklerin araştırılması ise, bireyin sürekli bir şekilde araştırma ve keşif süreçlerini deneyimlemesi, bu nedenle herhangi bir kimlik seçeneğine bağlanma konusunda zorluk yaşamamasıdır. Bireyin

farklı alanlar, seçenekler, meslekler veya ideolojik yönelimler gibi konularda sürekli olarak araştırma eylemine katılması, ancak hem keşfetme hem de bağlanma eylemlerinin tutarsızlık göstermesi saplantılı araştırmayı ifade etmektedir. İçsel yatırımda bulunma boyutu, bireyin herhangi bir alandaki seçenekler arasından birini seçmesi ve bu noktada bağlanma yaşamasıdır. İçsel yatırım ile özdeşleşme ise, bireyin herhangi bir alandaki seçeneğe bağlanma gerçekleştirmesinin ardından, ilgili seçenek ile benlik duygusunun bütünlük göstermesini ifade etmektedir. İçsel yatırımda bulunma salt bağlanma (adanmışlık) sürecini ifade ederken, içsel yatırım ile özdeşleşme bireyin zihinsel ve duygusal durumu ile seçimlerinin bütünlüğünü ifade etmektedir (Atak, 2011; Luyckx ve ark., 2008).

Şekil 3. Luyckx ve Ark. (2008): Kimlik Statüleri Modeli



Luyckx ve ark. kimlik statülerini başarılı, ipotekli, moratoryum/farklılaşmamış, saplantılı moratoryum, dağılmış dağınık ve kaygısız dağınık olarak 6 farklı kategoride tanımlamıştır (Luyckx ve ark., 2008) (Şekil 3). Seçeneklerin araştırılması ve içsel yatırımda bulunma süreçlerine katılım düzeyindeki farklılıklar bireyin 6 adet kimlik statüsünden hangisini geliştirdiğini göstermektedir (Tablo 1.)

Tablo 1. Luyckx ve Ark. (2008): Kimlik Gelişim Süreçleri ile Kimlik Statülerinin İlişkisi

Kimlik Statüsü	İçsel Yatırım-Bulunma	İçsel Yatırım-Özdeşim	Seçenekleri Araştırma-Genişlemesine	Seçenekleri Araştırma-Derinlemesine	Seçenekleri Araştırma-Saplantı
Başarılı Kimlik	Güçlü	Güçlü	Güçlü	Güçlü	Zayıf
İpotekli Kimlik	Güçlü	Güçlü	Zayıf	Zayıf	Zayıf
Moratoryum Kimlik/ Farklılaşmamış	Zayıf-Orta	Zayıf-Orta	Orta-Güçlü/ Orta	Zayıf-Orta	Zayıf-Orta
Moratoryum-Saplantılı Kimlik	Zayıf-Orta	Zayıf-Orta	Güçlü	Orta-Yüksek	Güçlü
Dağınık-Kaygısız Kimlik	Zayıf	Zayıf	Zayıf-Orta	Zayıf-Orta	Zayıf-Orta
Dağınık-Dağılmış Kimlik	Zayıf	Zayıf	Zayıf-Orta	Zayıf-Orta	Güçlü

Luyckx ve ark. (2008)'nin oluşturduğu kimlik modeli, Marcia'nın modeline benzemekle birlikte keşfetme ve içsel yatırım süreçlerinin genişletilmesi kimlik biçimlenmesine yönelik eylemsel süreçlerde belirgin farklılıklar yaratmıştır. Bunun yanı sıra, Luyckx ve ark. (2008)'nin modelinde moratoryum ve dağınık kimlik statüleri kendi içerisinde iki alt boyuta indirgenmiştir. Moratoryum kimlik geliştiren bireylerin güçlü bir şekilde farklı kaynaklardan seçenekleri araştırdığı, ancak herhangi bir bağlanma gerçekleştirmedikleri belirtilmektedir. Öte yandan Luyckx ve ark. (2008) ilgili modeli istatistiksel olarak sınıadıkları çalışmada hipotezini oluşturdukları moratoryum kimliği yerine farklılaşmış adında bir kimlik statüsünü de incelemiştir. Farklılaşmamış kimlik statüsündeki bireylerin kimlik gelişim süreçlerine ilişkin

puanlarının tümü ortalamaya yakın seyretmektedir. Bir diğer kimlik statüsü olan saplantılı moratoryum geliştiren bireyler, geçici bağlanmalar deneyimlerken seçenekler arasındaki araştırmaların genişlemesine, derinlemesine ve saplantılı olmak üzere 3 eksenli bir şekilde devam ettiği belirtilmiştir. Kaygısız dağıntık kimlik statüsüne sahip bireyler seçenekler arasından herhangi birine bağlanma gerçekleştirmezken, keşfetme süreçleri çok düşük ya da orta seviyede gerçekleşmektedir. Dağıntık kimlik statüsünde ise bireyler seçenekleri keşfetme noktasında yüksek bir saplantı içerisine girmelerine rağmen farklı seçenekleri deneyimleme ve herhangi birine bağlanma noktasında zayıflık göstermektedir (Luyckx ve ark., 2008) (Tablo 1).

2.2.3. Sporcu Öğrenciler ve İpotekli Kimlik

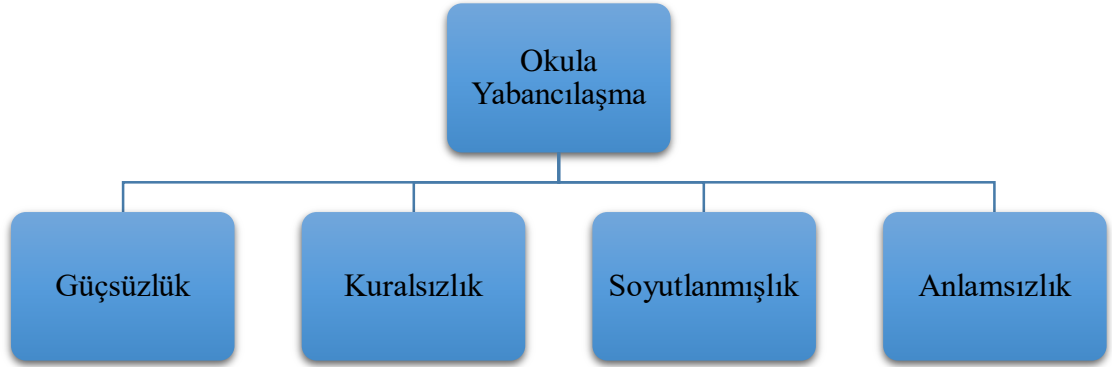
Fiziksel aktivite, maç, antrenman, dinlenme ve seyahat gibi deneyimler etrafında oluşan tek yönlü deneyimler sporcu öğrencilerin farklı sosyo-psikolojik yaşantıları deneyimlemelerine ket vurmaktadır. Spor aktivitelerine ilişkin bağlılığın yüksek düzeyde olduğu bu durum diğer alanlardaki (akademik, sosyal, bilişsel, mesleki vb.) keşfetme süreçlerinin kısıtlanması ile sporcu öğrencilerde ipotekli kimlik yapısının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Marcia'ya göre ipotekli kimlik yapısına sahip bireylerin, meslek seçimi, yaşam tarzı, arkadaş seçimi, evlilik ve inanç gibi konularda seçenekleri araştırma (keşfetme) eylemleri düşük, içsel yatırım (karar verme) eylemleri ise yüksek düzeydedir (Marcia, 1989). İpotekli kimlik özellikleri gösteren bireyler yaşamlarıyla ilgili kararları alırken derin bir öz anlama ve keşfetme süreci geçirmezler; bu nedenle bireylerin verdikleri kararlar ya da sahip oldukları görüşler aldatıcı olabilmektedir (Marcia, 2002a). Örneğin, sporcuların gelecekte profesyonel sporcu olma noktasında kararlı olması ve yaşamını buna yönelik planlamalar ve aktiviteler etrafında şekillendirmesi birey ve çevre gözünden olgun bir tutum olarak gözükebilir. Ancak ilgili karar ve seçimler derin bir öz anlama ve keşfetme sürecinden geçmediği için yanıltıcı olabilmekte ve birey bu süreç içerisinde kimlik gelişimine temel olacak birçok deneyim fırsatını kaçırabilmektedir. Uluslararası literatürde ipotekli kimlik yapısını inceleyen birçok araştırmaya rastlanmaktadır (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000;

Cabrita, Rosado, Leite, Serpa ve Sousa, 2014; Linnemeyer ve Brown, 2010; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; Newman ve Newman, 1991; Petitpas ve France, 2010; U'Ren, 2017; Watt ve Moore, 2002; Yukhymenko-Lescroart, 2018). Buna karşın, bazı araştırmalarda sporcularla ilgili ipotekli kimlik yapısının kalıplaşmış ve önyargılı bir değerlendirme haline getirilmesinin uygun olmadığı, kimlik özellikleri açısından sporcuların kendi içerisinde farklı yapılar gösterebildiği belirtilmiştir (Miller ve Kerr, 2003; Perna, Zaichkowsky ve Bocknek, 1996).

2.3. Okula Yabancılaşma

Günümüz toplumunun en önemli problemlerinden biri haline gelen yabancılaşmanın incelendiği bağlam ve terminolojiye göre birçok farklı tanımı bulunmakla birlikte (Yapıcı, 2006), genel anlamda yabancılaşma bireyin herhangi bir konu, ortam, örgüt, sosyal ilişki ağı ya da kendisinden uzaklaşmasını ifade eden sosyo-psikolojik bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Marshall, 1999). Eğitim süreçlerindeki karşılığı değerlendirildiğinde ise okula yabancılaşma, öğrencilerin okul ve öğrenme iklimindeki etkinliklerden ve ilişkilerden uzaklaşması olarak tanımlanabilir. Okula yabancılaşma durumu genel bir sosyo-psikolojik uzaklaşma halini temsil edebildiği gibi, bireyler özele indirgenmiş bazı boyutlar açısından da okula yabancılaşma yaşayabilirler. Çağlar (2012) okula yabancılaşmanın psikometrik açıdan ölçülmesi ve değerlendirilmesine yönelik olarak geliştirdiği ‘‘Okula Yabancılaşma’’ ölçeğinde Seeman (1959)’ın 4 boyutlu önermesini temel almıştır. Buna göre okula yabancılaşma güçsüzlük, kuralsızlık, soyutlanmışlık ve anlamsızlık alt boyutlarından meydana gelmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. Okula Yabancılaşmanın Boyutları (Çağlar, 2012)



Güçsüzlük, bireyin, davranışları, geleceği, amaçları üzerinde kendi kontrolü ve eylemlerinden öte, şans, kader, otorite veya diğer bireylerin etkisinin daha fazla olduğuna dair inancını nitelemektedir. Güçsüzlük alt boyutunda yabancılaşma yaşayan öğrencilerin kendi davranış ve eylemlerinin sonuçlar üzerinde etkisi olacağına veya sonuçları değiştirebileceğine ilişkin inançları zayıftır (Elma, 2003). Okula yabancılaşmanın bir diğer boyutu olan kuralsızlık, öğrencilerin okul örgütünün değer yargılarına, yazılı ve yazısız kurallara, öğretmen ve yöneticilerin aldığı kararlara bağlılığının ve uyumunun düşük olması ile ilişkilendirilmektedir (Oerlemans ve Jenkins, 1998). Soyutlanmışlık boyutu ise okuldaki öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler ile birey arasındaki sosyal bağın düşük seviyede kaldığı durumlarda ortaya çıkarken, bu boyuttaki yabancılaşma bireyin okuldaki sosyal ilişki problemlerinin bir yansıması olarak ortaya çıkabilmektedir (Çağlar, 2012). Anlamsızlık boyutu ise, öğrencilerin okulda gerçekleştirilen etkinlikleri faydasız veya gereksiz bulması ile ilişkilidir. Anlamsızlık yaşayan öğrenciler, okul yaşantılarında katıldıkları etkinlikler ile öğrenme deneyimlerinin gelecekteki yaşamlarına katkı sağlayacağını düşünmezler (Brown, Higgins ve Paulsen, 2003). Bu boyutta okuldaki etkinliklere ve çevreye karşı bir inançsızlık durumu ile kendine rehber edinme konusunda bir kararsızlık hakimdir (Erjem, 2005).

BÖLÜM III

GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

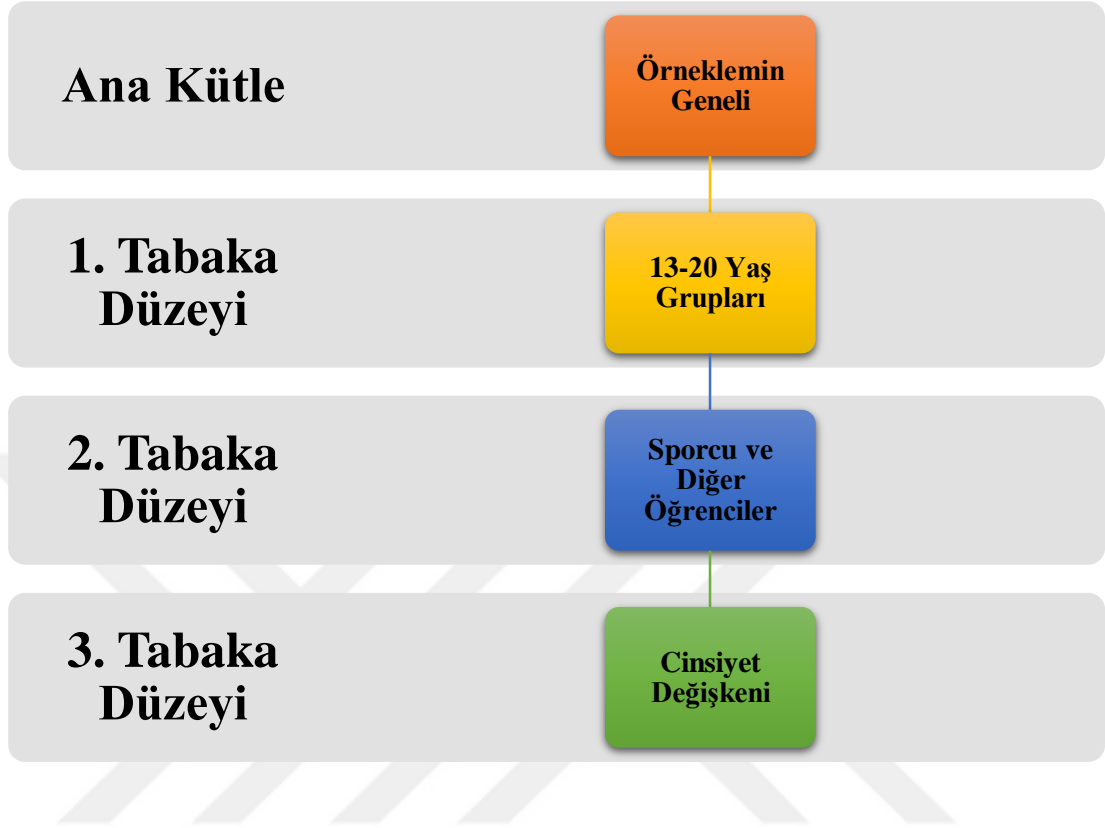
Nicel araştırma yaklaşımı temel alınarak gerçekleştirilen bu çalışmada nedensel karşılaştırma modeli (causal-comparative- ex post facto) kullanılmıştır. Nedensel araştırma modelleri (ex post facto), bir sonuç, olay, durum veya olgunun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülen değişkenlerin (toplumsal gruplar, olaylar, koşullar vb.) incelenmesi ve sonuçlar üzerindeki etkilerinin karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2018; Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bu araştırmada kullanılan nedensel karşılaştırma modeli, bağımsız değişken niteliğindeki iki veya daha fazla grubun ya da bireyin bağımlı değişkenler üzerindeki etkilerinin karşılaştırılması, ilgili etkilerin grup özellikleri ile ilişkilendirilmesi temeline dayanmaktadır (Salkind, 2010). Bu bağlamda yarışma amaçlı spor yapan öğrenciler ve akranlarının, bağımlı değişkenler olarak belirlenen kimlik gelişimi ve okula yabancılaşma açısından farklılık gösterip göstermediği mevcut araştırma modeli kapsamında incelenmektedir. Araştırmanın tasarımı çerçevesinde kesitsel desen kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklem

3.2.1. Katılımcılar ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini yarışma amaçlı spora katılım gösteren ergenlik dönemindeki (13-20 yaş) sporcu öğrenciler ve akranları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunun belirlenmesinde tabakalı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örneklem yönteminde belirli değişkenler bakımından benzer özellikler gösteren alt gruplardan eşit oranlarda atanan birimler araştırmanın ana örneklem kitlesini oluşturur (Büyüköztürk ve ark., 2018).

Şekil 5. Örneklem Tabakalarının Görünümü



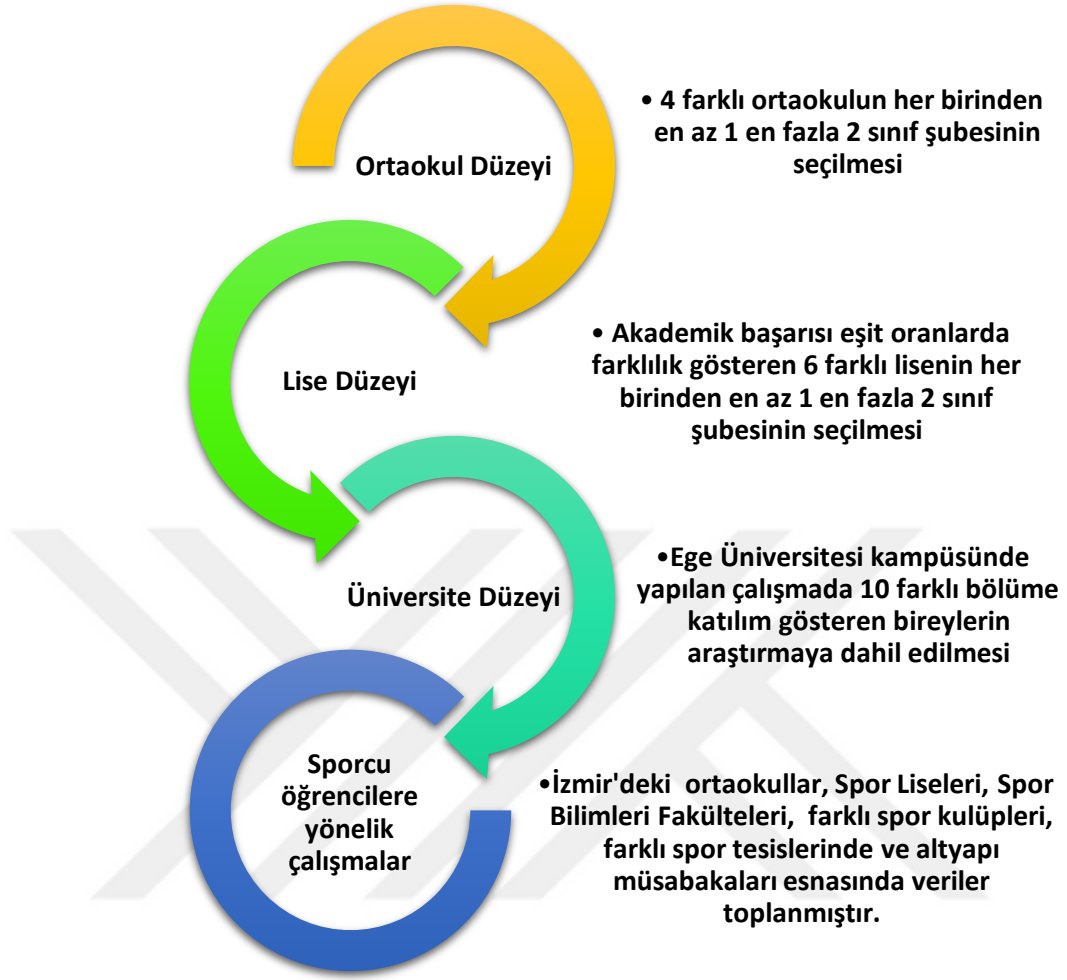
Tabaklı örnekleme yöntemi çerçevesinde her yaş grubu ayrı bir tabaka olarak belirlenmiş ve verilerin toplanmasına yönelik işlemlerde yaş grubu değişkeni birinci düzey tabaka olarak dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda araştırmaya, 13-20 (1999-2006) yaş aralığında yer alan bireyler optimal düzeyde eşit oranlarda dağılım gösterme koşulu dikkate alınarak dahil edilmiştir. 13-20 yaş aralığının belirlenmesinde WHO (2020)'nun ergenlik dönemi için belirlediği standart çerçeveler (10-19 yaş) ve yarışma amaçlı spora katılıma başlama açısından temel alınan genel ölçütler (Balyi, Way ve Higgs, 2013) dikkate alınmıştır. Yaş değişkeni örneklem tabakalarının ana yapısını oluşturmakla birlikte, araştırmanın problemi ve karşılaştırma modeli ile ilişkili olduğu değerlendirilen sporculuk durumu (sporcu olup olmama) ikinci alt düzey olarak belirlenmiştir. Araştırma analizleri ve sonuçları üzerinde etkisi olabileceği değerlendirilen cinsiyet değişkeni ise üçüncü alt düzey olarak belirlenmiştir. Ardından tüm alt tabakalara ait sayısal dağılım optimal düzeyde eşit oranda dağılım

gösterecek şekilde örnekleme planlaması yapılmıştır. Örneklem tabakalarının düzeylerine ilişkin görünüm şekil 5'te verilmiştir.

3.2.2. Örneklemin Niteliksel Genişliği

Örnekleme tabakalarından seçilecek birimlerin sosyo-demografik özellikler açısından yanlılık göstermemesi adına araştırma öncesinde sistematik bir veri toplama planı oluşturulmuştur. Araştırmaya dahil olacak birimlerin seçimine yönelik sürecin yansız olarak gerçekleştirilmesi için olabildiğince farklı okullardan, bölümlerden veya spor kulüplerinden katılımcıların araştırmaya dahil olması sağlanarak farklı sosyo-demografik özelliklerin araştırmadaki temsiliyetinin artırılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda sporcu olmayan grubun çoğunluğunu oluşturan veri toplama sürecinde ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören 13-20 yaş arasındaki bireylerin seçilmesine yönelik sistematik ve geniş kapsamlı bir plan yapılmıştır. Buna göre İzmir Bornova'da 4 farklı ortaokulda (Suphi Koyuncuoğlu Ortaokulu, Hilal Necmiye Hüsnü Ataberk Ortaokulu, Yavuz Selim Ortaokulu ve Yahya Kemal Beyatlı Ortaokulu) yer alan 7. ve 8. sınıf şubelerinden en az 1 en fazla 2 şube rastgele bir şekilde araştırmaya dahil edilmiştir. Lise düzeyindeki örnekleme işleminde ise; liseler öğrenci kabullerindeki akademik başarı sırasına göre sıralanarak düşük, orta ve yüksek dereceli eşit tabakalara bölünmüş ve ilgili liselerden 6 tanesi (Bornova Anadolu Lisesi, Suphi Koyuncuoğlu Anadolu Lisesi, Çimentaş Anadolu Lisesi, Hayrettin Duran Anadolu Lisesi, Altay Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi ve Mazhar Zorlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) rastgele yöntem ile seçilerek araştırmaya dahil edilmiştir. Örnekleme işlemine dahil olan liselerde yer alan her sınıf düzeyinden (9-12. sınıflar) en az 1 en fazla 2 şube araştırmaya dahil olmak üzere veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Örneklemin Niteliksel Çeşitliliğinin Sağlanmasına İlişkin Süreç



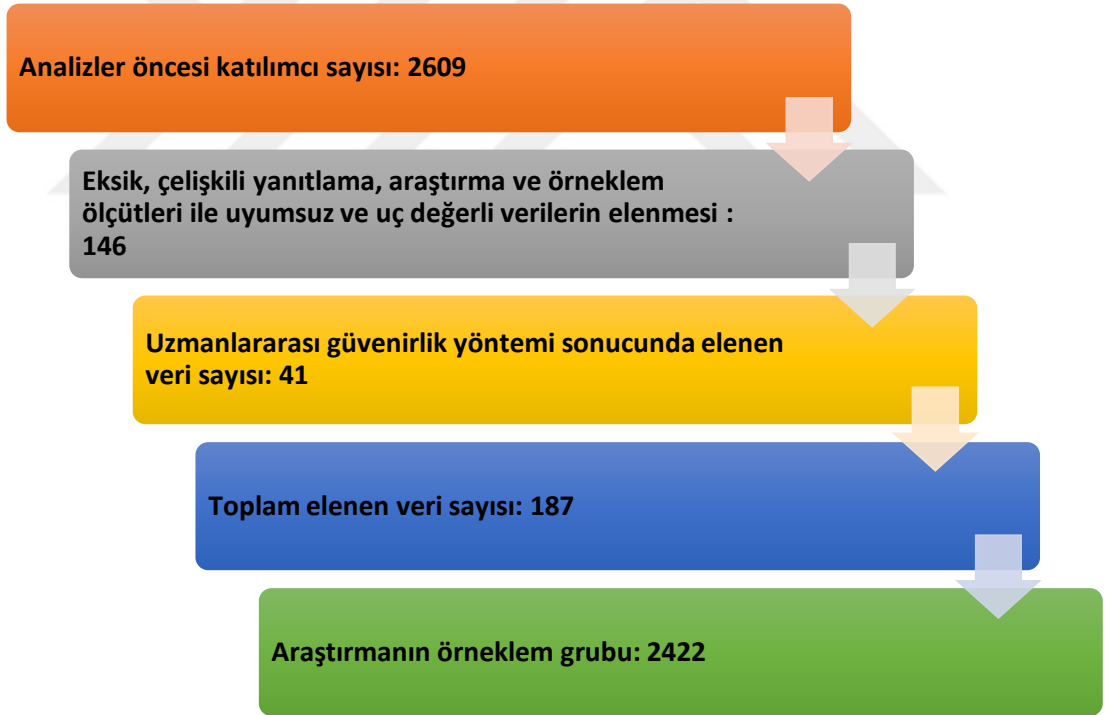
Üniversite düzeyindeki örnekleme işlemlerinde ise Ege Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören bireylerin araştırmaya dahil edilmesi sağlanmıştır. Böylece veri toplama sürecinin ilk aşamasında çoğunluğu sporcu olmayan öğrencilerin oluşturduğu örneklem grubunun farklı sosyo-demografik özellikler gösteren çevresel koşullara ve özelliklere sahip olması amacıyla sistematik bir plan takip edilmiştir. Veri toplama sürecinin ikinci aşamasında ise sporcu öğrencilere ulaşılması için İzmir ilindeki spor liselerinde (Buca Atatürk Spor Lisesi, Foça Spor Lisesi), üniversitelerin spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında, İzmir ilindeki farklı spor kulüplerinde (antrenmanlar ve müsabakalar sonrasında) ve farklı spor tesislerinde (İzmir Atatürk Stadı, Halkapınar Spor Salonu) veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılım gösteren sporcu öğrencilerin olabildiğince farklı spor

branşlarından seçilmesi de sağlanmıştır. Örneklemin tabakalarına ait birimlerin seçiminde dikkate alınan tüm bu işlemler ile birlikte, katılımcıların zaman, mekan, belirli değişkenler (akademik başarı, bölüm vb.) ve sosyo-demografik özellikler açısından yanlılık oluşturmaması ve çeşitlilik göstermesi amaçlanmıştır (Şekil 6).

3.2.3. Örneklemin Sayısal Dağılımı ve Demografik Özellikleri

2609 kişinin katılım gösterdiği bu çalışmada içerisinde eksik ya da yanıtlanmamış sorular bulunan, çelişkili yanıtlar içeren, araştırma ve örneklem ölçütleri ile uyumsuzluk gösteren ve uç değere sahip 146 kişi ilk aşamada araştırma dışında bırakılmıştır (Şekil 7)

Şekil 7. Verilerin Elenmesi ve Araştırmanın Örneklem Grubu



İkinci aşamada ise sporcu öğrencilerin belirlenmesine yönelik uzmanlararası güvenilirlik yöntemi analizi gerçekleştirilmiş ve tutarsız bilgiler içerdiği değerlendirilen 41 kişi (sporu henüz bırakan, okul takımında müsabık olan, spora henüz başlama,

öğrenim görmeme vb.) araştırma dışında bırakılmıştır. Araştırma sonuçlarının güvenilirliği ve geçerliğinin sağlanması amacıyla elenen verilerin ardından araştırmanın örneklem grubunu 2422 oluşturmuştur (Şekil 7).

2422 kişinin tabakalı örnekleme yöntemine göre sayısal dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. 13-20 yaş arasındaki yaş grupları 1. düzey tabaka (8 grup), sporcu olup olmama durumu 2. düzey tabaka (16 grup) ve cinsiyet değişkeni 3. düzey tabaka (32 grup) olarak dağılım göstermektedir. Tabaka düzeylerindeki grupların genel dağılım oranları; yaş grupları için %10.4-%13.1, sporculuk durumu için %51.1-%48.9 ve cinsiyet değişkeni için %51.9-%48.1 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 2).



Tablo 2. Tabakalı Örneklem Yöntemi: Tabaka Düzeylerinin Sayısal Dağılımı

Yaş Grubu (n, %)	Sporcu (n, %)		Sporcu Değil (n, %)	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
13 Yaş (316, %13.00)	183 (%57.9)		133 (%42.1)	
	93 (%50.8)	90 (%49.2)	56 (%42.1)	77 (%57.9)
14 Yaş (313, %12.9)	168 (%53.7)		145 (%46.3)	
	100 (%59.5)	68 (%40.5)	63 (%43.4)	82 (%56.6)
15 Yaş (300, %12.4)	169 (%56.3)		131 (%43.7)	
	105 (%62.1)	64 (%37.9)	63 (%48.1)	68 (%51.9)
16 Yaş (314, %13.0)	165 (%52.5)		149 (%47.5)	
	88 (%53.3)	77 (%46.7)	78 (%52.3)	71 (%47.7)
17 Yaş (306, %12.6)	141 (%46.1)		165 (%53.9)	
	84 (%59.6)	57 (%40.4)	76 (%46.1)	89 (%53.9)
18 Yaş (304, %12.6)	142 (%46,7)		162 (%53.3)	
	79 (%55.6)	63 (%44.4)	74 (%45.7)	88 (%54.3)
19 Yaş (318, %13.1)	145 (%45.6)		173 (%53.4)	
	82 (%56.6)	63 (%43.4)	93 (%53.8)	80 (%46.2)
20 Yaş (251, %10.4)	125 (%49.8)		126 (%50.2)	
	65 (%52.0)	60 (%48.0)	58 (%46.0)	68 (%54.0)

Araştırmaya katılım gösteren bireylerin cinsiyet değişkenine göre dağılımı 1257 (%51.9) erkek, 1165 (%48.1) kadın olarak gerçekleşmiştir. Araştırmaya katılım gösteren bireylerin yaş ortalaması 16.41 ± 2.26 olarak hesaplanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Yaş Ortalamaları

Değişken	Boyut	Frekans (%)
Cinsiyet (n=2422)	Erkek	1257 (%51.9)
	Kadın	1165 (%48.1)
Katılımcıların Yaş Ortalaması (n=2422)		16.41 \pm 2.26

Katılımcıların 505 (%20.9)'i ortaokul, 1280 (%52.8)'i lise ve 637'si (%26.3) üniversite düzeyinde öğrenim görmektedir. Lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların ise 740 (%57.8)'i Anadolu, 345 (%27.0)'i Spor, 188 (%14.7)'i Meslek, 4 (%0.3)'ü Fen ve 3 (%0.2)'ü diğer türündeki liselerde öğrenim görmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Eğitim Kademeleri ve Lise Türlerine Göre Dağılımı

Değişken	Boyut	Frekans (%)
Öğretim Kademelerine Göre Katılımcıların Dağılımı (n=2422)	Ortaokul	505 (%20.9)
	Lise	1280 (%52.8)
	Üniversite	637 (%26.3)
Lisede öğrenim gören katılımcıların lise türü dağılımı (n=1280)	Anadolu	740 (%57.8)
	Spor	345 (%27.0)
	Meslek	188 (%14.7)
	Fen	4 (%0.3)
	Diğer	3 (%0.2)

Üniversitedeki katılımcıların 10'dan fazla farklı bölümde öğrenim gördüğü belirlenirken, katılımcı sayısının en fazla olduğu bölümlerin, Spor Bilimleri Fakültesi (n=308, %48.4) ile Eğitim Fakültesi (n=102, %16.0) olduğu belirlenmiştir. En az katılımcı sayısını ise Ziraat Fakültesi (n=12, %1.9) ve diğer bölümlerde (n=12, %1.9) öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Üniversitede Öğrenim Gören Katılımcıların Bölümlerine Göre Dağılımı

Üniversitede öğrenim gören katılımcıların bölümlerinin dağılımı (n=637)	Spor Bilimleri Fakültesi	308 (%48.4)
	Eğitim Fakültesi	102 (%16.0)
	Meslek Yüksekokulu	57 (%8.9)
	Mühendislik	41 (%6.4)
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	41 (%6.4)
	Fen Fakültesi	27 (%4.2)
	Edebiyat Fakültesi	22 (%3.5)
	Hemşirelik Fakültesi	15 (%2.4)
	Ziraat Fakültesi	12 (%1.9)
	Diğer	12 (%1.9)

Kimlik gelişimi üzerinde aile ve sosyal çevre etkisinin farklılık yaratabileceği değerlendirildiğinden katılımcıların ebeveynlerinin sosyokültürel ve sosyoekonomik durumlarının bir göstergesi olabilecek eğitim durumları bilgisi elde edilmiştir. Araştırmaya katılım gösteren bireylerin ebeveynlerinin eğitim durumları Tablo 6’da sunulmuştur (Tablo 6).

Tablo 6. Katılımcıların Ebeveynlerinin Eğitim Durumu

Değişken	Boyut	Frekans (%)
Anne Eğitim Durumu	Yok	6 (%0.2)
	İlkokul	449 (%18.5)
	Ortaokul	522 (21.6)
	Lise	877 (%36.2)
	Üniversite	503 (%20.8)
	Lisansüstü	65 (%2.7)
Baba Eğitim Durumu	Yok	4 (%0.2)
	İlkokul	305 (%12.6)
	Ortaokul	519 (%21.4)
	Lise	924 (%38.2)
	Üniversite	583 (%24.1)
	Lisansüstü	87 (%3.6)

Uzmanlararası güvenilirlik yöntemi sonucunda gerçekleştirilen sınıfllamaya göre katılımcıların 1238 (%51.1)'i sporcu, 1184(%48.9)'ü ise sporcu olmayan öğrenciler şeklinde dağılım göstermiştir. Bunun yanı sıra spora katılım statüsü açısından 340 (%14.0) kişinin profesyonel sporcu, 898 (%37.1) kişinin amatör sporcu olduğu belirlenmiştir. Sporcu olmayan öğrencilerin ise 310 (%12.8)'unun fiziksel aktivite ve egzersiz etkinliklerine katılım gösterdiği, 874 (%36.1)'nün ise spor ve fiziksel aktivite etkinliklerine katılmayanlardan oluştuğu tespit edilmiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Sporcu ve Sporcu Olmayan Katılımcıların Dağılımı

Değişken	Boyut	Frekans (%)
Sporcu-Sporcu Değil (n=2422)	Sporcu	1238 (%51.1)
	Sporcu değil	1184 (%48.9)
Statü (n=2422)	Profesyonel Sporcu	340 (%14.0)
	Amatör Sporcu	898 (%37.1)
	Fiziksel Aktivite	310 (%12.8)
	Katılmıyor	874 (%36.1)

Veri toplama işlemleri esnasında katılımcılara spor ve fiziksel aktivite ile ilişkili deneyimleri hakkında çeşitli sorular yöneltilmiştir. Tablo 8'de sporcu öğrencilerin ve sporcu olmayan akranlarının haftalık antrenman sıklığı, sportif deneyimi, günlük antrenman süresi, bir sezonda katıldığı resmi müsabaka sayısı ve kaç yıldır müsabakalara katıldığına ilişkin verilerin ortalamaları sunulmuştur (Tablo 8).

Tablo 8. Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Spora Katılım Parametreleri

Soru	Sporcu/Sporcu Değil	Ortalama (\bar{X})	Ss.(±)
Haftalık antrenman/ fiziksel aktivite sıklığı	Sporcu (n=1238)	4.72 Gün	1.45
	Sporcu değil (n=1184)	.80 Gün	1.62
Kaç yıldan beri uzmanlaştığı spor branşı ile uğraşiyor ?	Sporcu (n=1238)	6.25 Yıl	3.33
	Sporcu değil (n=1184)	.97 Yıl	2.38
Günlük antrenman süresi	Sporcu (n=1238)	118.23 Dakika	41.11
	Sporcu değil (n=1184)	19.96 Dakika	39.30
Sezonluk müsabaka sayısı	Sporcu (n=1238)	19.12 Müsabaka	12.68
	Sporcu değil (n=1184)	.28 Müsabaka	1.63
Kaç yıldan beri sportif müsabakalara katılıyor?	Sporcu (n=1238)	4.94 Yıl	3.02
	Sporcu değil (n=1184)	.21 Yıl	1.07
Spora başlama yaşı	Sporcu (n=1238)	9.38	2.81
	Sporcu değil (n=484)	10.30	3.10
Sporcu Kimliği Puan Ortalamaları (7'li lilkert)	Sporcu (n=1238)	6.12	.77
	Sporcu değil (n=1184)	3.73	1.47

Tablo 9. Sporcu Öğrencilerin Spor Branşlarına Göre Dağılımı

Spor Branşı	Frekans (%)
Futbol	401 (%32.4)
Voleybol	263 (%21.2)
Basketbol	142 (%11.5)
Atletizm	119 (%9.6)
Diğer	66 (%5.3)
Hentbol	50 (%4.0)
Taekwondo	39 (%3.2)
Yüzme	37 (%3.0)
Cimnastik	35 (%2.8)
Kickboks	26 (%2.1)
Tenis	20 (%1.6)
Dans	16 (%1.3)
Boks	13 (%1.1)
Bisiklet	11 (%0.9)

Sporcu öğrencilerin branşlarına göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların 401 (%32.4)'i futbol, 263 (%21.2)'ü voleybol, 142 (%11.5)'si basketbol, 119 (%9.6)'u

atletizm, 66 (%5.3)'sı diğer branşlar, 50 (%4.0)'si ise hentbol branşına katılım göstermektedir (Tablo 9).

3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Bu araştırma İzmir ilinde Aralık 2018 ve Mayıs 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde veri toplama işlemleri dışında kalan tüm işlemler merkez olarak Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde gerçekleştirilmiştir. Öte yandan araştırmanın veri toplama süreci Eylül 2019 ve Ocak 2020 tarihleri arasında İzmir ilindeki farklı eğitim kurumları, spor kulüpleri ve tesislerinde yapılan çalışmalarla tamamlanmıştır. Buna göre veri toplama sürecinin ilk aşamasında İzmir'in Bornova ilçesinde yer alan 4 farklı ortaokul (Suphi Koyuncuoğlu Ortaokulu, Hilal Necmiye Hüsnü Ataberk Ortaokulu, Yavuz Selim Ortaokulu ve Yahya Kemal Beyatlı Ortaokulu), 6 farklı lise (Bornova Anadolu Lisesi, Suphi Koyuncuoğlu Anadolu Lisesi, Çimentaş Anadolu Lisesi, Hayrettin Duran Anadolu Lisesi, Altay Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi ve Mazhar Zorlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) ve Ege Üniversitesi kampüsünde çalışmalar yapılmıştır. Veri toplama sürecinin ikinci aşaması ise İzmir Buca Atatürk Spor Lisesi, İzmir Foça Spor Lisesi, İzmir ilindeki farklı spor kulüplerinin antrenman ve müsabakaları ile spor tesisleri (İzmir Atatürk Stadı, Seha Aksoy Atletizm Pisti, Soner Coşan Atletizm Salonu ve Halkapınar Spor Salonu vb.) ziyaret edilerek tamamlanmıştır.

3.4. İşlemler

Literatür taraması evresinden araştırma raporunun oluşturulmasına kadar ilerleyen süreç, araştırma öncesinde oluşturulan planlamalar ve takvim doğrultusunda gerçekleştirilmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Araştırma Sürecinde Gerçekleştirilen İşlemlere İlişkin Çalışma Takvimi

İşlem	Takvim
Literatür taraması ve tez öneri formununun oluşturulması	Aralık 2018
Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan ve İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma izinlerinin alınması	Ocak 2019
Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'ne tez projesi başvurusunun gerçekleştirilmesi ve projenin onaylanması (Proje ID: 20583, Proje Kodu: SYL-2019-20583)	Şubat 2019
Literatür taraması	Mart-Mayıs, 2019
Araştırmanın giriş, problem, amaç ve soruları ile kuramsal temellerinin raporlanması	Haziran-Temmuz 2019
Proje ara raporunun sunulması ve veri toplama takviminin oluşturulması	Ağustos 2019
Veri toplama işlemlerinin gerçekleştirilmesi	Eylül 2019- Ocak 2020
Veri kodlama işlemlerinin gerçekleştirilmesi	Ocak 2020
Verilerin analizi ve proje ara raporunun sunulması	Şubat 2020
Bulguların dökümü ve alan yazın ile karşılaştırılarak değerlendirilmesi	Şubat 2020-Mart 2020
Araştırma raporunun oluşturulması	Nisan-Mayıs 2020

3.5. Araştırma Etiği

Araştırmanın planlama aşamasında Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği ve Sporcu Kimliği Ölçeği'nin kullanım izinleri ilgili araştırmacılara elektronik posta ile ulaşılarak alınmıştır. Araştırmanın etik kurul izni Ege Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 31.01.2019 tarihli 01/12 karar sayılı toplantısında alınmıştır (Protokol No: 111) (Ek-1). Eğitim-öğretim kurumlarında (Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve liseler) geręekleřtirilecek veri toplama işlemleri için İzmir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 09.01.2019 tarihli 619101 sayılı onay yazısı ile gerekli resmi izin sağlanmıştır (Ek-2). Veri toplama işlemleri sırasında yapılan birey ve grup odaklı görüşmelerde araştırmacılar, araştırmanın amacı ve yönerge hakkında bilgi verilirken, elde edilecek bilgilerin bilimsel araştırma amaçları dışında kullanılmayacağı ve gizli tutulacağı taahhüt edilmiş; araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilerek çalışmaya başlanmıştır.

3.6. Süre ve Olanaklar

Bu araştırma Aralık 2018 - Mayıs 2020 tarihleri arasında geręekleřtirilmiřtir. Araştırma çerçevesinde Ege Üniversitesi'nin Spor Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ve Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağlamış olduğu fiziksel, maddi, sosyal, akademik ve teknolojik olanaklardan yararlanılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın yürütüleceği merkez olarak belirlenen Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde çalışma ofisi ve toplantı salonu gibi olanaklar kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağlamış olduğu açık erişim imkanı ile elektronik ortamdaki dergi, makale, e-kitap ve lisansüstü tezlere erişim sağlanmış; aynı zamanda Ege Üniversitesi Kütüphanesi'nde yer alan çeşitli basılı kaynaklar kullanılmıştır. Bu tez çalışması proje başvurusu sonucunda Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından " Bilimsel Araştırma Projesi- Yüksek Lisans Tez Projesi " olarak kabul edilmiş ve desteklenmiştir (Proje ID: 20583, Proje Kodu: SYL-2019-20583) (Ek-3). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri

Enstitüsü'ndeki eğitim olanaklarının yanında, yüksek lisans tezinin planlanması, yazımı ve sonuçlandırılmasına ilişkin resmi işlem ve yazışmalar ile Turnitin® intihal denetimleri bu birimin bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Öte yandan Ege Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nın sağlamış olduğu internet erişimi, Microsoft Office® programları ve IBM SPSS® paket programı bu araştırmada yararlanılan olanaklar arasındadır.

3.7. Veri Toplama Yöntemi

Mevcut araştırmanın veri toplama işlemlerinde gerçekleştirilen birey ve grup odaklı görüşmelerde anket tekniği kullanılmıştır. Kullanılan anket formu, sosyo-demografik ve sportif faaliyetlere katılım bilgileri (Ek-4), Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği (Ek-5), Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (Ek-6) ve Sporcu Kimliği Ölçeği (Ek-7) olmak üzere 4 farklı bölümden oluşmaktadır. Veri toplama işlemleri, Eylül 2019 ve Ocak 2020 tarihleri arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 4 ortaokul ve 6+2 lise (diğer liseler ve spor liseleri), Ege Üniversitesi Kampüsü, çeşitli spor kulüpleri ve spor tesislerinde yapılan birey ve grup odaklı görüşmeler ile gerçekleştirilmiştir. İlgili görüşmeler esnasında araştırmacı tarafından araştırmanın amacı, etik hususlar ve yanıtlama yönergesi ile ilgili bilgi verildikten sonra katılımcılar anket formlarını yanıtlamışlardır.

3.8. Veri Toplama Araçları

3.8.1. Bilgi Formu

Veri toplama aracı olarak sunulan anket formunun ilk bölümünde katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ile spora katılım faaliyetlerine ilişkin verileri içeren bilgi formu yer almaktadır (Ek-4). Bu doğrultuda bilgi formunda, doğum tarihi, yaş, cinsiyet, öğrenim görülen eğitim kademesi, sınıf, lise türü, üniversite bölümü, anne-baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik değişkenlere ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bunun yanı sıra, katılımcıların sporcu olup olmadığını belirlemeye yönelik gerçekleştirilecek değerlendirmeler için katılımcılara, spor kulübü, haftalık fiziksel aktivite/antrenman sıklığı, spor başlama yaşı, spor branşı, toplam sportif deneyim (ilgili branşta), spora

ara verip vermeme durumu, günlük antrenman kapsamı (süresi-dakika), sezonluk müsabaka sayısı, müsabaka deneyimi (yıl) spora katılım statüsü (profesyonel, amatör, fiziksel aktivite, katılmıyor), geçmişteki spora katılım statüsü gibi konularda sorular yöneltilmiştir. Böylelikle araştırmaya katılım gösteren sporcu öğrenciler ve sporcu olmayan akranlarının hem sosyo-demografik özelliklerinin hem de sportif profilinin geniş kapsamlı bir şekilde belirlenmesi hedeflenmiştir.

3.8.2. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği

Orijinali Luyckx ve ark. (2008)'nin kimlik modeline göre geliştirilen Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Morsünbül ve Çok (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. İlgili ölçek Luyckx ve ark (2008)'nin kimlik statüleri modelini temel olarak bireylerin kimlik biçimlenme süreçlerini ve geliştirdikleri kimlik statülerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 25 madde ve 5 alt boyuttan (içsel yatırımda bulunma - 5 madde, içsel yatırım ile özdeşim- 5 madde, seçenekleri araştırma-derinlemesine- 5 madde, seçenekleri araştırma- genişlemesine- 5 madde, seçenekleri araştırma- saplantılı- 5 madde) meydana gelen ölçek 5'li likert yapıya sahiptir. Ölçekteki ifadeler "1=Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum" şeklinde puanlanmaktadır. Kimlik statülerini belirlemek amacıyla katılımcıların ölçeğin alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar z puanlarına dönüştürülmekte ve ilgili puanlara hiyerarşik küme analizi uygulanmaktadır. Hiyerarşik küme analizi sonucunda, katılımcıların 6 adet kimlik statüsünden (başarılı, ipotekli, moratoryum, dağılmış dağınık, kaygısız dağınık, farklılaşmamış) hangisine sahip olduğu belirlenmektedir. Morsünbül ve Çok (2014) tarafından gerçekleştirilen psikometrik ölçümlere göre 5 faktörlü yapı için açıklanan varyansın %63.65 olduğu raporlanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ise, χ^2 / Sd oranının 2.90, RMSEA değerinin ise .06 olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra ölçeğin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach alpha) beş alt boyutlu model için .78 ile .88 arasında değişmektedir (Morsünbül ve Çok, 2014).

Bu çalışmada Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alpha) içsel yatırımda bulunma için .78, seçenekleri araştırma- genişlemesine için .73, seçenekleri araştırma- saplantılı için .67, içsel yatırım-özdeşim için .80, seçenekleri araştırma-derinlemesine için .54 olarak hesaplanmıştır.

3.8.3. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği

Çağlar (2012) tarafından geliştirilen Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği, öğrencilerin okuldaki etkinlik, ilişki ve organizasyonlardan uzaklaşma eğilimlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 20 madde ve 4 alt boyuttan (güçsüzlük-6 madde, kuralsızlık- 5 madde, soyutlanmışlık- 5 madde, anlamsızlık- 4 madde) oluşan ölçeğin puanlaması 5’li likert (‘1=Kesinlikle katılmıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum’) yapıdaki ifadeler ile gerçekleştirilmektedir. Ölçekten elde edilen nicel veriler 4 alt boyut kapsamında ayrı ayrı değerlendirilebildiği gibi, öğrenci yabancılaşma düzeyini ifade eden tek boyutlu değerlendirmede yapılabilmektedir. Ölçek içerisinde yer alan ve pozitif yönde ifadeler taşıyan 7 madde ters yönde puanlanırken, diğer 13 madde ölçekte yer alan ifadeler doğrultusunda puanlanmaktadır. Ölçeğin psikometrik analiz sonuçlarına göre χ^2 / Sd oranı 1.99 ve RMSEA değeri .05 olarak hesaplanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçları 4 faktörlü yapı için açıklanan varyansın %53.56 olduğunu göstermektedir. Ölçeğin tek boyutlu iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .86 olarak hesaplanırken, güçsüzlük için .79, kuralsızlık için .75, soyutlanmışlık için .76 ve anlamsızlık için .76 olarak hesaplanmıştır (Çağlar, 2012).

Bu çalışmada Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği’nin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alpha) güçsüzlük alt boyutu için .79, kuralsızlık alt boyutu için .74, soyutlanmışlık alt boyutu için .74, anlamsızlık alt boyutu için .72 ve ölçeğin genelini temsil eden öğrenci yabancılaşma boyutu için .87 olarak hesaplanmıştır.

3.8.4. Sporcu Kimliği Ölçeği

Orijinal ölçek geliştirme çalışması Brewer ve Cornelius (2001) tarafından gerçekleştirilen Sporcu Kimliği Ölçeği, Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türk dili ve kültürüne uyarlanmıştır. Bireylerin kendilerini sportif bileşenler etrafında tanımlama düzeyini ölçmeyi amaçlayan ölçek 7 madde ve 3 alt boyuttan (sosyal kimlik- 3 madde, sporla sınırlanmışlık- 2 madde ve olumsuz duyusallık- 2 madde) oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen verilerin değerlendirilmesinde 3 alt boyuttan oluşan model kullanılabilirdiği gibi sporcu kimliğini temsil eden tek boyutlu yapı da

kullanılabilmektedir. Ölçek içerisinde yer alan ifadeler 7’li likert yapıda (1=hiç katılmıyorum, 7=Tamamen Katılıyorum) puanlanmaktadır. Psikometrik ölçüm sonuçlarına göre tek boyutlu modelin χ^2 / Sd oranı 2.76 ve RMSEA değeri .08 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları tek boyutlu model için .81, sosyal kimlik için .69, sporla sınırlanmışlık için .79 ve olumsuz duyusallık için .59 olarak hesaplanmıştır (Koca ve Öztürk, 2013).

Bu çalışmada Sporcu Kimliği Ölçeği’nin iç tutarlık katsayıları (Cronbach Alpha), sosyal kimlik alt boyutu için .84, sporla sınırlanmışlık alt boyutu için .82, olumsuz duyusallık alt boyutu için .75 ve ölçeğin genelini temsil eden sporcu kimliği boyutu için .91 olarak hesaplanmıştır.

3.9. Verilerin Analizi

Verilerin analizine ilişkin süreç sporcu ve sporcu olmayan öğrencilerin belirlenmesi ve ölçüm araçlarından elde edilen verilerin analizi olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

3.9.1. Uzmanlararası Güvenirlik Analizi

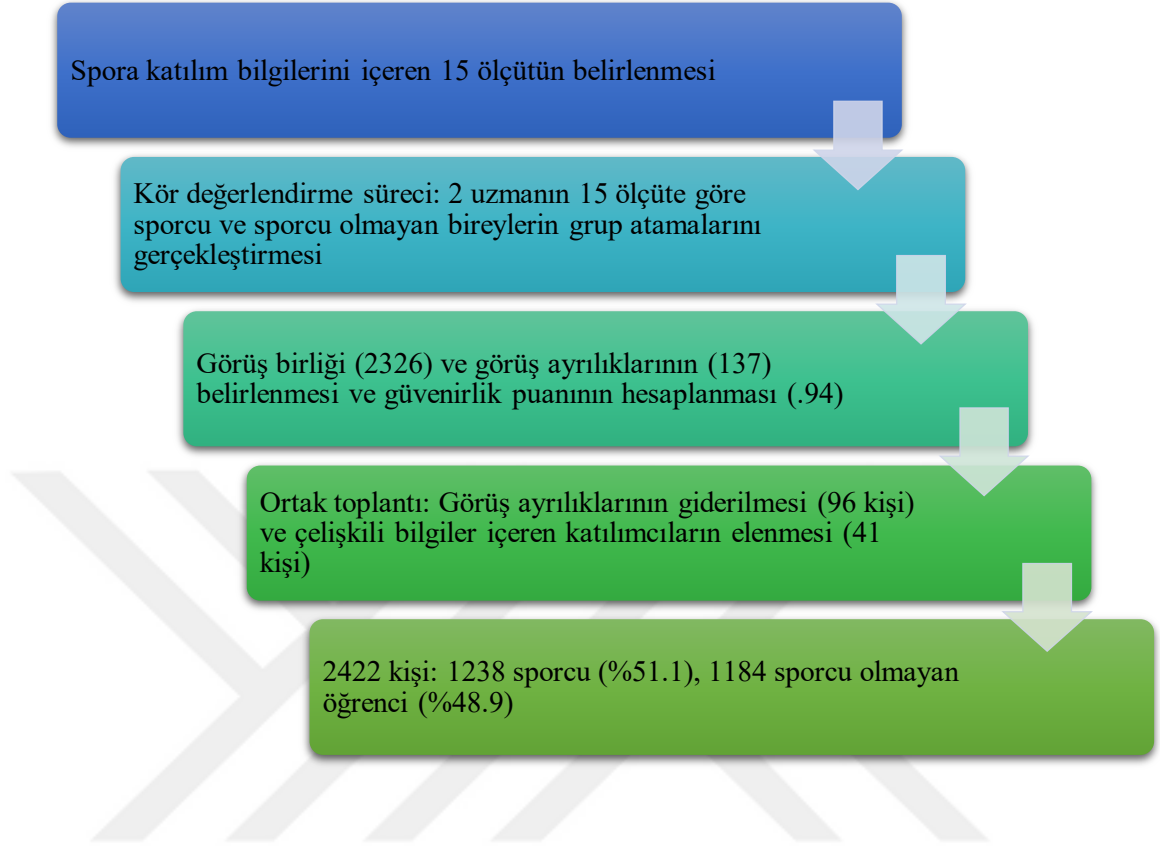
Katılımcıların sporcu ve sporcu olmayan şeklindeki gruplara atanmasına ilişkin süreçte güvenirliğin sağlanması amacıyla uzmanlararası görüş ayrılığı/birliği (güvenirlik puanı) yöntemi kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 2014). Bu doğrultuda katılımcılara, sportif faaliyet bilgilerini içeren sorular yöneltilirken, bu sorular çerçevesinde oluşturulan 15 ölçüt dikkate alınarak bireylerin sportif faaliyetlere katılım durumları 2 uzman tarafından değerlendirilmiştir. Spora katılım faaliyetlerinin değerlendirilmesinde dikkate alınan 15 ölçüt şu şekildedir;

1. Haftalık fiziksel aktivite düzeyi,
2. Spora başlama yaşı,
3. Spor branşı,
4. Bireyin ilgili spor branşında ne kadar süredir faal olduğu,

5. Spor branşına daha önce ara verme durumu,
6. Haftalık antrenman sayısı,
7. Günlük antrenman süresi (Dakika),
8. Sezonluk müsabaka sayısı,
9. Müsabaka deneyimi (Yıl),
10. Spora katılım statüsü,
11. Spora katılım seviyesi açısından ulaşılan en yüksek seviye,
12. Bireyin daha önce spora ara verip vermeme durumu,
13. Spor yapmayan bireylerin geçmişte spora katılım durumları,
14. Günümüzde faal olmayan ancak geçmişte spora katılım gösteren bireylerin sportif faaliyetlerinin ne zaman sonlandığı,
15. Sporcu kimliği ölçüğü puan ortalamaları.

Beden eğitimi ve spor alanında uzman 2 akademisyen katılımcıların sporcu ve sporcu olmayan gruplara atamalarını 15 ölçüt üzerinde yaptıkları kör değerlendirme süreci ile gerçekleştirmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda, kör değerlendirme sürecine dahil edilen 2463 katılımcıdan 2326'sı üzerinde görüş birliği sağlanırken, 137'si üzerinde görüş birliği sağlanamamıştır. İlgili görüş ayrılıkları/birlikleri dikkate alınarak yapılan analizlerde bireylerin sporcu ve sporcu olmayan gruplara atanmasına ilişkin güvenilirlik puanı .94 olarak hesaplanmıştır ([Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı] X 100). Son aşamada ise düzenlenen ortak bir toplantı sonucunda üzerinde görüş ayrılığı bulunan 137 kişiden 96'sı nihai gruplarına atanmış ve çelişkili sonuçlar oluşturabileceği değerlendirilen 41'i (sporu henüz bırakan, okul takımında müsabık olan, spora henüz başlama, öğrenim görmeme vb.) araştırma dışında bırakılmıştır. Tüm bu işlemler sonucunda araştırmanın net örneklem grubunu oluşturan 2422 kişiden, 1238 (%51.1)'i sporcu öğrenci, 1184 (%48.9)'ü ise sporcu olmayan öğrenci şeklinde tanımlanmıştır (Şekil 8).

Şekil 8. Uzmanlararası Güvenirlik Yöntemi ile Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Belirlenmesi



3.9.2. Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri

Elde edilen verilerin kodlama ve analiz süreçleri IBM® SPSS 23.0 istatistik paket programında gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada katılımcıların demografik ve sportif faaliyet bilgileri ve ölçme araçları üzerindeki yanıtları her bir form için katılımcı numarası atanarak SPSS 23.0 programına kodlanmıştır. Veri kodlama ve kontrol süreçlerinde içerisinde yanıtlanmamış sorular bulunan, çelişkili yanıtlar içeren, araştırma ve örneklem ölçütleri ile uyumsuzluk gösteren ve uç değerlere sahip 146 veri elenmiştir. Uç değerlere sahip verilerin belirlenmesine yönelik analizlerde, tekli uç değerler için z skorlarının ± 3 sınırının dışında bulunması, çoklu uç değerler için ise Mahalanobis uzaklık değerlerinin istatistiksel olarak anlamlılık göstermesi ölçütleri dikkate alınmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Sporcu grubunun belirlenmesine yönelik uzmanlararası güvenilirlik analizinde tutarsız yanıtlara sahip 41 kişi daha

araştırma dışında bırakılmıştır. Tüm bu işlemler sonucunda verilerin analizi ve değerlendirme süreçleri 2422 kişilik örneklem grubu ile gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen verilerin hipotezler çerçevesinde sınanmasına ilişkin sürece normallik dağılımı testleri ile başlanmıştır. Normallik dağılımı analizleri her bir hipotez ve hipotez bağlamındaki değişkenler çerçevesinde ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Geniş örneklem grubuna sahip araştırmalarda (örneklem sayısı > 300 vb.) normallik dağılımı analizinin hem skewness ve kurtosis değerleri ve histogram grafikleri üzerinde yer alan çan eğrilerinin görünümüne göre gerçekleştirilmesi önerilmektedir (Field, 2009). Bu bağlamda mevcut araştırmadaki verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin değerlendirme hem basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri ile histogram grafikleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Dağılım ve histogram grafiklerinin incelenmesinin ardından, logaritmik ve antilog dönüşüm uygulanan verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve analiz sürecinde parametrik testler kullanılmıştır (Field, 2009). Araştırma hipotezlerinin sınanması amacıyla bağımsız örneklem t-testi, hiyerarşik ve k-means küme analizi yöntemleri, tek ve iki yönlü ANOVA analizi, çoklu regresyon analizi ve ki-kare testi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarının değerlendirilmesinde $p < .05$ düzeyi istatistiksel anlamlılık sınırı olarak belirlenmiştir. Hipotezlerin kabul edilmesi veya reddedilmesine ilişkin değerlendirme sürecinde ilgili anlamlılık değeri göz önünde bulundurulmuştur. Bunun yanı sıra analiz sonuçlarına ilişkin etki büyüklüğü raporlamaları Cohen (1988)'in etki büyüklüğü değerleri ve değerlendirmeleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırma hipotezlerinin sınanması amacıyla gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgular araştırmanın bu bölümünde sunulmuştur.

Hipotez (H) 1-5'in sınanması için sporcu öğrenciler ve akranlarının kimlik gelişimi alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar bağımsız t-testine tabi tutulmuştur.

Tablo 11. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Kimlik Gelişim Süreçlerine Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Sporcu Öğrenciler		Diğer Öğrenciler		t	p	Etki Büyüklüğü (d)
	\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.			
İYB	3.87	.73	3.68	.78	5.96**	.00	.25
İYÖ	3.89	.75	3.66	.81	7.06**	.00	.29
SGA	3.88	.64	3.87	.68	.30	.77	-
SDA	3.76	.62	3.70	.67	2.31*	.02	.09
SSA	3.14	.77	3.22	.82	-3.03**	.00	-.12

*p< .05; **p< .01

Elde edilen bulgulara göre sporcu öğrenciler ile akranlarının içsel yatırımda bulunma (İYB) (t=5.96; p=.00), içsel yatırım ile özdeşleşme (İYÖ) (t=7.06; p=.00), seçeneklerin derinlemesine araştırılması (SDA) (t=2.31; p=.021) ve seçeneklerin saplantılı araştırılması (SSA) (t=-3.03; p=.002) alt boyutlarından elde ettikleri ortalama

puanların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İYB ($d=.25$) ve İYÖ (.29) alt boyutlarına ait farkların küçük düzeyde etki büyüklüğü gösterdiği, SDA ($d=.09$) ve SSA ($d= -.12$) altboyutlarına ait farkların ise oldukça düşük düzeyde bulunduğu belirlenmiştir. (Cohen, 1988). Sporcu öğrenciler ile akranlarının seçeneklerin genişlemesine araştırılması (SGA) ($t=.30$; $p= .768$) alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. (Tablo 11). İlgili bulgular sonucunda H1, H2, H4 ve H5 kabul edilirken, H3 reddedilmiştir.

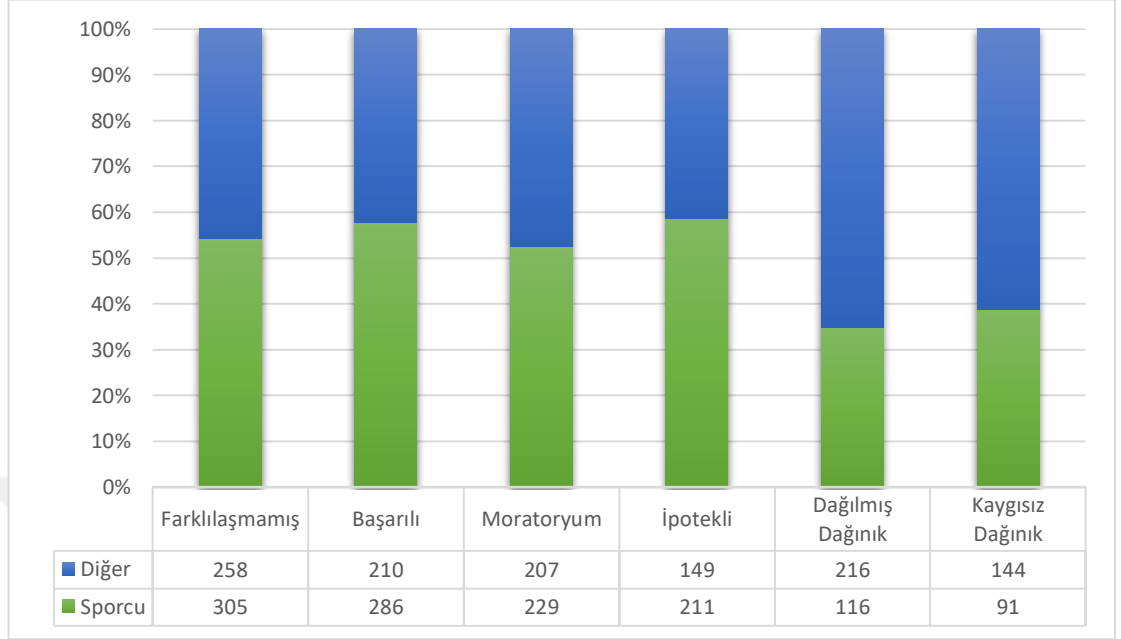
Grafik 1. Küme Analizi Sonuçlarına Göre Kimlik Statülerinin Genel Örneklerdeki Dağılımı



Kimlik statülerine ilişkin model yapısının çözümlenmesi amacıyla Luyckx ve ark. (2008) kimlik gelişim modeli, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği'nin yapısı ve daha önce konu ile ilgili gerçekleştirilen uluslararası araştırmalar referans alınmıştır (Crocetti, Schwartz, Fermani, Klimstra ve Meeus, 2012; Morsünbül, Crocetti, Çok ve Meeus, 2016; Morsünbül ve Çok, 2014; Piotrowski, 2013). Bu doğrultuda, kimlik gelişim süreçlerinin alt boyutlarından elde edilen ortalamalar (İYB, İYÖ, SGA, SDA,

SSA) z puanlarına dönüştürülerek hiyerarşik ve k-means küme analizleri gerçekleştirilmiştir (Gore, 2000, akt. Piotrowski, 2013). Küme analizinin ilk aşamasında 2'den 7'ye kadar olan küme modellerinin istatistiksel ve nitel olarak model uyumluluğu değerlendirilmiştir. İlgili değerlendirmelerde kuramsal yapı geçerliği, sıklık ilkesi (parsimony) ve açıklama gücü (varyansın en az %50'sini açıklama) kriterleri dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgular 2,3,4 ve 5'li yapıdaki küme modellerinin kimlik gelişimi alt boyutları tarafından açıklanma gücünün %50'nin altında kaldığını göstermiştir. Bunun yanı sıra 2 ve 3'lü model kuramsal yapı geçerliğini ve 7'li model sıklık ilkesini (parsimony) ihlal etmiştir. Sonuç olarak 6 kümeden oluşan kimlik statüleri modelinin kuramsal yapı geçerliği, sıklık ilkesi ve açıklama gücü açısından model uyumunun yüksek olduğu değerlendirilmiştir. 6'lı küme modelinin kimlik gelişim süreçleri açısından açıklanma varyansı (açıklama gücü) İYB için %63, İYÖ için %67, SGA için %50, SDA için %52 ve SSA için %61 olarak hesaplanmıştır. Modelin açıklama gücü açısından kabul edilebilmesi için varyans oranının her değişken için %50'nin üzerinde bulunması gerekmektedir (Morsünbül, Crocetti, Çok ve Meeus, 2016). İstatistiksel uyumun yanı sıra küme analizi sonucunda ortaya çıkan 6 tür kimlik statüsünün, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği'nin orijinal (Luyckx ve ark., 2008) ve Türkçe (Morsünbül ve Çok, 2014) formlarında belirtilen model yapısı ile yüksek derecede uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Modeli oluşturan kimlik statüleri ile kimlik gelişim süreçlerinin z puanlarına göre dağılımı Grafik 1'de sunulmuştur. Katılımcıların kimlik statülerine göre dağılımı, farklılaşmamış kimlik 563 kişi (%23.2), başarılı kimlik 496 kişi (%20.5), moratoryum kimlik 436 kişi (%18.0), ipotekli kimlik 360 kişi (%14.9), dağılmış dağınık 332 kişi (%13.7) ve kaygısız dağınık 235 kişi (%9.7) şeklinde gerçekleşmiştir (Grafik 1).

Grafik 2. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Kimlik Statülerine Göre Karşılaştırılması



H₆'nın sınanması amacıyla, sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik statüleri kategorik ki-kare testine tabi tutulmuştur. Ki kare testi sonucunda sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik statüleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2 = 66.07$; $sd=5$; $p=.00$). Bunun yanı sıra, .17 olarak hesaplanan Cramer's V değeri (Cramer's $V = .17$; $sd=5$; $p=.00$) ilgili farkın etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğunu göstermektedir (Cohen, 1988). Elde edilen bulgulara göre, farklılaşmamış kimlik statüsünde yer alan bireylerin 305 (%54.2)'i sporcu öğrencilerden, 258 (%45.8)'i diğer öğrencilerden, başarılı kimlik statüsünde yer alan bireylerin 286 (%57.6)'sı sporcu öğrencilerden, 210 (%42.4)'ü diğer öğrencilerden, moratoryum statüsünde yer alan bireylerin 229 (%52.5)'u sporcu öğrencilerden, 207 (%47.5)'si diğer öğrencilerden, ipotekli kimlik statüsünde yer alan bireylerin 211 (%58.6)'i sporcu öğrencilerden, 149 (%41.4)'ü diğer öğrencilerden meydana gelmektedir. Dağınık kimlik statüsünde yer alan bireyler incelendiğinde ise dağılmış dağınık kimlik statüsünde yer alan bireylerin 116 (%34.9)'sı sporcu öğrencilerden, 216 (%65.1)'sı diğer öğrencilerden ve kaygısız dağınık statüsünde yer alan bireylerin 91 (%38.7)'i sporcu öğrencilerden, 144 (%61.3)'ü ise diğer öğrencilerden oluşmaktadır (Grafik 2). Bu sonuçlar doğrultusunda H₆ kabul edilmiştir

Tablo 12. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Karşılaştırılması

Alt Boyut	Sporcu Öğrenciler		Diğer Öğrenciler		t	p	Etki Büyüklüğü (d)
	\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.			
Güçsüzlük	2.36	.80	2.55	.85	-5.55**	.00	.23
Kuralsızlık	3.00	.94	3.00	.93	0.11	.91	-
Soyutlanmışlık	2.49	.89	2.52	.87	-0.92	.36	-
Anlamsızlık	2.87	1.02	2.94	1.00	-1.81	.07	-
Okula Yabancılaşma	2.66	.68	2.73	.67	-2.82**	.00	.10

*p< .05; **p< .01

H7-11'in sınanması amacıyla sporcu öğrenciler ile akranlarının Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği'nin toplamından ve alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar bağımsız t-testine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgulara göre sporcu öğrenciler ile akranlarının güçsüzlük ($t=-5.55$; $p=.00$) alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar arasında küçük düzeyde etki büyüklüğü ($d=.23$) gösteren anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sporcu olmayan öğrencilerin güçsüzlük alt boyutundaki ortalama puanlarının ($\bar{X}=2.55$; $\pm .85$), sporcu öğrencilerden ($\bar{X}=2.36$; $\pm .80$) daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra sporcu olmayan öğrencilerin ($\bar{X}= 2.73$; $\pm .67$) okula yabancılaşma boyutundan elde ettiği ortalama puanların sporcu olan akranlarına göre ($\bar{X}= 2.66$; $\pm .68$) daha yüksek seviyede olduğu ve ilgili farkın istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-2.82$; $p=.00$). Bu farkın etki büyüklüğünün ($d=.10$) oldukça düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir (Cohen, 1988). İki grubun kuralsızlık ($t=0.11$; $p=.91$), soyutlanmışlık ($t=-0.92$; $p= .36$) ve anlamsızlık ($t=-1.81$;

p=.07) alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 12). Bu sonuçlar doğrultusunda H7, H8, H9, H10 ve H11 reddedilmiştir.

Tablo 13. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Sporcu Kimliği Düzeylerinin Karşılaştırılması

Alt Boyut	Sporcu Öğrenciler		Diğer Öğrenciler		t	p	Etki Büyüklüğü (d)
	\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.			
Sosyal Kimlik	6.12	.86	3.46	1.57	51.45**	.00	2.10
Sporla Sınırlanmışlık	5.85	1.20	3.36	1.73	40.90**	.00	1.67
Olumsuz Duyuşsallık	6.40	.95	4.51	1.91	30.67**	.00	1.25
Sporcu Kimliği	6.12	.77	3.73	1.47	49.76**	.00	2.03

*p< .05; **p< .01

H12-15'in sınanması amacıyla sporcu öğrenciler ile akranlarının sporcu kimliği ölçeğinin genelinden ve alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar bağımsız t-testine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular, sporcu öğrenciler ile akranlarının sosyal kimlik (t=51.45; p=.00; d=2.10), sporla sınırlanmışlık (t=40.90; p=.00; d=1.67), olumsuz duyuşsallık (t=30.67; p=.00; d=1.25) ve sporcu kimliği (t=49.76; p=.00, d=1.47) boyutlarından elde ettikleri ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Tüm alt boyutlarda ve sporcu kimliği boyutunda sporcu öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu ve ilgili farkların etki büyüklüğünün d=1.25-2.10 arasında oldukça yüksek seviyede bulunduğu tespit

edilmiştir (Cohen, 1988) (Tablo 13). Elde edilen bu bulgulara göre H12, H13, H14 ve H15 kabul edilmiştir.

H16-20'nin sınanması amacıyla bağımlı değişken niteliğindeki kimlik gelişim süreçleri ile bağımsız değişken niteliğindeki sporcu olup olmama durumu ve yaş değişkenleri üzerinde iki yönlü ANOVA analizi uygulanmıştır. Yaş grubu bağımsız değişkeninin sınıflanmasında ergenlik ve beliren yetişkinlik süreçlerindeki gelişim evreleri ve ergenlik dönemi gelişim özellikleri temel alınmıştır (Arnett, 2007; Erikson, 1968). İlgili referanslar doğrultusunda 13-14 yaş ilk ergenlik, 15-16 yaş orta ergenlik, 17-18 yaş ileri ergenlik ve 19-20 yaş ise beliren yetişkinliğe giriş dönemleri olarak sınıflanmış ve faktöriyel ANOVA analizinde bu yaş grupları bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. ANOVA testinin uygulanabilmesi için gerekli olan, varyansların homojen dağılımına ilişkin varsayım (tip 1 hata) Levene testi ile sınanmıştır. Levene testi sonuçlarına göre anlamlılık değerleri, İYB için $p=.05$, İYÖ için $p=.31$, SGA için $p=.13$, SSA için $p=.06$ ve SDA için $p=.02$ olarak hesaplanmıştır ($p>.01$). Bu sonuçlar doğrultusunda verilerin homojen dağılım gösterdiği yönündeki varsayım kabul edilmiştir.

ANOVA analizi sonuçlarına göre örneklemin genelinin İYB alt boyutundan elde ettiği ortalama puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($F(3, 2414)= 2.25$; $p=.08$; $\eta^2=.005$). Benzer şekilde yaş grubu x sporculuk durumu etkileşimine göre İYB alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(3, 2414)=1.49$; $p=.22$; $\eta^2=.005$) (Tablo 14). Bu sonuçlar doğrultusunda H16 reddedilmiştir.

Tablo 14. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının İçsel Yatırımda Bulunma Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Betimsel İstatistikler						
Alt Boyut	Grup	13-14 Yaş	15-16 Yaş	17-18 Yaş	19-20 Yaş	Toplam
		\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)
	Sporcu Öğrenci	3.94 (.71)	3.76 (.80)	3.83 (.67)	3.87 (.73)	3.87 (.73)
İYB	Diğer Öğrenci	3.68 (.82)	3.70 (.71)	3.66 (.81)	3.69 (.78)	3.68 (.78)
	Genel Örneklem	3.82 (.77)	3.73 (.76)	3.64 (.75)	3.81 (.75)	3.78 (.76)
Değişkenler Arası Etkileşim Testi						
		SD	KO	F	p	Etki Büyüklüğü (η²)
	Sporculuk durumu	1	.74	31.93**	.00	.013
	Yaş Grubu	3	.05	2.25	.08	.003
	Sporculuk durumu x Yaş Grubu	3	.04	1.49	.22	.005
	Hata Değeri	2414	.023			

*p< .05; **p< .01

Tablo 15. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının İçsel Yatırım ile Özdeşleşme Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Betimsel İstatistikler						
Alt Boyut	Grup	13-14 Yaş	15-16 Yaş	17-18 Yaş	19-20 Yaş	Toplam
		\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)
	Sporcu Öğrenci	3.96 (.76)	3.79 (.78)	3.90 (.68)	3.91 (.76)	3.89 (.75)
İYÖ	Diğer Öğrenci	3.74 (.84)	3.68 (.75)	3.62 (.84)	3.63 (.79)	3.66 (.81)
	Genel Örneklem	3.86 (.80)	3.74 (.76)	3.75 (.76)	3.76 (.79)	3.78 (.79)
Değişkenler Arası Etkileşim Testi						
		SD	KO	F	p	Etki Büyüklüğü (η^2)
	Sporculuk durumu	1	1.12	45.22**	.00	.018
	Yaş Grubu	3	.08	3.39*	.02	.004
	Sporculuk durumu x Yaş Grubu	3	.03	1.09	.35	.001
	Hata Değeri	2414	.025			

*p< .05; **p< .01

Örneklemin genelinin İYÖ alt boyutundan elde ettiği ortalama puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği, ilgili farka ait etki büyüklüğünün ise oldukça düşük düzeyde bulunduğu tespit edilmiştir (F(3, 2414)= 3.39; p=.017; η^2 =.004) (Post-hoc= 13-14 yaş > 15-16 yaş; 13-14 yaş> 15-16 yaş). Bulgular yaş grubu x sporculuk durumu etkileşimine göre incelendiğinde ise,

İYÖ alt boyutundan elde edilen ortalama puanların farklı yaş gruplarındaki sporcu ve sporcu olmayan öğrenciler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir değişim göstermediği tespit edilmiştir ($F(3, 2414)=1.09$; $p=.35$; $\eta^2=.001$) (Tablo 15). Bu sonuçlar doğrultusunda H17 reddedilmiştir.

Tablo 16. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Seçeneklerin Genişlemesine Araştırılması Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Betimsel İstatistikler						
Alt Boyut	Grup	<i>13-14 Yaş</i>	<i>15-16 Yaş</i>	<i>17-18 Yaş</i>	<i>19-20 Yaş</i>	<i>Toplam</i>
		\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)
	Sporcu Öğrenci	3.84 (.68)	3.81 (.65)	3.90 (.63)	4.00 (.55)	3.88 (.64)
SGA	Diğer Öğrenci	3.78 (.75)	3.87 (.62)	3.89 (.66)	3.95 (.66)	3.87 (.68)
	Genel Örneklem	3.81 (.71)	3.84 (.64)	3.90 (.65)	3.97 (.61)	3.88 (.66)
Değişkenler Arası Etkileşim Testi						
		SD	KO	F	p	Etki Büyüklüğü (η^2)
Sporculuk durumu		1	.002	.13	.72	.000
Yaş Grubu		3	.107	5.93**	.00	.007
Sporculuk durumu x Yaş Grubu		3	.014	.77	.51	.001
Hata Değeri		2414	.018			

* $p < .05$; ** $p < .01$

SGA bağımlı değişkeni üzerinde gerçekleştirilen ANOVA analizi sonuçlarına göre örneklemin genelinin SGA alt boyutundan elde ettiği ortalama puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği, etki büyüklüğünün ise oldukça düşük bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($F(3, 1414) = 5.93$; $p = .00$; $\eta^2 = .007$) (Post-hoc = 19-20 yaş > 13-14 yaş; 19-20 yaş > 15-16 yaş). Yaş grubu x sporculuk durumu etkileşim testi incelendiğinde ise sporcu öğrencilerin ve akranlarının SGA alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F(3, 2414) = .768$; $p = .512$; $\eta^2 = .001$) (Tablo 16). Bu sonuçlar doğrultusunda H18 reddedilmiştir.

SDA bağımlı değişkeni üzerinde gerçekleştirilen ANOVA analizi sonuçlarına göre örneklemin genelinin SDA alt boyutunda elde ettiği ortalama puanlar yaş gruplarına istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken, ilgili farkın etki büyüklüğü oldukça düşük düzeydedir ($F(3, 2414) = 6.31$; $p = .00$; $\eta^2 = .008$) (Post-hoc = 13-14 yaş < 19-20 yaş; 15-16 yaş < 19-20 yaş; 17-18 yaş < 19-20 yaş). Yaş grubu x sporculuk durumu etkileşim testi sonuçlarına göre sporcu öğrenciler ile akranlarının SDA alt boyutundan elde ettiği ortalama puanlar yaş gruplarına göre farklılık göstermemektedir ($F(3, 2414) = 2.26$; $p = .08$; $\eta^2 = .003$) (Tablo 17). Bu sonuçlar doğrultusunda H19 reddedilmiştir.

Tablo 17. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Betimsel İstatistikler						
Alt Boyut	Grup	13-14 Yaş	15-16 Yaş	17-18 Yaş	19-20 Yaş	Toplam
		\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)
	Sporcu Öğrenci	3.71 (.67)	3.70 (.66)	3.74 (.56)	3.91 (.55)	3.76 (.62)
SDA	Diğer Öğrenci	3.60 (.77)	3.72 (.63)	3.71 (.63)	3.75 (.62)	3.70 (.67)
	Genel Örneklem	3.66 (.72)	3.71 (.65)	3.72 (.60)	3.83 (.60)	3.73 (.65)
Değişkenler Arası Etkileşim Testi						
		SD	KO	F	p	Etki Büyüklüğü (η^2)
	Sporculuk durumu	1	.071	4.54*	.03	.002
	Yaş Grubu	3	.098	6.31**	.00	.008
	Sporculuk durumu x Yaş Grubu	3	.035	2.26	.08	.003
	Hata Değeri	2414	.016			

*p< .05; **p< .01

Tablo 18. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Betimsel İstatistikler						
Alt Boyut	Grup	13-14 Yaş	15-16 Yaş	17-18 Yaş	19-20 Yaş	Toplam
		\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)
	Sporcu Öğrenci	2.98 (.79)	3.23 (.76)	3.13 (.76)	3.20 (.77)	3.13 (.77)
SSA	Diğer Öğrenci	3.01 (.85)	3.20 (.78)	3.33 (.84)	3.35 (.86)	3.23 (.82)
	Genel Örneklem	3.00 (.82)	3.22 (.77)	3.24 (.81)	3.28 (.77)	3.18 (.80)
Değişkenler Arası Etkileşim Testi						
		SD	KO	F	p	Etki Büyüklüğü (η^2)
	Sporculuk durumu	1	.479	8.24**	.00	.003
	Yaş Grubu	3	.831	14.27**	.00	.017
	Sporculuk durumu x Yaş Grubu	3	.180	3.09*	.03	.004.
	Hata Değeri	2414	.058			

*p< .05; **p< .01

SSA bağımlı değişkeni üzerinde gerçekleştirilen ANOVA analizi sonuçlarına göre örneklemin genelini SSA alt boyutundan elde ettiği ortalama puanlar yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (F(3, 2414)= 14.27; p=.00; η^2 =.017) (Post-hoc= 13-14 yaş < 15-16 yaş; 13-14 yaş < 17-18 yaş; 13-14 yaş < 19-20 yaş). İlgili farkın etki büyüklüğü küçük düzeydedir (η^2 =.017). Yaş grubu x sporculuk durumu etkileşimi incelendiğinde ise sporcu öğrenciler ile akranlarının SSA

alt boyutundan elde ettikleri ortalama puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F(3, 2414)=3.09$; $p=.029$; $\eta^2=.004$). İlgili farkın etki büyüklüğünün oldukça düşük düzeyde bulunduğu tespit edilmiştir ($\eta^2=.004$) (Cohen, 1988) (Tablo 18). Bu sonuçlar doğrultusunda H20 kabul edilmiştir.

H21'in test edilmesi amacıyla okula yabancılaşma bağımlı değişkeni üzerinde yaş grubu x sporculuk durumu bağımsız değişkenleri dikkate alınarak iki yönlü ANOVA analizi gerçekleştirilmiştir (Levene $p=.41$). Örneklemin genelinin okula yabancılaşma düzeyleri yaş grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı ve orta düzeyde etki büyüklüğüne sahip bir farklılık göstermektedir ($F(3, 2414)=44.97$; $p=.00$; $\eta^2=.053$) (Post-hoc= 13-14 yaş < 15-16 yaş; 13-14 yaş > 17-18 yaş; 13-14 yaş < 19-20 yaş; 15-16 yaş < 17-18 yaş; 17-18 yaş > 19-20 yaş). Yaş grubu x sporculuk durumu etkileşimine göre sporcu öğrenciler ile akranlarının okula yabancılaşma düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($F(3, 2414)=2.33$; $p=.072$; $\eta^2=.003$) (Tablo 19). Bu sonuçlar doğrultusunda H21 reddedilmiştir.

Tablo 19. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Betimsel İstatistikler						
Boyut	Grup	<i>13-14 Yaş</i>	<i>15-16 Yaş</i>	<i>17-18 Yaş</i>	<i>19-20 Yaş</i>	<i>Toplam</i>
		\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)
Okula Yabancılaşma	Sporcu Öğrenci	2.42 (.65)	2.75 (.67)	2.85 (.67)	2.65 (.67)	2.66 (.68)
	Diğer Öğrenci	2.52 (.66)	2.69 (.63)	2.95 (.69)	2.74 (.63)	2.73 (.67)
	Genel Örneklem	2.46 (.66)	2.72 (.65)	2.91 (.69)	2.70 (.65)	2.69 (.68)
Değişkenler Arası Etkileşim Testi						
		SD	KO	F	p	Etki Büyüklüğü (η²)
	Sporculuk durumu	1	2.00	4.61*	.03	.002
	Yaş Grubu	3	19.56	44.97**	.00	.053
	Sporculuk durumu x Yaş Grubu	3	1.01	2.33	.07	.003
	Hata Değeri	2414	.435			

*p< .05, **p< .01

Tablo 20. Sporcu Öğrencilerin Sporcu Kimliği Ölçeği Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	13-14	15-16	17-18	19-20	F	p	Post-hoc	(η ²)
	Yaş	Yaş	Yaş	Yaş				
	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)				
Sosyal Kimlik	6.15 (.90)	6.10 (.84)	6.04 (.89)	6.18 (.81)	1.36	.26	-	-
Sporla Sınırlanmışlık	6.75 (1.26)	5.96 (1.18)	5.81 (1.21)	5.89 (1.14)	1.94	.12	-	-
Olumsuz Duyuşsallık	6.44 (.91)	6.37 (.96)	6.39 (.98)	6.37 (.96)	.36	.78	-	-
Sporcu Kimliği	6.12 (.77)	6.14 (.77)	6.08 (.80)	6.15 (.76)	.52	.67	-	-

*p< .05; **p< .01

H22'nin test edilmesi amacıyla sporcu öğrencilerin sporcu kimliği ölçeği veri setinden elde ettikleri ortalama puanlar üzerinde tek yönlü ANOVA analizi gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada varyansların homojen dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinde p değerleri sosyal kimlik için p=.16, sporla sınırlanmışlık için p=.22, olumsuz duyuşsallık için p=.37, sporcu kimliği toplamı için p=.62 olarak hesaplanmış ve homojen dağılım varsayımının karşılandığı sonucuna varılmıştır. ANOVA analizi sonuçlarına göre sporcu öğrencilerin sosyal kimlik, sporla sınırlanmışlık, olumsuz duyuşsallık ve sporcu kimliği ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p<.05) (Tablo 20). Bu sonuçlar doğrultusunda H22 reddedilmiştir.

Tablo 21. Sporcu Olmayan Öğrencilerin Sporcu Kimliği Ölçeği Ortalama Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

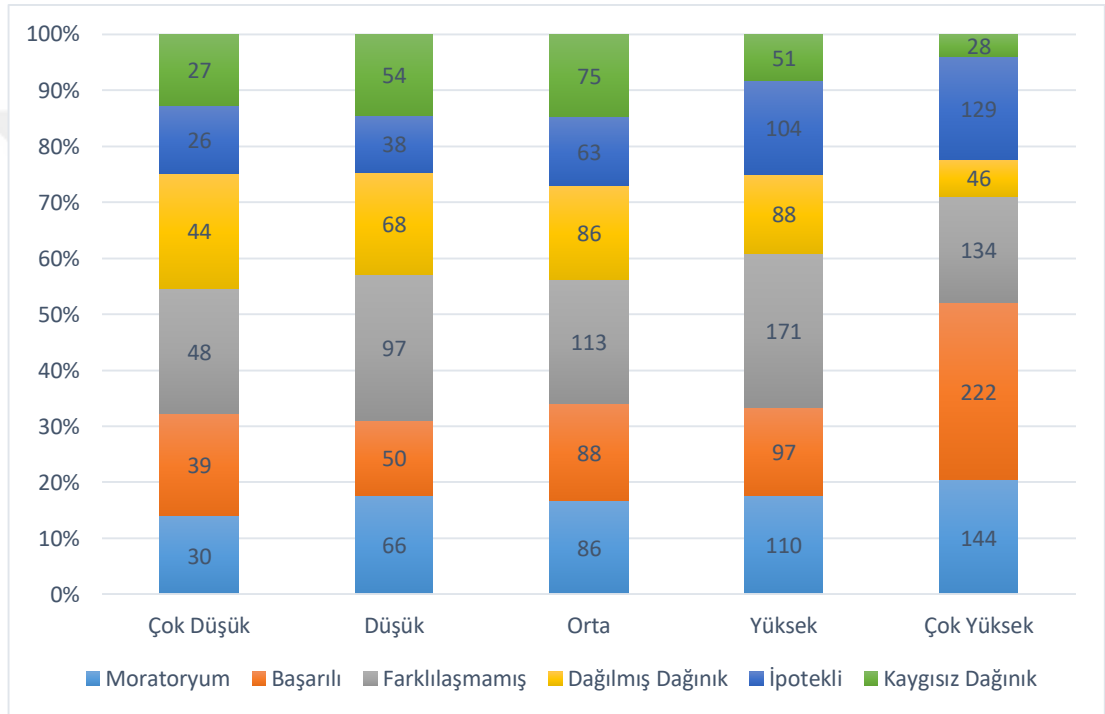
Alt Boyutlar	13-14	15-16	17-18	19-20	F	p	Post-hoc	(η ²)
	Yaş	Yaş	Yaş	Yaş				
	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)	\bar{X} (Ss.)				
Sosyal Kimlik	3.98 (1.56)	3.55 (1.54)	3.29 (1.57)	3.08 (1.46)	18.73**	.00	1>2,3,4** 2>4**	.045
Sporla Sınırlanmışlık	3.64 (1.74)	3.43 (1.69)	3.20 (1.75)	3.22 (1.73)	4.18**	.00	1>3* 1>4*	.011
Olumsuz Duyuşsallık	4.58 (1.92)	4.61 (1.85)	4.42 (1.99)	4.43 (1.85)	.81	.49	-	.002
Sporcu Kimliği	4.06 (1.41)	3.82 (1.42)	3.59 (1.53)	3.50 (1.44)	8.45**	.00	1>3,4** 1>4**	.021

*p< .05; **p< .01; 13-14 yaş=1; 15-16 yaş=2; 17-18 yaş=3; 19-20 yaş=4

H23'ün test edilmesi amacıyla sporcu olmayan öğrencilerin sporcu kimliği ölçeği veri setinden elde ettikleri ortalama puanlar üzerinde tek yönlü ANOVA analizi gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada varyansların homojen dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinde, anlamlılık değerleri sosyal kimlik için p=.31 sporla sınırlanmışlık için p=.94, olumsuz duyuşsallık için p=.26, sporcu kimliği toplamı için p=.08 olarak hesaplanmış ve homojenlik varsayımın karşılandığı sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgular, sporcu olmayan öğrencilerin olumsuz duyuşsallık alt boyutundan elde ettiği ortalama puanların yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır (p>.05). Bununla birlikte,

sporcu olmayan öğrencilerin sosyal kimlik, sporla sınırlanmışlık alt boyutları ile sporcu kimliği boyutundan elde ettikleri ortalama puanlar yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < .01$). İstatistiksel olarak anlamlı farklılık gösteren boyutların tümünde farklılara ait küçük düzeyde etki büyüklüğünün bulunduğu belirlenmiştir ($\eta^2 = .021-.045$). (Tablo 21). Bu sonuçlar doğrultusunda H23 reddedilmiştir.

Grafik 3. Sporcu Kimliği Düzeylerine Göre Kimlik Statülerinin Dağılımı



H24'ün test edilmesi amacıyla katılımcıların sporcu kimliği ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar k-means küme analizine tabi tutulmuş ve katılımcılar sporcu kimliği düzeylerine göre 5 kategoride (çok düşük ($\bar{X} = 1.59$), düşük ($\bar{X} = 2.85$), orta ($\bar{X} = 4.25$), yüksek ($\bar{X} = 5.65$), çok yüksek ($\bar{X} = 6.68$)) tanımlanmıştır. Ardından sporcu kimliği düzeyleri ile kimlik statüleri üzerinde kategorik ki-kare testi uygulanmıştır. Ki-kare test sonuçları katılımcıların sahip olduğu sporcu kimliği düzeylerine göre kimlik statülerinin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($\chi^2 = 189.02$; $sd = 20$; $p = .00$). Analiz sonucunda .14 olarak hesaplanan Cramer's V

değerine göre etki büyüklüğünün orta düzeyde bulunduğu tespit edilmiştir (Cramer's $V=.14$; $sd=20$; $p=.00$) (Grafik 3). Bu sonuçlar doğrultusunda H24 kabul edilmiştir.

H25-34'ün test edilmesi amacıyla sporcu öğrencilerin ve akranlarının kimlik gelişim süreçleri ile okula yabancılaşma ortalamaları çoklu regresyon analizine tabi tutulmuştur. İlk aşamada değişkenler arasında çoklu doğrusallık problemi olup olmadığını incelemesine yönelik değişkenlere ait korelasyon katsayıları, tolerans değerleri ve varyans artış faktörleri (VIF) hesaplanmıştır. Sporcu öğrencilerde bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon katsayısı $.13-.75$ ve tolerans değerleri $.38-.73$ arasında değişirken, VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olduğu belirlenmiştir (VIF= $1.37-2.62$). Sporcu olmayan öğrencilerde ise korelasyon katsayıları $.09-.76$ değişirken, tolerans değerlerinin $.36-.68$ arasında bulunduğu ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olduğu tespit edilmiştir (VIF= $1.47-2.76$) (Tablo 22). Regresyon modelinin uyumluluk gösterebilmesi için korelasyon katsayılarının $.80$ 'den düşük, tolerans değerlerinin $.10$ 'dan büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olması gerekmektedir (Field, 2009). Bu ölçütler kapsamında regresyon analizinin uygulanabilmesi için gerekli olan model uyumunun ve varsayımların sağlandığı belirlenmiştir.

Tablo 22. Kimlik Gelişim Süreçlerinin Okula Yabancılaşmaya Etkisi: Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Karşılaştırılması

Sporcu Öğrenciler (F=37.68 (p=.00), R=.37, R ² =.14, ^Δ R ² =.13)						
Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken				Çoklu Bağlantı	
Kimlik Gelişim Süreci	Okula Yabancılaşma				(Collinearity)	
	B	β	t	p	Tolerans	VIF
Sabit	3.46		19.81**	.00		
İYB (X ₁)	.11	.10	2.35*	.02	.42	2.41
İYÖ (X ₂)	-.25	-.22	-5.04**	.00	.38	2.62
SGA (X ₃)	-.13	-.11	-3.53**	.00	.69	1.45
SDA (X ₄)	-.12	-.11	-3.10**	.00	.63	1.60
SSA (X ₅)	.23	.22	7.11**	.00	.73	1.37
Okula Yabancılaşma=3.46+11.X ₁ -.25.X ₂ -.13.X ₃ -.12X ₄ +.23.X ₅						
Diğer Öğrenciler (F=28.87 (p=.00), R=.34, R ² =.11, ^Δ R ² =.11)						
Sabit	3.16		18.51**	.00		
İYB (X ₁)	.01	.00	.07	.94	.40	2.51
İYÖ (X ₂)	-.12	-.11	-2.40*	.02	.36	2.76
SGA (X ₃)	-.09	-.08	-2.33*	.02	.66	1.52
SDA (X ₄)	-.10	-.09	-2.76*	.01	.68	1.47
SSA (X ₅)	.23	.24	6.98*	.00	.68	1.47
Okula Yabancılaşma=3.16+.01.X ₁ -.12.X ₂ -.09X ₃ -.10.X ₄ +.23.X ₅						

*p< .05; **p< .01

Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre sporcu öğrencilerde İYB ($\beta=.10$; $t=2.35$; $p=.02$) ve SSA ($\beta=.22$; $t=7.11$; $p=.00$) süreçlerinin okula yabancılaşma düzeyinin pozitif yordayıcısı olduğu belirlenirken, İYÖ ($\beta=.10$; $t=2.35$; $p=.00$), SGA ($\beta=-.11$; $t=-3.53$; $p=.00$) ve SDA ($\beta=-.11$; $t=-3.10$; $p=.00$) süreçlerinin okula yabancılaşma düzeyinin negatif yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Sporcu olmayan öğrencilerde ise, SSA ($\beta=.24$; $t=6.98$; $p=.00$) süreçlerinin okula yabancılaşma düzeyleri üzerinde pozitif yordayıcı, İYÖ ($\beta=-.11$; $t=-2.40$; $p=.02$), SDA ($\beta=-.09$; $t=-2.76$; $p=.01$) ve SGA ($\beta=-.08$; $t=-2.33$; $p=.02$) süreçlerinin negatif yordayıcı etkisinin bulunduğu gözlenmiştir ($p<.05$). Buna karşın sporcu olmayan öğrencilerde İYB ($\beta=-.00$; $t=.07$; $p=.94$) süreçlerinin okula yabancılaşma düzeyi üzerinde yordayıcı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). Sporcu öğrencilerde kimlik gelişim süreçlerinin okula yabancılaşma düzeyinin %14'ünü ($F=37.58$; $p=.00$), sporcu olmayan öğrencilerde ($F=28.87$; $p=.00$) ise %11'ini açıkladığı tespit edilmiştir (Tablo 22). Bu sonuçlar doğrultusunda, H25, H28, H29, H30, H31, H32, H33 ve H34 kabul edilirken, H26 ve H27 reddedilmiştir.

H35-37'nin sınanması amacıyla sporcu öğrencilerin Sporcu Kimliği Ölçeğinin alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanların okula yabancılaşma düzeyi üzerindeki etkisi çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. İlk aşamada değişkenler arasında çoklu doğrusallık problemi olup olmadığını incelemek için, değişkenlere ait korelasyon katsayıları, tolerans ve VIF değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre değişkenler arası korelasyon katsayılarının .30-.54 ve değişkenlere ait tolerans değerlerinin .66-.85 arasında değiştiği, VIF değerlerinin ise 10'un altında bulunduğu tespit edilmiştir (VIF=1.18-1.52) (Tablo 23). Regresyon modelinin uyumluluk gösterebilmesi için korelasyon katsayılarının .80'den düşük, tolerans değerlerinin .10'dan büyük ve VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olması gerekmektedir (Field, 2009). Tüm bu bilgiler ışığında regresyon analizinin uygulanabilmesi için gerekli olan model uyumunun ve varsayımların karşılandığı değerlendirilmiştir.

Tablo 23. Sporcu Öğrencilerde Sporcu Kimliği Bileşenlerinin Okula Yabancılaşma Düzeyine Etkisi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken				Çoklu Bağlantı (Collinearity)	
	Okula Yabancılaşma				Tolerans	VIF
Sporcu Kimliği	B	β	t	p		
Sabit	2.64		3.09**	.00		
Sosyal Kimlik (X ₁)	-.17	-.15	-4.15**	.00	.66	1.52
Sporla Sınırlanmışlık (X ₂)	.08	.09	2.61**	.00	.69	1.45
Olumsuz Duyuşsallık (X ₃)	-.02	-.02	-.67	.51	.85	1.18
F= 6.79 (p=.00), R=.13, R ² =.02, Δ R ² =.02						
Okula Yabancılaşma= 2.64-.17.X ₁ +.08.X ₂ -.02.X ₃						

*p< .05; **p< .01

Regresyon analizi sonuçlarına göre sporcu öğrencilerde sosyal kimliğin okula yabancılaşma düzeyi üzerinde negatif yordayıcı etkisinin (β =-.15; t=-4.15; p=.00) bulunduğu, sporla sınırlanmışlığın ise pozitif yordayıcı etkisinin olduğu tespit edilmiştir (β =.09; t=-2.61; p=.00) (p<.01). Buna karşın olumsuz duyuşsallık alt boyutunun okula yabancılaşma düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi gözlenmemiştir (β =-.02; t=-.67; p=.51) (p>.05). Regresyon modeli kapsamında, sporcu kimliği alt boyutlarının okula yabancılaşma düzeyinin %2'sini açıkladığı tespit edilmiştir (F=6.79; p=.00) (Tablo 23). Bu sonuçlar doğrultusunda H36 kabul edilirken, H35 ve H37 reddedilmiştir.

Tablo 24. Sporcu Öğrencilerde Psiko-Sosyal Kimlik Gelişim Süreçlerinin Sporcu Kimliği Düzeyine Etkisi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken				Çoklu Bağlantı	
	Sporcu Kimliği				(Collinearity)	
Kimlik Gelişim Süreci	B	β	t	p	Tolerans	VIF
Sabit	4.18		20.62**	.00		
İYB (X ₁)	.11	.09	2.22*	.03	.42	2.41
İYÖ (X ₂)	.21	.19	4.31**	.00	.38	2.62
SGA (X ₃)	-.01	-.01	-.16	.87	.69	1.45
SDA (X ₄)	.13	.10	2.77**	.00	.63	1.60
SSA (X ₅)	.07	.07	2.27*	.02	.73	1.37

F=25.25 (p=.00), R=.31, R²=.10, ^ΔR²=.09

Sporcu Kimliği: 4.18+.11.X₁+ .21.X₂-.01.X₃+.13.X₄+.07.X₅

*p< .05; **p< .01

H38-H42'nin sınanması amacıyla kimlik gelişim süreçlerinin bağımsız değişken niteliğinde, sporcu kimliği düzeyinin ise bağımlı değişken niteliğinde bulunduğu veri setine çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. İlk aşamada değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu olup olmadığının incelenmesine yönelik değişkenlere ait korelasyon katsayıları, tolerans ve VIF değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına

göre değişkenler arası korelasyon katsayılarının .14-.76 ve tolerans değerlerinin .38-.73 arasında değiştii, VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olduğu belirlenmiştir (VIF=1.37-2.62) (Tablo 24). Regresyon modelinin uyumluluk gösterebilmesi için korelasyon katsayılarının .80'den düşük, tolerans değerlerinin .10'dan büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olması gerekmektedir (Field, 2009). Bu sonuçlar doğrultusunda regresyon analizinin uygulanabilmesi için gerekli olan model uyumunun ve varsayımların sağlandığı değerlendirilmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre sporcu öğrencilerde İYB ($\beta=.09$; $t=2.22$; $p=.03$), İYÖ ($\beta=.19$; $t=4.31$; $p=.00$), SDA ($\beta=.10$; $t=2.77$; $p=.00$) ve SSA ($\beta=.07$; $t=2.27$; $p=.02$) alt boyutlarının sporcu kimliğine bağlanma noktasında pozitif yordayıcı etkisi bulunmaktadır ($p<.05$). Buna karşın SGA süreçlerinin sporcu kimliğine bağlanma noktasında istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı gözlenmiştir ($\beta=-.01$; $t=-.16$; $p=.87$) ($p>.05$). Kimlik gelişim süreçlerinin sporcu kimliği düzeyinin %10'unu açıkladığı tespit edilmiştir ($F=25.25$; $p=.00$) (Tablo 24). Bu sonuçlar doğrultusunda H38, H39, H41 kabul edilirken, H40 ve H42 reddedilmiştir.

H43-H47'nin sınanması amacıyla sportif faaliyet parametrelerinin bağımsız değişken niteliğinde, okula yabancılaşma düzeyinin ise bağımlı değişken niteliğinde bulunduğu veri seti üzerinde çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla değişkenlere ait korelasyon katsayıları, tolerans ve VIF değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, değişkenler arası korelasyon katsayılarının .03-.37 ve tolerans değerlerinin .83-.94 arasında değiştii, VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olduğu belirlenmiştir (VIF=1.05-1.20) (Tablo 25). Regresyon modelinin uyumluluk gösterebilmesi için korelasyon katsayılarının .80'den düşük, tolerans değerlerinin .10'dan büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olması gerekmektedir (Field, 2009). Bu sonuçlar doğrultusunda regresyon analizinin uygulanabilmesi için gerekli olan model uyumunun ve varsayımların sağlandığı değerlendirilmiştir.

Tablo 25. Sporcu Öğrencilerde Sportif Faaliyet Parametrelerinin Okula Yabancılaşma Düzeyine Etkisi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken				Çoklu Bağlantı (Collinearity)	
	Okula Yabancılaşma				Tolerans	VIF
Sportif Faaliyet	B	β	t	p		
Sabit	2.53		80.56**	.00		
Günlük Antrenman Süresi (X ₁)	.06	.06	1.98*	.04	.95	1.05
Haftalık Antrenman Sıklığı (X ₂)	.00	.00	-.08	.93	.83	1.20
Müsabaka Deneyimi (Yıl) (X ₃)	.11	.15	4.83**	.00	.87	1.15
Sezonluk Müsabaka Sayısı (X ₄)	.05	.07	2.47**	.01	.94	1.06
Spora Başlama Yaşı (X ₅)	.11	.16	5.44**	.00	.92	1.08

F= 14.26 (p=.00), R=.21, R²=.05, ^AR²=.04

Okula Yabancılaşma= 2.53+.06.X₁-.00.X₂+.11.X₃+.05.X₄+.11.X₅

*p< .05; **p< .01

Sporcu öğrencilerin katılım gösterdiği antrenmanların günlük süresinin (kapsam) (β =.06; t=1.98; p=.04), yıl bazında müsabaka deneyiminin (β =.15; t=4.83; p=.00), sezonluk müsabaka sayısının (β =.07; t=2.47; p=.01) ve spora başlama yaşındaki artışın (β =.16; t=5.44; p=.00) okula yabancılaşma düzeyi üzerinde anlamlı ve pozitif

yordayıcı etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). Buna karşın haftalık antrenman sıklığının ($\beta = .00$; $t = -.08$; $p = .93$), okula yabancılaşma düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi gözlenmemiştir ($p > .05$). Ayrıca sportif faaliyetlere katılım parametrelerinin okula yabancılaşma düzeyinin %5'ini açıkladığı tespit edilmiştir ($F = 14.26$; $p = .00$) (Tablo 25). Bu sonuçlar doğrultusunda H43, H45, H46 ve H47 kabul edilirken, H44 reddedilmiştir.

H48-H52'nin sınanması amacıyla sportif faaliyet parametrelerinin bağımsız değişken niteliğinde, sporla sınırlanmışlık alt boyutunun ise bağımlı değişken niteliğinde bulunduğu veri seti üzerinde çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu olup olmadığının incelenmesi amacıyla değişkenlere ait korelasyon katsayıları, tolerans ve VIF değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre değişkenler arası korelasyon katsayılarının .08-.37 ve tolerans değerlerinin .83-.94 arasında değiştiği, VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olduğu belirlenmiştir (VIF=1.06-1.20) (Tablo 26). Regresyon modelinin uyumluluk gösterebilmesi için korelasyon katsayılarının .80'den düşük, tolerans değerlerinin .10'dan büyük ve VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olması gerekmektedir (Field, 2009). Bu sonuçlar doğrultusunda regresyon analizinin uygulanabilmesi için gerekli olan model uyumunun ve varsayımların sağlandığı değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular sporcu öğrencilerde günlük antrenman süresinin ($\beta = .06$; $t = 2.09$; $p = .04$), haftalık antrenman sıklığının ($\beta = .21$; $t = 6.77$; $p = .00$) ve sezonluk müsabaka sayısının ($\beta = .11$; $t = 3.84$; $p = .00$) sporla sınırlanmışlık düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir etkisinin bulunduğunu göstermektedir ($p < .05$). Buna karşın yıl bazında müsabaka deneyiminin ($\beta = -.04$; $t = -2.44$; $p = .15$) ve spora başlama yaşının ($\beta = .00$; $t = .30$; $p = .76$) sporla sınırlanmışlık üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı gözlenmiştir ($p > .05$). Sportif faaliyetlere katılım parametreleri sporla sınırlanmışlık durumunun %7'sini açıklamaktadır ($F = 17.05$; $p = .00$) (Tablo 26). Bu sonuçlar doğrultusunda H48, H49 ve H51 kabul edilirken, H50 ve H52 reddedilmiştir.

Tablo 26. Sporcu Öğrencilerde Sportif Faaliyet Parametrelerinin Sporla Sınırlanmışlık Durumuna Etkisi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken				Çoklu Bağlantı (Collinearity)	
	Sporla Sınırlanmışlık				Tolerans	VIF
Sportif Faaliyet	B	β	t	p		
Sabit	5.48		87.68**	.00		
Günlük Antrenman Süresi (X ₁)	.12	.06	2.09*	.04	.83	1.20
Haftalık Antrenman Sıklığı (X ₂)	.43	.21	6.77**	.00	.83	1.20
Müsabaka Deneyimi (Yıl) (X ₃)	-.06	-.04	-1.44	.15	.86	1.16
Sezonluk Müsabaka Sayısı (X ₄)	.13	.11	3.84**	.00	.94	1.06
Spora Başlama Yaşı (X ₅)	.01	.00	.30	.76	.92	1.09

F= 17.05 (p=.00), R=.26, R²=.07, ^AR²=.06

Sporla Sınırlanmışlık= 5.48+.12.X₁+.43.X₂-.06.X₃+.13.X₄+.01.X₅

*p< .05; **p< .01

Tablo 27. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Kimlik Gelişim Süreçlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

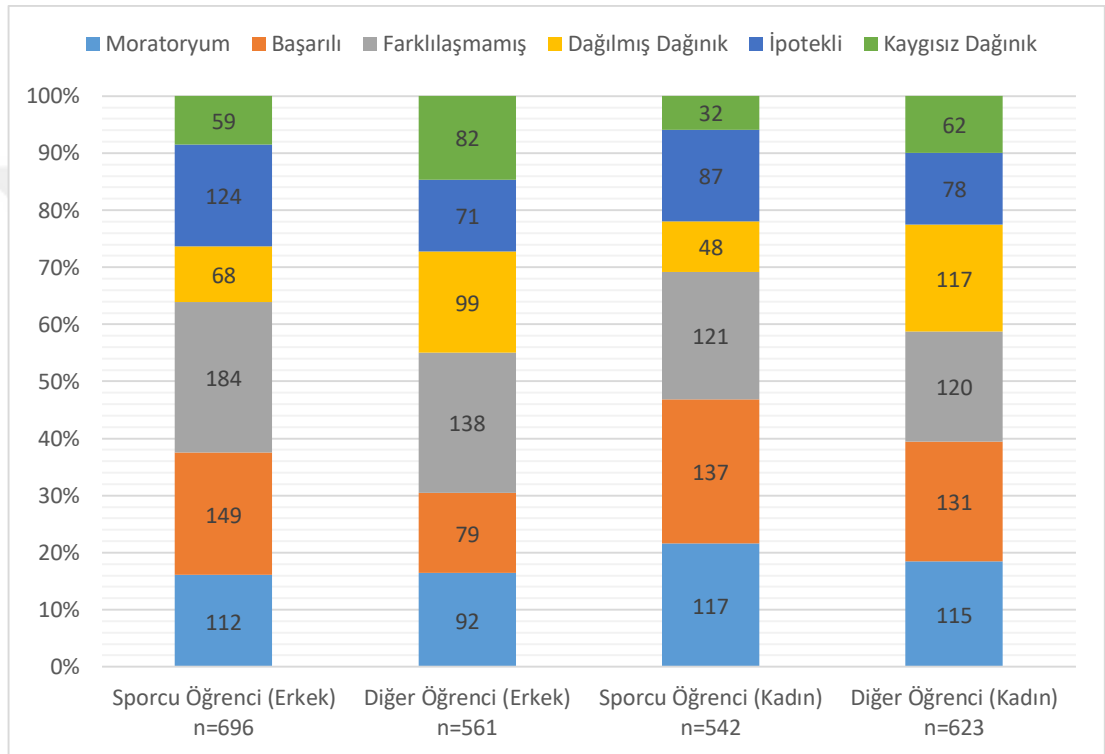
Alt Boyut	Sporcu Öğrenciler						Diğer Öğrenciler							
	Erkek		Kadın		t	p	d	Erkek		Kadın		t	p	d
	\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.				\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.			
İYB	3.88	.73	3.84	.73	1.00	.32	.05	3.67	.80	3.70	.76	-.60	.55	.03
İYÖ	3.88	.78	3.90	.72	-.45	.65	.03	3.61	.80	3.71	.81	-2.12*	.03	.12
SGA	3.85	.64	3.92	.64	-2.04*	.04	.11	3.78	.69	3.96	.65	-4.55**	.00	.27
SDA	3.70	.63	3.84	.60	-4.11**	.00	.23	3.59	.69	3.80	.64	-5.24**	.00	.32
SSA	3.19	.75	3.26	.81	.14	.89	.09	3.19	.78	3.26	.85	-1.52	.13	.09

*p<.05; **p<.01

H53-62'nin sınanması amacıyla sporcu öğrencilerin ve akranlarının kimlik gelişimi alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar üzerinde cinsiyet değişkeni dikkate alınarak bağımsız t-testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre erkek ve kadın sporcuların SGA (t=-2.04; p=.04; d=.11) ve SDA (t=-4.11; p=.00; d=.23) alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (p<.05). Buna karşın İYB (t=1.00; p=.32; d=.05), İYÖ (t=-.45; p=.65; d=.03) ve SSA (t=.14; p=.89; d=.09) alt boyutlarından elde edilen ortalama puanlarda cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (p>.05). Bulgular sporcu olmayan öğrenciler açısından değerlendirildiğinde ise, erkek ve kadın katılımcıların İYÖ (t=-2.12; p=.03; d=.12), SGA (t=-4.55; p=.00; d=.27) ve SDA (t=-5.24; p=.00; d=.32) alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05). Buna karşın İYB (t=-

.60; $p=.55$; $d=.03$) ve SSA ($t=-1.52$; $p=.13$; $d=.09$) alt boyutlarından elde edilen ortalama puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$) (Tablo 27). Bu sonuçlar doğrultusunda H53, H54, H55, H61, H62 reddedilirken, H56, H57, H58, H59, H60 kabul edilmiştir.

Grafik 4. Sporcu Öğrencilerin ve Akranlarının Kimlik Statülerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması



H63'ün sınanması amacıyla sporcu öğrenciler ile akranlarının geliştirdikleri kimlik statüleri cinsiyet değişkenine göre kategorik ki-kare testine tabi tutulmuştur. Ki-kare analizi sonuçları sporcu öğrenciler ile akranlarının geliştirdiği kimlik statülerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir (Erkek; $\chi^2=38.62$; $sd=5$; $p=.00$; Kadın; $\chi^2=32.09$; $sd=5$; $p=.00$). Erkek (Cramer's $V=.18$ $sd=5$, $p=.00$) ve kadın (Cramer's $V=.17$ $sd=5$, $p=.00$) katılımcılar arasında ortaya çıkan anlamlı farkın orta düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir (Cohen, 1988) (Grafik 4). Bu sonuçlar doğrultusunda H63 kabul edilmiştir.

Tablo 28. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Sporcu Öğrenciler						Diğer Öğrenciler							
	Erkek		Kadın		t	p	d	Erkek		Kadın		t	p	d
	\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.				\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.			
Güçsüzlük	2.42	.81	2.28	.77	2.99**	.00	.18	2.62	.85	2.48	.84	3.00**	.00	.17
Kuralsızlık	3.07	.94	2.93	.93	2.73**	.00	.15	3.06	.91	2.95	.95	2.05*	.04	.12
Soyutlanmışlık	2.50	.85	2.48	.92	.50	.61	.02	2.53	.84	2.52	.88	.15	.88	.01
Anlamsızlık	2.99	1.00	2.71	1.02	4.73**	.00	.28	3.00	.99	2.88	1.00	2.11*	.04	.12
Okula Yabancılaşma	2.72	.68	2.58	.68	3.55**	.00	.20	2.79	.65	2.69	.69	2.47*	.01	.15

*p< .05; **p< .01

H64-73'ün sınanması amacıyla sporcu öğrenciler ile akranlarının okula yabancılaşma veri setinden elde etmiş oldukları ortalama puanlar cinsiyet değişkeni dikkate alınarak bağımsız t-testine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgulara göre erkek ve kadın sporcu öğrencilerin güçsüzlük ($t=2.99$; $p=.00$; $d=.18$), kuralsızlık ($t=2.73$; $p=.00$; $d=.15$), anlamsızlık ($t=4.73$; $p=.00$; $d=.28$) ve okula yabancılaşma ($t=3.55$; $p=.00$; $d=.20$) boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<.01$). İki grup açısından soyutlanmışlık ($t=.50$; $p=.61$; $d=.02$) alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Benzer şekilde sporcu olmayan erkek ve kadın öğrencilerin güçsüzlük ($t=3.00$; $p=.00$; $d=.17$), kuralsızlık ($t=2.05$; $p=.04$; $d=.12$), anlamsızlık ($t=2.11$; $p=.04$; $d=.12$) ve okula yabancılaşma ($t=2.47$; $p=.01$; $d=.15$) boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken ($p<.05$), soyutlanmışlık ($t=.15$;

$p=.88$, $d=.01$) alt boyutunda herhangi bir farklılık gözlenmemiştir ($p>.05$) (Tablo 28). Bu sonuçlar doğrultusunda H64, H65, H66, H67, H70, H71, H72 ve H73 kabul edilirken, H68 ve H69 reddedilmiştir.

Tablo 29. Sporcu Öğrenciler ve Akranlarının Sporcu Kimliği Ölçeği Ortalama Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Sporcu Öğrenciler						Diğer Öğrenciler							
	Erkek		Kadın		t	p	d	Erkek		Kadın		t	p	d
	\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.				\bar{X}	Ss.	\bar{X}	Ss.			
Sosyal Kimlik	6.14	.87	6.09	.85	.91	.37	.05	3.80	1.53	3.15	1.53	7.24**	.00	.43
Sporla Sınırlanmışlık	5.96	1.1	5.71	1.3	3.60**	.00	.20	3.73	1.71	3.03	1.68	7.08**	.00	.41
Olumsuz Duyuşsallık	6.32	1.0	6.49	.84	-3.17**	.00	.18	4.78	1.76	4.26	2.00	4.75**	.00	.28
Sporcu Kimliği	6.14	.77	6.10	.78	.97	.33	.05	4.06	1.39	3.44	1.48	7.50**	.00	.44

* $p<.05$; ** $p<.01$

H74-81'in sınanması amacıyla sporcu öğrenciler ile akranlarının sporcu kimliği veri setinden elde etmiş oldukları ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre bağımsız t-testine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular erkek ve kadın sporcu öğrencilerin sporla sınırlanmışlık ($t=3.60$; $p=.00$; $d=.20$) ve olumsuz duyuşsallık ($t=-3.17$, $p=.00$, $d=.18$) boyutlarından elde ettikleri ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklindedir ($p<.01$). Sporcu erkek ve kadınlar arasında sosyal kimlik alt boyutunda ($t=.91$, $p=.37$, $d=.05$) ve sporcu kimliği boyutunda ($t=.97$, $p=.33$, $d=.05$)

cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Sporcu olmayan öğrencilerde ise, sosyal kimlik ($t=7.24$, $p=.00$, $d=.43$), sporla sınırlanmışlık ($t=7.08$, $p=.00$, $d=.41$), olumsuz duyusallık ($t=4.75$, $p=.00$, $d=.28$) ve sporcu kimliği ($t=7.50$, $p=.00$, $d=.44$) boyutlarının tümünde cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($p<.01$) (Tablo 29). Bu sonuçlar doğrultusunda H76 ve H78 kabul edilirken, H74, H75, H77, H79, H80 ve H81 reddedilmiştir.



BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu araştırmada ergenlik dönemindeki sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma durumlarının karşılaştırılması hedeflenmiştir. İki grubun genel eğilimlerinin karşılaştırılmasının yanı sıra yaş gruplarına, cinsiyete ve sportif faaliyet parametrelerine (günlük antrenman süresi, haftalık antrenman sıklığı, sezonluk müsabaka sayısı, müsabaka deneyimi, spora başlama yaşı) göre sporcu öğrencilere özgü farklılıkların bulunup bulunmadığı da incelenmiştir. Bu bölümde elde edilen bulgular hem araştırma özelinde hem de mevcut literatür kapsamında değerlendirilmiştir.

Bulgular incelendiğinde sporcu öğrencilerin içsel yatırımda bulunma ve özdeşleşme süreçlerinin akranlarına göre daha yüksek düzeyde bulunduğu, ancak ilgili farkın küçük düzeyde etki büyüklüğü gösterdiği gözlenmektedir. Seçeneklerin derinlemesine araştırılması alt boyutunda sporcu öğrenciler lehine, seçeneklerin saptantılı araştırılması alt boyutunda ise sporcu olmayan öğrenciler lehine oldukça düşük düzeyde bir farklılık gözlenmiştir. Öte yandan seçeneklerin genişlemesi alt boyutunda sporcu öğrenciler ve sporcu olmayan akranları arasında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 11). Mevcut literatür incelendiğinde, sporcu öğrencilerde içsel yatırım süreçlerinin yüksek düzeyde olduğu, seçenekleri araştırma süreçlerinin (keşfetme) ise sınırlı düzeyde kaldığı ve neticede ipotekli kimlik yapısının ortaya çıktığı raporlanmaktadır (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; Petitpas ve France, 2010). Buna karşın sporcu öğrencilerde yoğunlukla ipotekli kimlik statüsü görüldüğüne ilişkin değerlendirmelerin aşırı genelleşici ve yanıltıcı olduğunu gösteren araştırmalarda mevcuttur (Miller ve Kerr, 2003; Perna, Zaichkowsky, ve Bocknek, 1996). İlgili araştırmalarda (Miller ve Kerr, 2003; Perna, Zaichkowsky, ve Bocknek, 1996), sporcu öğrencilerde içsel yatırım süreçlerinin daha yüksek olmasına rağmen bunun katı bir özellik göstermediği ve seçeneklerin araştırılması süreçlerine katılımın genel akran popülasyonundaki eğilimlere yakın seyrettiği gözlenmiştir. Mevcut araştırmada içsel yatırım süreçleri açısından ipotekli kimlik yapısını değerlendiren literatürü (Beamon, 2012; Brewer ve

Petitpas, 2017; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; Petitpas ve France, 2010) destekleyici bulgular sağlanırken, seçenekleri araştırma (keşfetme) süreçleri açısından sporcu öğrencilerin sınırlılık gösterdiğine ilişkin değerlendirmeler ile mevcut bulgular uyum göstermemektedir. Ayrıca içsel yatırım süreçlerindeki farklılıkların küçük düzeyde etki büyüklüğü göstermesi nedeniyle sporcu öğrencilerin kimlik gelişim süreçleri açısından akranlarına göre farklı yollar izlediğine ilişkin genelleyci ve katı değerlendirmeler sorgulanması gereken bir hale gelebilir. Nitekim, sporcu kimliğine yüksek ve çok yüksek bağlanım gösteren bireylerin genel psiko-sosyal kimlik gelişimlerinin başarılı, ipotekli ve farklılaşmamış kimlik statülerinde olmak üzere farklı şekillerde gerçekleşebildiği de gözlenmiştir (Grafik 3). Bunun yanı sıra, sporcu öğrencilerde kaygısız dağınık ve dağılmış dağınık kimlik statülerindeki dağılımın düşük seviyede kaldığı, sporcu olmayan bireylerde ise dağınık kimlik statülerinin daha yoğun olarak görüldüğü belirlenmiştir (Grafik 2). Ayrıca sporcu öğrencilerde spora özgü kimlik bağlanımının oldukça yüksek olduğu görülürken (Tablo 13), genel psiko-sosyal gelişim açısından içsel yatırım süreçlerinde akranlara göre hafif düzeyde yüksek bir seyrin olması, seçeneklerin araştırılması alt boyutlarında ise belirgin bir farklılığın bulunmaması dikkat çekicidir (Tablo 11). Bu noktada sporcu kimliğinin genel psiko-sosyal kimlik süreçlerinin yalnızca bir boyutu ya da parçası olabileceği ve bu parçanın genel psiko-sosyal kimliğe etkisinin farklı yönlerde ve düzeylerde gerçekleşebileceği değerlendirilmektedir.

Brewer ve Petitpas (2017)'a göre genel psiko-sosyal ölçüm araçları ile sporcuların kimlik gelişimini ölçmeye çalışmak ilgili modellerde spora özgü maddeler olmadığı için sınırlıdır; ancak Sporcu Kimliği Ölçeği de yalnızca spora özgü içsel yatırım (bağlanma) süreçlerini içeren maddeler barındırması nedeniyle sınırlı kalabilmektedir. Bu noktada, mevcut araştırmanın güçlü yönü hem psiko-sosyal kimlik gelişim kuramları ile hem de Sporcu Kimliği Ölçeğini kullanarak kimlik gelişim süreçlerini açıklamaya çalışmasıdır. Bu araştırma kapsamında sporcu olmayan bir akran grubunun kullanılması araştırmanın bir diğer güçlü yönü olarak değerlendirilmiştir. Mevcut bulguların sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi açısından olumlu, olumsuz ve nötr şekilde farklı eğilimler oluşabileceğini göstermesi, literatürdeki çalışmalara kıyasla kapsayıcı ve çok yönlü sonuçlar ortaya koymaktadır. Ayrıca bu yönde bulgular elde edilmesi araştırma tasarımında çok yönlü kuramsal ve felsefi yapının bulunması

(Luyckx. ve ark., Sporcu Kimliği vb.), karşılaştırma grubunun kullanılması ve örneklem grubundaki bireylerin nicel açıdan geniş ve sosyo-demografik açıdan çeşitlilik göstermesi ile ilişkili olabilir. Öyle ki profesyonel-amatör sporcu ayrımı, yaş grubu, yarışma düzeyi gibi değişkenler "sporcu öğrenci" araştırma sonuçları üzerinde farklı ve tek yönlü etkilere neden olabileceği gibi, sporcu öğrenci kavramının hangi felsefi ve kuramsal yaklaşımla ve hangi sosyo-kültürel yapı içerisinde incelendiği araştırmalardaki eğilimleri farklılaştırabilir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016a; Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Ayrıca sporcularda kimlik yapısını inceleyen araştırmaların evrensel ve kapsayıcı değerlendirmeler sergileme noktasında sınırlılık gösterdiği, sporcularda kimliğin özellikle yetişkin ve performans sporu boyutunda ele alındığı, bu faktörlerin toplamında ise sporcu kimliğinin keskin ve olumsuz bir kavram olarak algılanabileceği belirtilmektedir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b).

Bu araştırmanın sonuçları dikkate alınırken örneklem grubundaki birçok sporcunun yarışmacı ancak amatör sporcu statüsünde (n=898, %72.5) bulunduğu, profesyonel sporcu sayısının ise göreceli olarak az olduğu (n=340, %27.5) göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim bu faktörler mevcut araştırmanın literatürde ipotekli kimlik değerlendirmesi yapan çalışmalara göre daha iyimser yönde ayrışmasının bir nedeni olabilir. Bu noktada, biz dahil tüm araştırmacıların "sporcu öğrenci" kavramı, ipotekli kimlik ve genelleyici yaklaşımlar konularındaki değerlendirmelerini yeniden gözden geçirmesi önem taşımaktadır. Sporcu öğrencilerde ipotekli kimliğin geç ergenlikte belirginleştiği (Brewer ve Petitpas, 2017), yarışma düzeyine göre sporcu ve öğrenci kimlik türlerine bağlanma oranlarının değişebildiği (National Collegiate Athletic Association, 2013) raporlanmaktadır. Mevcut araştırmada farklılık ve sınırlılık gösterebilecek bir diğer faktör, 13-20 yaş aralığındaki küçük yaş gruplarına odaklanılması ve sporcu öğrencilerin yarışma düzeyine (lig seviyesi) ilişkin bilgi ve tanımlamaların yapılmamasıdır. Buna karşın araştırma örneklemindeki sporcu öğrencilerin sezonluk müsabaka sayısının ortalama 19.12 ± 12.68 müsabaka olduğu belirtilmiştir. (Tablo 8). Ayrıca tabakalı örnekleme ile yöntemi nicel ve sosyo-demografik açıdan sağlanan örneklem çeşitliliğinin literatüre göre daha kapsayıcı sonuçların ortaya çıkmasında etkili olabileceği ve bu durumun araştırma sonuçlarını güçlendirdiği düşünülmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, hem literatürdeki çalışmaların ve hem de bu araştırmanın sonuçlarının değerlendirilmesinde örneklem

grubunun nitelikleri, yaş grubu, sosyokültürel çevre ve yarışma düzeyi vb. kavramların dikkate alınması oldukça önemlidir. Sporcu öğrencilerde kimlik gelişim süreçlerine ilişkin genelleşici değerlendirmelerin önüne geçilmesi amacıyla, araştırmacılar tarafından sporcu öğrenci kavram haritasının, sporcu öğrenci alt profillerinin, spor sistemi farklılıklarının, sosyo-kültürel bağlamın, kuramsal ve felsefi yaklaşımların detaylı bir şekilde betimlenmesi ve değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Araştırma bulguları kimlik statüleri perspektifinde değerlendirildiğinde sporcu öğrencilerin akranlarına göre ipotekli ve başarılı kimlik geliştirmeye daha eğilimli oldukları görülürken, sporcu olmayan akranların ise dağılmış ve kaygısız dağılık kimlik statülerinde yüksek düzeyde bir orana sahip oldukları gözlenmiştir. İstatistiksel oranlar ipotekli kimliğin sporcu öğrencilerde %58.6, başarılı kimliğin %57.6 ve farklılaşmamış kimliğin %54.2 oranında dağılım gösterdiğini, diğer öğrencilerde ise dağılmış dağılık statüsünün %65.1 ve kaygısız dağılık statüsünün %61.3 olarak gerçekleştiğini göstermektedir (Grafik 2). İlgili bulgular neticesinde (Grafik 1, Grafik 2, Tablo 11), sporcu öğrencilerde kimlik biçimlenmesi süreçlerinde ipotekli kimlik yapısının görülebildiği doğrulanmasına rağmen, sporcu öğrenciler açısından kimlik statülerinin daha kompleks ve farklı yollar izleyebilen bir süreci ifade ettiği gözlenmektedir. Bu doğrultuda sporcu öğrencilerde erken kimlik olgunlaşması kavramının kullanılmasının ipotekli kimlik yapısına göre daha uygun ve kapsayıcı bir kavram olabileceği düşünülmektedir. Erken kimlik olgunlaşması kavramının sporcu öğrencilerin kimlik gelişim süreçlerinde pozitif, nötr veya negatif olmak üzere çok boyutlu etkilerinin olabileceği değerlendirilmektedir.

Erken kimlik olgunlaşmasına ilişkin değerlendirmeler, sporcuların başarılı ve ipotekli gibi olgun (üst düzey) kimlik statülerinde henüz 13-20 yaş aralığında akranlarına göre daha yüksek dağılım göstermesi ile ilişkilendirilmiştir. Nitekim en az olgunluk ve uyum gösteren kimlik statüsü dağılık, orta derecede olgunluk gösterenler moratoryum ve ipotekli ve en olgun kimlik statüsü başarılı kimlik olarak nitelenmektedir (Waterman, 1999). Bunun yanı sıra kimlik biçimlenmesinin sonuçlanma evresi 18-25 yaş aralığını kapsayan beliren yetişkinlik döneminin sonunda gerçekleşirken (Arnett, 2000; Arnett, 2007), ergenliğin başlangıcından beliren yetişkinliğin sonuna doğru dağılık kimlik statülerinden başarılı kimliğe doğru geçişler olduğu gözlenmektedir (Klimstra, Hale, Raaijmakers, Branje ve Meeus, 2010; Meeus, Van De Schoot,

Keijsers, Schwartz ve Branje, 2010; Morsünbül, Crocetti, Çok ve Meeus, 2016; Piotrowski, 2013; Waterman, 1982). Bu bağlamda başarılı ve ipotekli gibi daha olgun düzeydeki kimlik statülerinin henüz 13-20 yaş seviyelerinde sporcu öğrencilerde akranlarına göre daha yoğun bir şekilde görülmesi, mevcut araştırmada öne sürülen erken kimlik olgunlaşması kavramını destekler niteliktedir. Ayrıca sporcu olmayan akranların %60 üzerinde olmak üzere çok yoğun bir şekilde dağınık kimlik statüleri geliştirmeleri bu değerlendirmeyi güçlendirmiştir. Ancak, sporcu öğrencilerin bir bölümünde erken kimlik olgunlaşmasının dışında akranları gibi farklılaşmamış ve moratoryum kimlik statüleri geliştiği değerlendirildiğinden, kimlik gelişim süreçlerinin erken kimlik olgunlaşmasının dışında farklı ve nötr bir yol izleyebildiği de düşünülmektedir. Bu bağlamda, sporcu öğrenciler özelinde pozitif, nötr ve negatif şekilde ortaya çıkabilecek kimlik gelişim etkileri mevcut bulgular ve literatür ile ilişkilendirilmiştir.

Sporcu öğrencilerin dağınık kimlik türlerinden uzak durması birçok olumsuz davranış ve olumsuz kimlik özelliği edinmelerini engelleyebilir. Ayrıca başarılı kimlik edinimi ile birlikte hem bağlanma hem de keşfetme süreçleri açısından ideal bir benliğe ulaşılması noktasında sportif eylemlerin destekleyici görev üstlenebileceği düşünülmektedir. Nitekim dağınık kimlik statüsündeki bireyler, bir yaşam felsefesi geliştiremedikleri gibi, yaşamları kargaşaya dayalı olabilmekte, davranış özellikleri ve zararlı alışkanlıkların edinimi gibi boyutlarda olumsuz eğilimler gösterebilmektedirler (Sardoğan ve Karahan, 2011). Başarılı kimlik statüsündeki bireyler ise yaşam felsefeleri, davranış örüntüleri, keşfetme ve bağlanma süreçleri açısından ideal bir denge sağlamıştır (Sardoğan ve Karahan, 2011). Bu bağlamda, sporcu öğrencilerin düşük bir oranda dağınık kimlik statüsü geliştirmeleri sporcu bireylerin kimlik gelişim süreçlerinde olumlu eğilimlerin olabileceği izlenimini yaratmaktadır. Benzer şekilde, Sussman, Pokhrel, Ashmore ve Brown (2007) ergenlik döneminde akran gruplarında ve sosyal çevrede sporcu tanımlamasının yoğun olduğu durumlarda, madde bağımlılığı ve problemleri davranışların azaldığını raporlamaktadır. Buna karşın, elde edilen bulgular negatif perspektifte değerlendirildiğinde, sporcu öğrencilerde başarılı ve ipotekli kimlik gibi olgunlaşmış kimlik statülerinin özellikle 13-20 yaş döneminde akranlara göre daha erken edinilmesi yanıltıcı olabilir. Nitekim kimlik statüsü beliren yetişkinlik döneminin sonuna doğru son halini alırken (Arnett, 2000; Arnett, 2007), bu

döneme kadar oldukça farklı yönlerde değişimler izlenebilmektedir (Meeus, 2011). Bu bağlamda sporcu öğrenciler erken kimlik olgunlaşması ile birlikte ‘kimlik gelişiminin bir parçası olan kriz ve çatışma (Erikson, 1968)’ olgularını ergenlik döneminde deneyimlemedikleri için keşfetmeye dönük sınırlılıkları, benlik ile ilgili tekil bağlanmaları ve olası krizlere verecekleri reaksiyonlar ilerleyen dönemlerde bir sorun haline dönüşebilir. Sportif faaliyetin ya da kariyerin sonlanması ile birlikte yaşamdaki değişimlere uyum ihtiyacı geçmiş yaşantılarda avantaj olarak gözüken erken kimlik olgunlaşması durumunu, sporcu kimliğine ipotekli bağlanma ve keşfetme süreçlerindeki sınırlılık (Beamon, 2012; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996) ile birlikte dezavantaj haline getirebilir. Ayrıca mevcut bulgular sporcu öğrencilerin sporcu olmayan akranlarından ayrışma oranının orta düzeyde olduğunu, farklılaşmamış ve moratoryum kimlik statülerinde ise hem sporcu öğrenciler hem de sporcu olmayan akranlar açısından benzer eğilimler görülebildiğini ortaya koymaktadır. Böylece sporcu öğrencilerin bir bölümünün de akran popülasyonuna benzer bir şekilde kimlik gelişimlerini sürdürebildiği değerlendirilmiştir. Bulgular sporcu öğrencilerde ipotekli kimlik yapısının varlığını desteklemekle birlikte (Brewer ve Petitpas, 2017) geniş bir perspektifte yarışma sporunun başarılı kimliğin bir aracı da olabileceğini (Guest ve Schneider, 2003), ayrıca literatürdeki bazı çalışmalara benzer şekilde sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi açısından genelleme, tek yönlü ve kalıp ifadelerin yanıltıcı olduğunu göstermiştir (Miller ve Kerr, 2003; Perna, Zaichkowsky ve Bocknek, 1996). Tüm bu bilgiler ışığında, sporcu öğrencilerde erken kimlik olgunlaşması kavramının ele alınması gerektiği, kimlik gelişim eğilimlerinde pozitif, negatif ve nötr olmak üzere çok çeşitli potansiyel eğilimlerin de ortaya çıkabileceği düşünülebilir. Bu doğrultuda genelleyici ve kalıplaşmış perspektiflerin ötesinde, sporcu öğrencilerin kimlik gelişiminin kompleks ve bireysel eğilimleri içerdiği değerlendirilmiştir.

Sporcu öğrencilerde kimlik gelişimine ilişkin eğilimlerin çok yönlü (pozitif, negatif veya nötr) ve kompleks bir yapı göstermesinin mevcut araştırma tasarımı ve örneklem özellikleri ile ilişkili olabileceği değerlendirilmiştir. Bu noktada mevcut araştırma örnekleminin geniş bir profilde olması (n=2422), sporcu öğrencilerin akranları ile karşılaştırılması, tabakalı örnekleme ile farklı sosyo-demografik ve kültürel özellikteki bireylerin araştırmaya dahil edilmesi, optimal düzeyde farklı spor branşlarından

bireylerin araştırmaya dahil olması, yarışmacı sporcuların yarışma düzeylerinin belirgin olmaması ve amatör (n=898) ve profesyonel sporcu (n=340) dağılımları gibi faktörlerin çok yönlü ve kompleks sonuçların ortaya çıkmasına neden olduğu söylenbilir. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın parametreleri sporcu öğrencilerde kimlik gelişimini geniş bir perspektifte incelemek adına güçlü bir veri sunarken, ilgili popülasyondaki özel ve bireysel durumların incelenmesi açısından sınırlılık göstermektedir. Dolayısıyla, bu araştırmadaki genel perspektif, pozitif, negatif ve nötr etkilerin var olabileceğini ortaya koymakta, ancak bireysel düzeyde ve hangi durumlarda bu etkilerin ortaya çıktığını net bir şekilde sergileme noktasında sınırlılık göstermektedir. Ronkainen, Kavoura ve Ryba, (2016b)'nın sonuçlarını destekleyici bir şekilde, sporcularda kimlik gelişimini incelemek amacıyla bireysel düzeyde ve anlatıya dayalı çalışmaların yürütülmesi önerilmektedir.

Sporcu ğrencilerin kendi popülasyonu içerisinde dahi farklı eğilimlere sahip olduğu şeklindeki savı, uluslararası literatürdeki çeşitli araştırmalar destekler niteliktedir; öyle ki sporcu öğrenciler toplumsal bir alt grup olmakla birlikte içerisinde amatör, profesyonel, serbest zaman, ders dışı etkinlik sporcusu ya da farklı sosyo-kültürel çevrelerden yetişen sporcular gibi alt sporcu ğrenci gruplarını ve profillerini de barındırmaktadır (Allen, Greenlees ve Jones, 2013; Guest ve Schneider, 2003). Bu noktada bireylerin spora katılım amacı, sosyo-kültürel zemin ve bireysel düzeyde sporcu ğrenci profilinin çeşitliliği kimlik gelişimi süreçlerinde ortaya çıkabilecek olumlu veya olumsuz etkilerin belirleyicisi olabilir (Allen, Greenlees ve Jones, 2013; Guest ve Schneider, 2003). Bunun yanı sıra sporcu öğrencilerin farklı ülkelerdeki spor ve okul sistemi ile kültürel ögeler tarafından farklı yönlerde etkilenebileceği de göz ardı edilmemelidir (Jessica, 2014). Amerika ve Kanada gibi ülkelerde spor sistemindeki rekabetçi yapı, kolej ve niversite düzeyinde başarılı sporculara yönelik burslar ve profesyonel sporun gelişimindeki eğilimler (Jessica, 2014), mevcut araştırmadaki kimlik gelişimi bulgularının daha iyimser bir boyutta ortaya çıkmasının bir diğer nedeni olabilir. Nitekim, sporcularda kimlik araştırmalarının birçoğu Batı'daki performans sporu araştırmacıları ve ilgili sosyokültürel değerler etrafında gerçekleştirilmiştir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Dolayısıyla, Türkiye'deki spor sistemi ve sosyo-kültürel yapı mevcut araştırmadaki iyimser ve nötr sonuçlardan bağımsız düşünülmemelidir.

Sonuç olarak, sporcu öğrenci popülasyonunda ipotekli kimlik yapısının görüldüğü doğrulanmakla birlikte, sporcu öğrencilerin başarılı ve farklılaşmamış kimlik statülerinde de göreceli daha yüksek dağılım gösterdiği, dağınık kimlik statüsündeki oranlarının ise düşük düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Bu bağlamda sporcu öğrencilerin kimlik gelişimlerinin akranlarına göre pozitif, negatif veya nötr bir şekilde etkilenebileceği ve sporcu öğrencilerde kimliğin anlaşılmasında literatürün belirttiğinden daha kompleks bir yapının mevcut olabileceği değerlendirilmiştir. Staurowsky ve Sack (2005) sporcu öğrenci tanımlamasının kültürel farklılıklar ve yanıltıcı olabilecek genellemeler nedeniyle gözden geçirilmesi gerektiğini belirtirken, sporcu öğrenci kavramının hem akademik hem de sosyal çevreler tarafından farklı şekillerde algılanabileceğine de işaret etmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, sporcu öğrencilerde alt gruplara ilişkin kavram haritasının ve bireysel profillerin betimlenmesinin gerekli olduğu, alt gruplara ilişkin farklı profiller ve sosyo-kültürel farklılıklar nedeniyle sporcu öğrenci araştırmalarının genelleştirilmesinin de sakıncalı olduğu düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, etnik grup, sosyo-kültürel çevre, yarışma düzeyi, kimlik baskınlığı, kişisel deneyim ve ön yargılar vb. faktörlere göre sporcu öğrencilerde okul ile ilişkiler, akademik motivasyon ve başarı eğilimlerinin değişim gösterebildiği görülmüştür (Comeaux ve Harrison, 2007; Potuto ve O’Hanlon, 2006; Riciputi ve Erdal, 2017; Stone, Harrison, ve Mottley, 2012; Yopyk ve Prentice, 2005). Amerika’da gerçekleştirilen çalışmalarda sporcu öğrenciler içerisindeki farklı alt grupların ve sosyo-kültürel zeminin akademik başarı ve okula yabancılaşma noktasında farklı eğilimlere neden olabileceği raporlanmaktadır (Comeaux ve Harrison, 2007; Stone, Harrison, ve Mottley, 2012). İlgili çalışmalarda, sporcu öğrencilerin okul ile ilişkilerinde, akademik motivasyonları ve başarılarında kalıplaşmış genellemelerin bulunmadığı; farklı psikolojik, sosyal, bireysel ve kültürel etmenlerin sonuçlar üzerinde değişim yarattığı gösterilmiştir. Mevcut bulgular incelendiğinde, okula yabancılaşma genel düzeyi açısından sporcu olmayan öğrencilerin ortalama puanlarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu, ancak bu farkın etki büyüklüğünün oldukça düşük bir seviyede gerçekleştiği görülmüştür. Benzer bir şekilde, Sağın ve Akbuğa (2019)’da sporcu öğrencilerin spor yapmayanlara göre okula yabancılaşma düzeylerinin daha düşük düzeyde bulunduğunu raporlamaktadır. Ancak

ilgili çalışmada sporculuk kriterinin bir lisansa sahip olma ve okul takımında bulunma çerçevesinde belirlendiği ve etki büyüklüklerinin raporlanmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, ergenlik döneminde spora katılımın okul ile ilişkiler noktasında olumlu yönde etkilerinin bulunabileceği, fakat etki büyüklükleri dikkate alındığında sporcular ile spor yapmayan bireyler arasında farkın belirgin olmadığı düşünülebilir.

Elde edilen bulgular okula yabancılaşmanın alt boyutları kapsamında incelendiğinde, güçsüzlük alt boyutunda sporcu olmayan öğrencilerin ortalama puanlarının anlamlı bir şekilde yüksek olduğu, ancak ilgili farkın etki büyüklüğünün küçük düzeyde bulunduğu görülmüştür. Kuralsızlık, soyutlanmışlık ve anlamsızlık alt boyutlarında ise farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 12). Sağın ve Akbuğa (2019)'nın çalışmasında kuralsızlık, anlamsızlık ve sosyal uzaklık alt boyutlarında sporcu olmayan öğrencilerin anlamlı bir şekilde daha yüksek puanlara sahip oldukları belirtilmiştir. Ancak, ilgili çalışmada (Sağın ve Akbuğa, 2019) sporcu olma kriteri lisanslı sporculuk ve okul takımında yer alma şeklinde ele alınmış ve etki büyüklüğü raporlamalarına yer verilmemiştir. Bu faktörler Sağın ve Akbuğa (2019)'nın çalışması ile mevcut çalışmanın benzer ve farklı yönlerini açıklayabilir. Bu bağlamda, iki çalışmada da okula yabancılaşma noktasında sporcu öğrenciler lehine olumlu bir perspektif gözlenirken, mevcut tez çalışmasındaki farklar ise etki büyüklükleri açısından belirgin değildir.

Tüm bu bilgiler ışığında, sporcu öğrenciler ile akranları arasında okula yabancılaşma eğilimleri açısından sporcular lehine olumlu sonuçlar gözlenirse de, ilgili eğilimlerde genel ve keskin farklılıkların bulunmadığı düşünülmektedir. Bulguların devamında gözlenen kimlik bağlanma koşullarındaki değişimler ve sportif faaliyet parametreleri gibi bireysel değişken ve parametrelerin sporcu öğrencilerde okula yabancılaşmayı yordayabildiği, ancak salt sporcu öğrencilik durumunun değil; çoklu psikolojik ve sosyal faktörlerin okula yabancılaşma üzerinde etkilerinin olabileceği değerlendirilmiştir (Tablo 22, Tablo 23, Tablo 25). Öte yandan sporcu olmayan öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri ve güçsüzlük alt boyutunda sporcu öğrencilere göre olumsuz bir seyir izlemesi de dikkat çekicidir. Bu noktada sportif faaliyetlerin bireyleri disipline etmesi, özgüven ve iyi oluş hali geliştirmesi ve psikolojik gücün iyileştirilmesi gibi (Dale, Vanderloo, Moore ve Faulkner, 2019) olumlu işlevlerinin okuldaki yaşantılara da transfer edilebileceği düşünülebilir.

Tablo 14, 15, 16, 17 ve 18’de, yaş grubu x sporculuk durumu bağımsız değişkenlerine göre kimlik gelişiminin alt boyutlarından elde edilen ortalama puanların değişim gösterip göstermediği incelenmiştir. Genel örneklem bazında, yaş gruplarına göre tüm kimlik gelişimi alt boyutlarında küçük düzeyde bir farklılaşmanın ortaya çıktığı belirlenmiştir. Seçeneklerin araştırılması boyutlarının tümünde (3 alt boyut-genişlemesine, derinlemesine ve saplantılı) 13-14 yaştan 19-20 yaşa doğru göreceli bir artışın meydana geldiği gözlenmektedir. İçsel yatırım-özdeşleşme ve içsel yatırımda bulunma alt boyutlarında ise 13-14 yaşlarından 15-16 ve 17-18 yaşlarına doğru hafif bir düşüşün meydana geldiği, ardından 19-20 yaşlarda tekrar yükselme eğiliminin bulunduğu görülmüştür. Genel örneklem bazındaki bu veriler, Morsünbül, Crocetti, Çok, ve Meeus (2016)’un Türkiye’deki ergenlik dönemi örneklemini üzerinde yaptığı çalışma ile benzerlikler göstermektedir. İlgili çalışmada, başarılı kimlik statüsü 12-14 yaş arasında %24.5 oranında bulunurken dağıntık kimlik %11.8 oranında bulunmuştur. Buna karşın 15-18 yaş aralığında %14.8’e gerileyen başarılı kimliğe karşı, dağıntık kimlik %23.4’e ilerlemiş; moratoryum kimlikte ise hafif düzeyde bir artış görülmüştür. Benzer şekilde, mevcut bulgularda yüksek seviyede başlayan içsel yatırım süreçlerinde dalgalanma görülürken, seçeneklerin araştırılmasına yönelik süreçler ve özellikle dağıntık kimliğe öncülük eden saplantılı araştırma yaş grupları bazında hafif bir artış göstermiştir. Morsünbül, Crocetti, Çok, ve Meeus (2016) çalışmalarının devamında 19-24 yaş aralığındaki kimlik statülerinde yeniden değişimlerin olduğunu gösterse de, mevcut araştırmada yaş grubu 19-20 yaş ile sınırlı kaldığı için bu dönemdeki değişimler mevcut tez çalışmasında değerlendirilememiştir. Ayrıca kimlik gelişim süreçlerinde yaş grubuna göre ortaya çıkan farklılıkların tümü çok küçük düzeyde bir etki büyüklüğü göstermektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, literatür ile benzer bazı bulgular elde edilse de, mevcut araştırmanın kesitsel desende tasarlanmasından dolayı, yaş gruplarına göre değişimin incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik önemli bir sınırlılığı mevcuttur. Bu bağlamda yaş ile birlikte gerçekleşen kimlik süreci değişimlerinin boylamsal ya da retrospektif çalışmalarla incelenmesi önerilmektedir.

Yaş grubu x sporculuk etkileşim testleri değerlendirildiğinde, seçeneklerin saplantılı araştırılması alt boyutunda çok düşük seviyede anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı, diğer alt boyutlarda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit

edilmiştir. Brown ve Hartley (1998), sporcu öğrencilerde kariyer olgunluğu (keşfetme, karar verme, bilgi, mesleki grup tercihi vb.) üzerindeki negatif etkilerin öğrenci kimliği bağlanımı ile dengelendiğini belirtmektedir. Dolayısıyla sporcu öğrencilerde spora bağlanmanın yanında öğrenci kimliği gibi diğer kimlik türleri de benlik yapısındaki varlığını sürdürebilmektedir. Bu doğrultuda bireylerin spora özgü kimliğe bağlanım düzeylerinin öğrenci kimliği gibi diğer kimlik statüleri ile dengelenmesi, sporcu öğrenciler için süreç içerisinde ortaya çıkabilecek keskin ayrışmaları engelleyebilir (Brown ve Hartley, 1998; Lally ve Kerr, 2005). Bu çalışmada yaş gruplarına göre sporcu öğrenciler ve akranları arasında farklılığın ortaya çıkmaması örneklemdaki profesyonel sporcu sayısındaki dağılımın düşük olmasının yanında süreç içerisinde sporcu kimliği ile diğer kimlik türleri (öğrenci vb.) arasında dengeli bir profilin olmasından kaynaklanabilir. Saplantılı araştırma alt boyutunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın ise %0.4 gibi küçük bir etki büyüklüğü göstermesi nedeniyle genelleyici bir değerlendirme yapılması sakıncalı görülmüştür. Brewer ve Petitpas (2017) ipotekli kimlik yapısının sporcu öğrencilerde geç ergenlik döneminde belirginleştiğini belirtmektedir. Bu durum saplantılı araştırma alt boyutunda özellikle geç ergenlik döneminde sporcu olmayan öğrencilerin sporcu akranlarına göre neden artış profili gösterdiğini açıklayabilir. Tüm bu sonuçlar dikkate alınarak sporcu öğrencilerin psiko-sosyal kimlik gelişim süreçlerinin yaş gruplarına göre akranları ile benzer eğilimler gösterdiği ve süreçsel boyutta keskin ayrışmaların ortaya çıkmadığı değerlendirilmektedir. Ancak araştırma tasarımının kesitsel olması nedeniyle bu konunun boylamsal desende incelenmesinin daha uygun olabileceği değerlendirilmiştir.

Tablo 19’da okula yabancılaşma düzeyinin yaş grupları x sporculuk durumu etkileşimine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Genel örneklem bazında değerlendirildiğinde, okul yabancılaşma düzeyi açısından en düşük seviyenin 13-14 yaş grubunda bulunduğu, devamında 15-16 ve 17-18 yaş gruplarında artışların meydana geldiği görülmektedir. Mevcut bulgular ile benzer şekilde, Çiçek (2019), Gedik (2014) ve Vangöllü (2018) lise öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerinde 9. sınıftan 12. sınıfa doğru bir artışın meydana geldiğini raporlamışlardır. Bu sonuçlar, okul, aile ve birey üçgeninde yaşanan krizlerin ve bireysel bağımsızlık arayışının lise ve ergenlik döneminde artması ile ilişkilendirilebilir (Erikson, 1968). Ayrıca üniversite

düzeyine denk gelen 19-20 yaş aralığında ergenlik etkilerinin azalması, sınav döneminin atlatılması, bireylerin kendi tercihleri ile yerleştikleri bir bölümde eğitim almaları ve yeni bir okul ile sosyal çevreye dahil olmaları okula yabancılaşma düzeylerindeki düşüşün nedeni olabilir. Mevcut literatür sınıf düzeyi ile birlikte okula yabancılaşma düzeyinin arttığını gösterirken (Çiçek 2019; Gedik 2014; Vangöllü, 2018), bu araştırmadaki bulgularda bu yönde bir perspektif ortaya koymaktadır. Tablo 19'daki bulgular yaş grubu x sporculuk durumu etkileşimine göre incelendiğinde ise, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu bağlamda okula yabancılaşma açısından yaş gruplarına göre sporcu öğrenciler ile akranları arasında belirgin farklılıklar olmadığı, ancak tekrar çalışmaları ve farklı bilimsel yöntemler (boylamsal desen vb.) ile konunun derin bir şekilde incelenmesinin daha uygun olabileceği değerlendirilmiştir.

Sporcu öğrencilerde yaş gruplarına göre sporcu kimliği düzeylerinin farklılaşmadığı görülürken, sporcu olmayan öğrencilerde ise ilerleyen yaş ile birlikte sporcu kimliği düzeyinde düşüş meydana gelmektedir (Tablo 20, Tablo 21). Houle, Brewer ve Kluck (2010) sporcu kimliğinin yaş gruplarına göre değişimini retrospektif olarak takip ettikleri çalışmalarında, sporcu, eski sporcu ve hiç spor yapmayanlar arasında farklı eğilimler gözlemlemiştir. Buna göre sporcularda 10-15 yaş arasında sporcu kimliğinde artış eğiliminin görüldüğü, 15-22 yaş arasında ise sporcu kimliğinin zirve (peak) düzeyinde statik olarak sürdürüldüğü gözlenmiştir (Houle, Brewer ve Kluck, 2010). Benzer şekilde bu araştırmanın bulguları da, sporcu öğrencilerde 13-14 yaş grubundan 19-20 yaş grubuna kadar değişimin olmadığını göstermektedir. Mevcut araştırmada elde edilen dikkat çekici bulgulardan biri ise, sporcu olmayan öğrencilerin sporcu kimliği puanlarının yaş ile birlikte düşerek değişime uğramasıdır. Houle, Brewer ve Kluck (2010) sporcu olmayan öğrencilerde spora özgü kimlik puanlarının 10-22 yaş arasında doğrusal bir düşüş kaydettiğini raporlamaktadır. Sonuç olarak iki araştırmanın bulguları da sporcu olmayan öğrencilerde daha küçük yaş gruplarında sporcu kimliği düzeyinin göreceli olarak daha yüksek seviyede bulunduğunu göstermiştir. Ancak Houle, Brewer ve Kluck (2010) tartışmalarını daha çok sporcu ve sporu bırakan öğrenciler üzerinde yönlendirmiştir. Sporcu olmayan öğrenciler özelinde ortaya çıkan mevcut bulguların 2 farklı nedeninin olabileceği düşünülmektedir;

1. Sporcu kimliğinin küçük yaş gruplarındaki bireylerde daha kapsayıcı ve uzmanlaşmamış bir terim olarak algılanması. Nitekim küçük yaş gruplarında spor ya da fiziksel aktivitelere katılım temel hareket, oyun ve eğlence terimleri etrafında şekillenmektedir (Balyi, Way ve Higgs, 2013).
2. Daha küçük yaş gruplarında sportif faaliyetlere, spor okullarına, kurslara, okul takımlarına vb. katılan ancak uzmanlaşmayan bireylerin, sportif faaliyetleri bırakmasını takiben zaman içerisinde sporcu kimliği bağlanmalarının düşmesi.

Sporcu olmayan öğrencilerde sporcu kimliğine bağlanmanın giderek düşmesi spor sistemi içerisindeki herkes için spor, hobi, rekreasyon ve fiziksel aktivite gibi kapsayıcı etkinliklerden uzaklaşmalarını yordayabilecek bir durum olabilir. Bu noktada sporcu kimliği profesyonel anlamda uzmanlaşmış bir kimliği ifade edebildiği gibi, sporun daha alt kademelerindeki rekreasyon, hobi fiziksel aktivite vb. boyutlarında da yapısal olarak görülebilir ve bireylerin bu kimlik türünü alt bir kimlik türü olarak taşıyabileceği düşünülebilir.

Tablo 22’de sporcu öğrenciler ile akranlarının kimlik gelişim süreçlerinden elde ettikleri ortalama puanların okula yabancılaşma düzeylerine etkisi karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Hem sporcu öğrenciler hem de sporcu olmayan akranlarında içsel yatırım ile özdeşleşme, seçeneklerin derinlemesine ve genişlemesine araştırılması okula yabancılaşmayı azaltırken, seçeneklerin saplantılı araştırılması okula yabancılaşma üzerinde arttırıcı etkide bulunmaktadır. Sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan akranları arasında farklılık gösteren alt boyutun ise içsel yatırımda bulunma olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, içsel yatırımda bulunma sporcu öğrencilerde okula yabancılaşmayı arttırırken sporcu olmayan öğrencilerde ise herhangi bir etkisi gözlenmemiştir. Bu veriler dikkate alınarak ipotekli kimliğin temel yordayıcısı olan içsel yatırım (bulunma) sürecinin sporcu öğrencilerin okul ile ilişkilerinin negatif seyirinde etkili olduğu değerlendirilmiştir. Literatürdeki çalışmalar sporcu öğrencilerde bağlanma (içsel yatırım) ile ortaya çıkan ipotekli kimlik yapısının diğer alanlarda (akademik, sosyal, kariyer vb.) keşfetme süreçlerini kısıtlayabildiğini belirtmektedir (Beamon, 2012; Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000; Murphy, Petitpas ve Brewer, 1996; Petitpas ve France, 2010). Mevcut bulgular bu değerlendirmeyi bir ölçüde desteklemekle birlikte bağlanmanın niteliğine göre okul ile

ilişkiler noktasında farklı eğilimlerin olabileceğini eklemektedir. Nitekim sporcu öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme okula yabancılaşmayı azaltırken, içsel yatırımda bulunma ise arttırmaktadır. Tanımlamalar açısından içsel yatırım ile özdeşleşme bireyin karar verdiği alan, meslek, inanç veya görüş ile zihinsel ve duygusal olarak bütünleşmesini ifade ederken, içsel yatırımda bulunma bireylerin salt karar vermesi ve bağlanma yaşaması üzerine kuruludur (Luyckx ve ark., 2008). Dolayısıyla salt içsel yatırımın (bağlanma) kendisinden öte, içsel yatırımın (bağlanma) niteliği okul ile ilişkileri belirleme noktasında sporcu öğrenciler için daha önemli bir parametre olabilir. Bu doğrultuda, sporcu öğrencilerde kimlik gelişiminin anlaşılmasında yalnızca Marcia'nın 2X4'lü kimlik modeli ve Sporcu Kimliği Ölçeği'nin sınırlı kalabileceği düşünülmektedir. Bu model ve kuramlara ek olarak, Luyckx ve ark. (2008)'nin kimlik modeli (5X6) gibi daha geniş ve güncel modellerin kullanılmasının derin analiz ve gözlem imkanı tanıyacağı değerlendirilmiştir.

Tablo 23'teki bulgulara göre, spora özgü sosyal kimliğin okula yabancılaşmayı azalttığı, sporla sınırlanmışlığın ise arttırdığı belirlenmiştir. Bu noktada sporcu kimliği içerisindeki farklı bileşenlerin okula yabancılaşma noktasında farklı etkilere neden olduğu değerlendirilebilir. Dolayısıyla sporcu öğrencilerde sporcu kimliği ve okul ilişkisinin yalnızca sporcu kimliğine bağlanma ile açıklanamayacağı alt kimlik bileşenlerinin bu ilişkinin anlaşılması konusunda daha etkin olabileceği düşünülmektedir. Literatürde farklı seviyelerdeki sporculuk durumunun (okul takımı, spor kulübü, yarışmacı vb.) okuldaki ilişkiler ve akademik konular açısından pozitif veya negatif etkilerini gösteren birçok çalışma bulunmaktadır (Comeaux ve Harrison, 2007; Eide ve Ronan, 2001; Marsh, 1993; Sağın ve Akbuğa, 2019; Sparent, 1989; Veliz ve Shakib, 2012). Beron ve Piquero (2016) araştırmalarında, sporcu öğrencilerde yüksek sporcu kimliği bağlanımının düşük akademik başarıya sebep olduğuna ilişkin değerlendirmeler için yeterli kanıt bulunmadığını raporlamıştır. Bu bağlamda, literatürün, toplumun ve sporcu öğrenciler etrafındaki sosyal çevrenin (ebeveyn, öğretmen, antrenör, akran vb.) sporculuk ve okul ile ilişkiler konusunda tek yönlü iyimser ya da tek yönlü kötümser bakış açıları sergilemesi yanıltıcı olabilir. Öyle ki, mevcut bulgulara göre sporcu kimliğinin iki farklı bileşeninin okula yabancılaşma üzerinde farklı etkilere neden olduğu; sosyal kimlik gelişiminin olumlu, sporla sınırlanmanın ise olumsuz bir etkisinin bulunduğu görülmüştür. Bu bağlamda

akademik yaşantılar, okul ile ilişkiler vb. konularda bireylerin sporcu kimliğinin sosyal çevre tarafından kabul edilmesi ve pekiştirilmesi önem taşırken, sportif yaşantıların diğer alanlardaki keşfetme sürecini engellememesine dikkat edilmelidir. Tüm bu bilgiler ışığında, sporun ve kimliksel bağlanmanın sporcu öğrencilerin okul ve akademik yaşantılarına olan etkisinin kalıplaşmış sonuçlara ya da genellemelere değil; kişisel ve toplumsal bazda süreç yönetiminin başarısına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Brewer ve Petitpas (2017) sporcu öğrencilerde kimlik gelişiminin anlaşılmasında yalnızca Sporcu Kimliği Ölçeği'nin ya da genel psiko-sosyal ölçüm araçlarının kullanılmasının önemli bir sınırlılık yarattığını belirtmektedir. Nitekim, Sporcu Kimliği Ölçeği yalnızca içsel yatırıma yönelik ve spora özgü maddeler içerirken, genel psiko-sosyal ölçüm araçları ise spora özgü maddeler içermediğinden dolayı spesifik analiz imkanı tanımamaktadır (Brewer ve Petitpas, 2017). Mevcut araştırmada genel psiko-sosyal kimlik gelişim süreçlerinin sporcu kimliğini yordayıcı etkisi incelenmiştir (Tablo 24). Buna göre, genel kimlik gelişim süreçlerinin sporcu kimliğinin %10'luk bir kısmını yordayabildiği görülmüştür. İçsel yatırım ile özdeşleşme, içsel yatırımda bulunma, seçeneklerin derinlemesine ve saplantılı araştırılmasının sporcu kimliği üzerinde yordayıcı etkisi gözlenirken, seçeneklerin genişlemesine araştırılması sporcu kimliği üzerinde herhangi bir etki oluşturmamaktadır. Sporcu öğrencilerde, genel kimlik gelişim süreçleri ile sporcu kimliği arasındaki etkileşimin düşük kalması, bireylerin benlikleri ile ilgili tüm yatırım ve keşfetme süreçlerini sporculuk tanımlanması etrafında şekillendirmediğini göstermektedir. Başka bir deyişle, sporcu öğrencilerde sporcu kimliği tanımlaması kimliğin bütününe değil, bir boyutunu oluşturabilir. Bunun yanı sıra, sporcu kimliği tanımlamaları yüksek olmasına rağmen sporcu öğrenciler genel kimlik alanlarındaki süreçlerini farklı boyutlarda deneyimlemeye devam edebilir. Örneğin, yüksek derecede sporcu kimliği bağlanımı yaşayan bir sporcu öğrenci, aynı zamanda sınavlar, farklı meslekler, kariyer seçenekleri ve arkadaşlık ilişkileri gibi boyutlarda genel psiko-sosyal kimlik süreçlerini sürdürebilir. Dolayısıyla sportif hedeflerin ve bağlanmaların genel psiko-sosyal gelişime bütüncül etkisinin olmadığı, sporcu kimliğinin genel psiko-sosyal gelişim süreçlerinin bir parçası olarak ele alınabileceği düşünülmektedir. Ronkainen, Kavoura ve Ryba (2016a)'nın gerçekleştirdiği meta-analiz çalışmasında sporcu kimliği araştırmalarında kuramsal sorunların bulunduğu,

hem nitel hem de nicel araştırmalarda çok farklı kuramların kullanılması itibariyle araştırmacıların sporcu kimliğini açıklarken kuramsal ve felsefi perspektiflerine göre yorumlamalar, sınırlılıklar ve sonuçlar açıklaması gerektiği belirtilmiştir. Bazı araştırmacılar, kimliğin istikrarlı ve ölçülebilir bir yapı olarak sabitlenebileceği görüşünde iken, bunun karşıtında olan bazı araştırmacılar ise kimlik yapılarının tutarsız, eksik, değişime ve yeniden yorumlamaya açık yapılar olduğunu savunmaktadır (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016a). Mevcut araştırmada ortaya çıkan genel tablo itibariyle sporcu öğrencilerde kimliğin sabit olmadığı görülürken benlik yapılarının tutarsız, parçalı ve değişime açık olduğu görüşü desteklenmektedir. Ancak, bu araştırmanın sonuçlarının hem Sporcu Kimliği leği hem de Luyckx ve ark. (2008)'nin kimlik gelişim kuramı kapsamında ve pozitivist bir perspektif ile sınırlı olduğu dikkate alınmalıdır.

Değerlendirilmesi gereken bir başka bulgu da tüm kimlik alt boyutlarında yordayıcı bir etki tespit edilmesine rağmen, seçeneklerin genişlemesine araştırılması alt boyutunun sporcu kimliği üzerinde etkisinin bulunmamasıdır (Tablo 24). Sporcu öğrencilerde alternatiflerin araştırılmasına yönelik sınırlılıkların ipotekli kimlik veya sporcu kimliğine yoğun bağlanım ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Brewer ve Petitpas, 2017; Brown, Glastetter-Fender ve Shelton, 2000). Bu araştırmada ise alternatiflerin araştırılmasını içeren seçeneklerin genişlemesine araştırılması alt boyutu ile sporcu kimliği arasında herhangi bir yordayıcı etki bulunamamıştır. Ancak, diğer kimlik alt boyutlarının sporcu kimliğini yordaması, genişlemesine araştırmanın ise yordamaması bu kimlik alt boyutunun göreceli olarak negatif ayrışmasına neden olmuş ve literatürdeki çalışmalar bir ölçüde desteklenebilmiştir.

Bulgular neticesinde sporcu öğrencilerde psiko-sosyal kimlik gelişimi ile sporcu kimliği ilişkisini açıklamaya yönelik kesin ve net çizgileri olan bir kuram veya modelin henüz mevcut olmadığı düşünülmektedir. Ronkainen, Kavoura ve Ryba (2016b) sporcu öğrencilerde kimlik araştırmalarının anlatı yöntemi ile gerçekleştirilmesinin araştırmalar açısından daha işlevsel olabileceğini belirtmektedir. Buna göre anlatı yaklaşımı ile gerçekleştirilen çalışmalarda sporcu kimliğinin süreç içeresindeki yapılanması, farklı koşullara göre değişimler, bireysel ve kültürel farklılıklar anlaşılabilir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, (2016b). Mevcut araştırma bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir; nitekim elde edilen birçok bulgu sporcu öğrencilerde

kimlik oluşumunun tekil ve kesin eğilimlerinden öte, farklılık gösteren yapılarının olabileceğine işaret etmektedir. Sporcu kimliği ile ilgili araştırmaların Batı'daki spor kültürü ve performans sporu araştırmacıları tarafından kavramsallaştırıldığı, bu yönde ağırlık gösteren araştırmaların ise tarafsızlık, değerlerden bağımsız hareket etme ve evrensellik noktasında sınırlılık taşıdığı belirtilmektedir (Douglas, 2009; Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Bu durum mevcut araştırmadaki bulguların ipotekli kimlik yapısından bir derecede ayrışmasının ve daha kompleks ve çok yönlü sonuçların ortaya çıkmasının nedeni olabilir. Öyle ki, bu araştırmaya katılım gösteren sporcu öğrenciler "yarışma" sporcusu olarak nitelendirilmekle birlikte örneklem içerisinde performans sporunun farklı seviyelerinde ve farklı kültürel zeminlere sahip sporcular bulunmaktadır. Örneklem grubu itibariyle geniş bir gruba ulaşılmasına karşın spora katılım statüsü (amatör, profesyonel), branş farklılıkları, sosyo-kültürel zemin, yarışma ve performans seviyesi, spora katılım amacı gibi parametreler açısından farklı sosyo-demografik özellikler gösteren bireyler örneklem grubu içerisinde yer almıştır. Bu nedenle mevcut araştırmada tespit edilen sonuçların sporcu öğrencilerde kimlik gelişim profillerinin anlaşılması açısından kapsayıcı olabileceği düşünülmektedir. Nitekim, yarışma sporu ile birlikte gelen ipotekli kimlik yapısını destekleyici bulguların yanında, yarışma sporuna katılım ile birlikte dağınık kimlikten uzaklaşmayı ve başarılı, farklılaşmamış gibi kimlik türleri geliştirmeyi içeren pozitif ve nötr bulgularda edinilmiştir. Öte yandan genel psiko-sosyal kimlik gelişimi ile sporcu kimliği ilişkisinin güçlü ve kesin hatlar çizmediği, ilgili ilişkinin kompleks bir yapıyı ifade edebileceği düşünülmektedir. Sporcu kimliğinin dominant bir şekilde Batı'daki performans sporu araştırmacıları ile kavramsallaştırılması, bu noktada sporcu kimliği kavramının evrensel kültürün parçası olma ve değerlerden bağımsız hareket etme noktasında sınırlılık göstermesi dikkate alınmalıdır (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, 2016b). Geleneksel sporcu kimliği araştırmalarının bu şekilde bir kavramsal perspektif sergilemesinin kapsayıcı ve geniş anlamlandırmalar yerine sporcu kimliğinin keskin (marjinal) bir kavram olarak kullanılmasına yol açtığı; bu doğrultuda araştırmacıların değerleri, varsayımları ve düşüncelerinin sporcu kimliği hakkındaki kavramsal şemaları etkilediği düşünülebilir (Ronkainen, Kavoura ve Ryba, (2016b). Mevcut araştırma bulguları bu görüşü destekler nitelikte olup, sporcu öğrencilerde kimliğin tekil kuramlar, kesin yargılar ve belirli bir sportif kültür etrafında anlaşılamayacağını

ve kavramsallaştırılmayacağını göstermiştir. Brewer ve Petitpas (2017)'in tekil ölçüm yöntemlerinin sporcu kimliğinin anlaşılmasında sınırlılık oluşturabileceğini belirtmeleri, Ronkainen, Kavoura ve Ryba, (2016a)'nın ise sporcu kimliği araştırmalarının felsefi temellerinin açık olması ve araştırmaların psikolojik kimlik teorisine dayanması gerektiğine ilişkin değerlendirmeleri bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlarla desteklenir niteliktedir.

Tablo 25 ve Tablo 26'da spor faaliyetlerine katılım parametrelerinin okula yabancılaşma ve sporla sınırlanmışlık durumuna etkisi incelenmiştir. İlgili bulgular kapsamında günlük antrenman süresinin, sezonluk müsabaka sayısının, yıl bazında müsabaka deneyiminin ve spora başlama yaşının okula yabancılaşmayı yordadığı görülmüştür. Sporla sınırlanmışlık alt boyutu değerlendirildiğinde ise günlük antrenman süresi, haftalık antrenman sıklığı ve sezonluk müsabaka sayısının yordayıcı etkisi bulunduğu gözlenmiştir. Her iki boyut için ortaya çıkan sonuçlar, sporda performans ve yarışmaya yönelik uzmanlaşmanın ve spora ayrılan sürenin artmasıyla kimliksel sınırlanma ve okul ilişkilerindeki negatif seyrin artabileceği yönündedir. Benzer bir şekilde, Scott, Paskus, Miranda, Petr ve McArdle (2008) sporcu öğrencilerin akademik performanslarının maç sezonu dışında daha iyi bir seyirde olduğunu, ayrıca sezon içi yüksek zaman talebi (antrenman, maç ve seyahat vb.) yaratan branşlarda negatif etkinin yükseldiğini raporlamaktadır. Brown, Glastetter-Fender ve Shelton (2000) araştırmalarında, spora ayrılan sürenin ve alternatif rollerin keşfedilmesindeki sınırlılığın artması ile kariyer seçenekleri konusunda karar verme öz-yeterliliğin düştüğünü raporlamışlardır. Bulgular, spora katılım düzeyinin ve sportif etkinliklerde geçirilen sürenin artması ile okul ve akademik konular üzerinde negatif yönde bir baskının oluşabileceği şeklindeki değerlendirmeleri desteklemektedir. Buna karşın sportif faaliyetlere katılım parametrelerinin okula yabancılaşmayı yordama oranının %5, sporla sınırlanmışlığın ise %7 olarak belirlenmesinin katılımcıların yoğunlukla amatör sporculardan (n=898) oluşmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Değerlendirilmesi gereken diğer bulgu ise spora başlama yaşı arttıkça okula yabancılaşma düzeyinin artmasıdır. Bu noktada spora daha geç başlayıp yarışma ve performans sporuna yönelen ve uzmanlaşan bireylerin daha erken başlayanlara göre okula yabancılaşma düzeylerinin arttığı gözlenmiştir. İlgili bulgunun tekrar çalışmaları ile kanıtlanması gerektiği düşünülmektedir. Küçük

yaşlarda temel hareket, eğlence ve oyuna yönelik yapılan spor, ilerleyen yaşlarda spor yaşamı ve diğer alternatif roller arasında denge kurulmasına katkı sağlayabilir. Temel hareket, eğlence ve oyuna yönelik spora katılımı kapsayan dönemde, uygun öğrenme deneyimleri sağlandığında bireyin zihinsel faaliyetleri, motor ve biyomotor becerileri ve bu becerilere eşlik eden sosyal ve duygusal bütünlüğü ile birlikte çok boyutlu bir gelişim süreci yakalanabilmektedir (Balyi, Yay, ve Higgs, 2013). Bu noktada, küçük yaşlarda temel hareket döneminin katkıları ve yıllar içerisinde spor ve okul ilişkilerini birlikte yürütülmesine yönelik deneyimin artmasından kaynaklı olarak erken yaşta spora başlayıp yarışma ve performans sporuna yönelenlerin geç başlayanlara göre pozitif ayrıştığı düşünülebilir. Ancak, ilgili bulgunun tekrar çalışmaları ile kanıtlanması ve nedenlerinin incelenmesi gerekmektedir. Nitekim, bu araştırmada spora başlama yaşı ifadesinin katılımcılar tarafından hangi perspektifte (spor okulu, yarışma ve performans sporu vb.) algılandığının sınırları net olarak çizilememiştir.

Cinsiyet değişkenine göre sporcu ve sporcu olmayan öğrenciler arasında okula yabancılaşma düzeylerinde farklı eğilimler gözlenmemiştir (Tablo 28). Buna karşın, sporcu öğrenciler ve akranlarının kimlik gelişim süreçleri, kimlik statüleri ve sporcu kimliği ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 27, Grafik 4, Tablo 29). Tablo 27 değerlendirildiğinde erkek ve kadın sporcu öğrencilerde içsel yatırım ile özdeşleşme alt boyutunda anlamlı bir farklılık ortaya çıkmazken, sporcu olmayan erkek ve kadın akranlarında kadınlar lehine bir farklılık söz konusudur. Ayrıca seçeneklerin genişlemesine alt boyutunda sporcu olmayan kadınların erkeklere göre daha yüksek ortalamalara sahip olduğu ($d=.27$), ancak sporcu olan kadın ve erkeklerde bu farkın çok düşük düzeyde ($d=.04$) bir etki büyüklüğü gösterdiği görülmüştür. Grafik 4. incelendiğinde ise sporcu erkek ve kadınlar arasında başarılı kimlik statüsünde belirgin bir farklılık gözlenmezken sporcu olmayan kadınların sporcu olmayan erkeklere göre başarılı kimlik statüsündeki dağılımının göreceli olarak daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Normal popülasyonda kadınların kimlik olgunlaşmasının erkeklere göre daha erken bir şekilde gerçekleştiği raporlanmaktadır (Klimstra, Hale, Raaijmakers, Branje ve Meeus, 2010; Morsünbül, Crocetti, Çok ve Meeus, 2016). Sporcu olmayan öğrenciler açısından elde edilen bulgular literatürdeki bu sonuçları desteklemekle birlikte, sporcu öğrencilerde ise bulgular erkek ve kadın sporcular arasında farkın azaldığına işaret etmektedir. Ayrıca

daha önce belirtildiği üzere, sporcularda erken kimlik olgunlaşması kavramı bu sonuçlarla desteklenir niteliktedir. Nitekim normal popülasyonda ergenlik dönemi boyunca kadınların daha erken olgunlaştığı gözlenmesine rağmen, erkek ve kadın sporcular arasındaki farkın daha az olması sporun erken kimlik olgunlaşmasına yol açtığı şeklindeki değerlendirmeleri güçlendirmektedir (Tablo 27, Grafik 4, Tablo 29).

Tablo 29'daki veriler dikkate alındığında sporcu olmayan erkek ve kadınlar arasında sporcu kimliği düzeyi açısından erkekler lehine bir farklılık gözlenirken kadın ve erkek sporcularda bu yönde bir farklılığa rastlanmamıştır. Spor sisteminde maskülen bir yapının hakim olması nedeniyle (Elling ve Knoppers, 2005; Anderson, 2009) sporcu kimliğinin normal popülasyonda maskülen bir perspektifte algılanması olasıdır. Giuliano, Popp ve Knight (2000), küçük yaşlarda feminen olarak kabul edilen oyuncularla oynama, erkeklerle ya da karma gruplarla oyunlara katılıp katılmama gibi faktörlerin oluşturduğu cinsiyet rollerinin ve kalıpların, kadınların ilerleyen zamanlardaki spora katılım durumlarını etkilediğini raporlamaktadır. Bu bağlamda spora özgü kimliğin toplumdaki normlar ve cinsiyet rollerinden kaynaklı olarak sporcu olmayan öğrenciler özelinde maskülen bir fenomene dönüşebileceği, sporcu olan kadın ve erkeklerde ise spora ilişkin deneyim ve algıların eşit olmasından dolayı maskülen yönde algısal bir farklılığın ortaya çıkmadığı düşünülebilir. Bu perspektiften bakıldığında, toplumsal normlar özelinde ortaya çıkan cinsiyetler arası farklılıkların ve kalıpların yok edilmesinde sporun etkili bir araç olarak kullanılabileceği değerlendirilmiştir (Appleby ve Foster, 2013; Huggins ve Randell, 2007).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevcut araştırmada elde edilen bulgulara göre sporcu öğrenciler ile akranları arasında kimlik gelişim süreçleri ve okula yabancılaşma eğilimleri açısından ortaya çıkan farklılıkların kompleks ve çok yönlü bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmektedir. Elde edilen bulgulara ilişkin özet, öneriler ve değerlendirmeler araştırmanın bu bölümünde sunulmuştur.

Sporcu öğrenciler içsel yatırımda bulunma ve özdeşleme süreçlerine akranlarına göre daha fazla katılım göstermelerine rağmen bu farkın etki büyüklüğü küçük düzeydedir. Alternatiflerin araştırılmasını içeren seçeneklerin genişlemesine araştırılması alt boyutunda ise sporcu öğrenciler ile akranları arasında herhangi bir farklılık gözlenmemiştir. Seçeneklerin derinlemesine araştırılması alt boyutunda sporcu öğrenciler lehine, saplantılı araştırılması alt boyutunda ise sporcu olmayan bireyler lehine oldukça düşük seviyede bir farklılık söz konusudur. Bu bağlamda sporcu öğrencilerde içsel yatırım süreçlerinin daha yoğun olduğu doğrulanmakta, ancak seçeneklerin araştırılması noktasında belirgin bir farklılığın olmadığı gözlenmektedir. Ayrıca, tüm etki büyüklüklerinin küçük veya oldukça küçük seviyede olması itibarıyla sporcu öğrencilerin kimlik gelişimlerinin akranlarından oldukça farklı olduğuna ilişkin aşırı genellemelerin sakıncalı olabileceği düşünülmektedir.

Sporcu öğrencilerin akranlarına göre daha fazla gelişim gösterdiği kimlik statüsünün ipotekli kimlik olduğu doğrulanmakla birlikte (Brewer ve Petitpas, 2017), başarılı ve farklılaşmamış kimlik statülerindeki dağılımlarının da yüksek seviyede olduğu gözlenmiştir. Kimlik statüleri konusunda en dikkat çekici bulgu ise sporcu olmayan öğrencilerin dağılmış ve kaygısız dağınmık kimlik statülerinde %60'ın üzerinde dağılım göstermesidir. Sporcu öğrencilerin henüz 13-20 yaş aralığında başarılı ve ipotekli kimlik statülerinin, sporcu olmayan öğrencilerin ise dağınmık kimlik statülerinin gelişmiş olması nedeniyle sporcu öğrencilerde ‘erken kimlik olgunlaşması’ kavramı bu araştırmada öne sürülmüştür. Kimlik gelişim süreçlerindeki kompleks yapı dikkate

alınarak sporcu öğrencilerde ipotekli kimlik yapısından öte, “erken kimlik olgunlaşması” kavramının tekrar çalışmaları ile incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca yeni bir kavram olduğu düşünülerek öne sürülen erken kimlik olgunlaşmasının sporcu öğrenciler üzerinde olumlu, olumsuz veya nötr şekilde farklı etkilerinin ortaya çıkabileceği mevcut araştırma kapsamında tartışılmıştır.

Araştırma hipotezlerinde ifade edildiğinin aksine sporcu öğrencilerin okula yabancılaşma eğilimleri akranlarına göre daha iyimser bir tablo çizmekte, ancak ortaya çıkan farklılıkların oldukça düşük seviyede etki büyüklüğü gösterdiği görülmektedir. Bu noktada sporcu öğrenciler ile akranları arasında okula yabancılaşma düzeyleri açısından belirgin ve genel bir farklılığın bulunmadığı düşünülmektedir. Ancak, bu araştırmaya katılan sporcuların çoğunluğunun yarışmacı amatör altyapı sporcusu (n=898) statüsünde bulunması nedeniyle profesyonel sporcuların (n=340) yoğun olduğu ek araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Yaş grupları açısından sporcu öğrenciler ile akranlarının seçeneklerin saplantılı araştırılması alt boyutunda ilerleyen yaş ile birlikte farklı eğilimler gösterdiği, ancak etki büyüklüğünün oldukça düşük seviyede olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra kimlik gelişiminin diğer alt boyutları ve okula yabancılaşma açısından sporcu öğrenciler ile akranlarının yaş gruplarına göre farklılık göstermediği gözlenmiştir. Fakat, kesitsel desende gerçekleştirilen süreç odaklı değerlendirmeler oldukça sınırlı bir yapı sunmakta, bu nedenle gelecek araştırmalarda yaş değişkeni açısından incelemelerin boylamsal desende yapılması önerilmektedir. Ayrıca sporcu öğrencilerin spora özgü kimlik puanlarının 13-14 ve 19-20 yaş arasında sabit bir pozisyonda izlediği, ancak sporcu olmayan öğrencilerde yaş ile birlikte sporcu kimliği puanlarının düşüş gösterdiği belirlenmiştir. Bu noktada sporcu kimliğinin küçük yaşlardaki bireyler açısından uzmanlaşmamış bir kimliği ifade edebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, küçük yaşlardaki spor, fiziksel aktivite ve oyuna katılımın zaman içerisinde azalması da sporcu olmayan popülasyon içerisindeki spora özgü kimlik puanı düşüşünü açıklayabilir. İlgili bulguların gelecek araştırmalarda nedensel ve açımlayıcı bir perspektifte tartışılması önemlidir.

Kimlik gelişim alt boyutlarının okula yabancılaşma süreçlerindeki etkisi açısından içsel yatırımda bulunmanın sporcu öğrencilerde ayırt edici alt boyut olduğu gözlenmiştir. Buna göre, içsel yatırımda bulunma sporcu öğrencilerde okula yabancılaşmayı artırırken sporcu olmayan öğrencilerde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda, sporcu öğrencilerde ipotekli kimliğin alt yapısını oluşturan içsel yatırım süreçlerinin okul ve akademik yaşantılar gibi alternatif roller keşfetmede sınırlılık oluşturabileceği düşünülmektedir. Buna karşın içsel yatırımda özdeşleşme açısından sporcu öğrencilerde okula yabancılaşmayı azaltan bir etki bulunması dikkat çekicidir. Bu noktada yalnızca içsel yatırımın kendisinden öte, içsel yatırımın niteliğinin okul ile ilişkiler ve alternatif roller keşfetmede farklı sonuçlar doğurabileceği tartışılmalıdır. Dolayısıyla sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi, okul ile ilişkiler ve alternatif rollerin anlaşılmasında Luyckx ve ark (2008)'nin modeli gibi daha geniş ve farklı perspektifteki kimlik modellerinin kullanılması önerilmektedir.

Sporcu öğrencilerde, spora özgü sosyal kimliğin okula yabancılaşmayı azalttığı tespit edilirken sporla sınırlanmışlık ise okula yabancılaşmayı arttırmaktadır. İlgili alt boyutların okula yabancılaşma üzerinde farklı etkilere neden olması sporcu öğrencilerde kimlik ve okula yabancılaşma ilişkisi açısından daha kompleks bir sarmalın olabileceğini göstermektedir. Sporcu öğrencinin sosyal çevresinde (ebeveyn, öğretmen, antrenör, arkadaş vb.) sporcu kimliğinin kabul edilmesi, desteklenmesi ve pekiştirilmesi önerilirken, sportif hedef ve yaşantıların diğer alanlardaki keşfetme sürecini engellememesine dikkat edilmelidir. Bu noktada okul, aile ve spor kulübü üçgeninde iletişim ağlarının güçlendirilmesi ve sporcu öğrencilerin psiko-sosyal gelişim bileşenlerinin periyodik ölçümler ile takip edilmesi önerilmektedir.

Sporcu öğrencilerde psiko-sosyal kimlik gelişim süreçleri ile sporcu kimliği ilişkisi açısından içsel yatırımda bulunma, özdeşleşme, seçeneklerin derinlemesine ve saplantılı araştırılması noktasında yordayıcı etkiler bulunurken, seçeneklerin genişlemesine araştırılması sporcu kimliğini yordamamaktadır. Buna göre, sporcu kimliğine bağlanmanın alternatifleri araştırmada sınırlılık oluşturabileceği bir derecede desteklenmekte, ancak negatif bir etkinin de söz konusu olmadığı dikkate alınmalıdır. Ayrıca psiko-sosyal kimlik gelişim süreçlerinin sporcu kimliğini yordama

gücünün düşük seviyede olması nedeniyle sporcu kimliği ve genel psiko-sosyal kimlik gelişiminin bireyin kimlik bütünü açısından yüksek etkileşimli yapılar olmadığı, fakat bu konudaki değerlendirmelerin gelecek araştırmalarda güçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Nitekim mevcut araştırmadaki yarışmacı amatör sporcu dağılımı (n=898) sporcu kimliği ve genel psiko-sosyal kimlik gelişimi noktasında etkileşimin düşük çıkmasının bir diğer nedeni olabilir.

Günlük antrenman süresi, sezonluk müsabaka sayısı ve müsabaka deneyimi gibi faktörler okula yabancılaşma ve sporla sınırlanmışlığı arttırmaktadır. Bu noktada antrenörler, spor yöneticileri, kulüpler ve federasyonlar gibi spor sistemi bileşenlerinin sporcu öğrencileri takip etmesi, öğretmen, okul yöneticisi ve ebeveyn gibi okul bileşenleri ile ilişkisini güçlendirerek sportif faaliyet parametrelerini düzenlemesi önerilmektedir.

Bulgular cinsiyet değişkeni özelinde değerlendirildiğinde, sporcu olmayan erkek ve kadınların kimlik gelişim süreçlerindeki farklılıkların belirgin olduğu, ancak sporcu erkek ve kadınlar arasındaki farkın daha düşük düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Normal popülasyonda kadınların ergenlik döneminde daha erken olgunlaştığı bilinmektedir (Klimstra, Hale, Raaijmakers, Branje ve Meeus, 2010; Morsünbül, Crocetti, Çok ve Meeus, 2016). Buna karşın sporcu erkeklerin sporcu kadınlara, kimlik gelişim süreçleri ve statüleri açısından daha yakın bir noktada bulunması sporun “erken kimlik olgunlaşması” yaratabileceği yönündeki değerlendirmeleri güçlendirmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bir bulgu da sporcu kadın ve erkekler açısından sporcu kimliği ortalama puanlarının farklılık göstermemesine karşın, sporcu olmayan erkek ve kadınlar arasında erkekler lehine bir farklılık bulunmasıdır. Bu noktada sporcu kimliğinin sporcu olmayan popülasyonda maskülen bir fenomene dönüşebileceği, sporcular arasında ise erkek ve kadınlar arasındaki deneyimler açısından eşitlik bulunması itibariyle ilgili fenomenin ortadan kalktığı değerlendirilmektedir.

Araştırma bulguları ile birlikte ortaya çıkan genel tablo sporculuk durumunun kimlik gelişimi ve okula yabancılaşma üzerinde olumlu, olumsuz ve nötr derecede etkilerinin olabileceği, ancak bu etkilerin bireylere ve özel yordayıcı faktörlere değişiklik

gösterebileceği şeklindedir. Dolayısıyla eğitim otoritelerinin ve ebeveynlerin yarışma sporunun faydaları ya da zararları noktasında iyimser ya da kötümser yönde kaygılar taşınması, ön yargılar ve kalıplaşmış düşüncelerden kaynaklı olarak sporcu öğrencileri yoğun bir şekilde sportif faaliyetlere teşvik etmesi ya da spordan alıkoyması oldukça sakıncalı olup, süreç içerisinde sporcunun psiko-sosyal parametrelerinin takip edilmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda sporun birey üzerindeki etkisinin kalıplaşmış sonuçlardan öte, kişisel ve toplumsal bazda süreç yönetiminin başarısına bağlı olduğu değerlendirilmiştir.

Mevcut bulguların değerlendirilmesinde bu araştırmanın sınırlılıklarının ve güçlü yönlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Öncelikle literatürdeki benzerlerine göre sporcu öğrenciler noktasında daha iyimser bir tablo ortaya koyması araştırmanın örneklem grubunun özellikleri ile ilişkili olabilir. Nitekim mevcut araştırmadaki sporcu öğrenci örnekleminin büyük bir çoğunluğu yarışmacı amatör sporculardan (n=898) ve geri kalanı yarışmacı profesyonel sporculardan (n=340) oluşmaktadır. Sporcu öğrencilerin ipotekli kimlik geliştirdiklerine ilişkin değerlendirmeler alternatif roller keşfetmedeki sınırlılıkları ve okul ile ilişkiler noktasında deneyimledikleri zorluklar genellikle profesyonel sporcular bazında ve Amerika'daki NCAA oluşumu çerçevesinde tartışılmıştır. Bu nedenle, mevcut araştırmadaki amatör yarışmacı sporcu yoğunluğunun daha iyimser sonuçlar elde edilmesinde etkisi olduğu düşünülebilir. Ayrıca Türkiye'deki spor ve okul sistemindeki sosyo-kültürel farklılıklar, sporcu öğrenci kavramının araştırma kültürü içerisindeki tanım ve ifade farklılıkları ve spor sistemi içerisindeki rekabet düzeyinin çocukluk-ergenlik dönemine yansımadaki farklılıklar bu araştırmanın sonuçları üzerinde etkili olabilir. Sporcu kimliği araştırmalarının yoğunlukla Batı'daki performans sporu araştırmacıları ile kavramsallaştırıldığı, bu noktada ilgili araştırmaların değerlerden bağımsız olma ve evrensellik noktasında sınırlılık gösterdiği ve bu durumun sporcu kimliğinin keskin (marjinal) bir kavram olarak kullanılmasına yol açtığı belirtilmektedir (Douglas, 2006; Ronkainen, Kavourave ve Ryba2016b). Mevcut bulgular bu değerlendirmeyi desteklemekte ve sporcu kimliği araştırmalarına ilişkin kavramsallaştırmaların kültürlerarası ve kültürlerüstü araştırmalarla yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşündürmektedir. Nitekim bu araştırma sporcularda kimlik kavramına ilişkin pozitif, negatif ve nötr perspektifte gerçekleştirilecek farklı yönelimleri tartışmaya açmış ve

literatürdeki benzer araştırmalara göre daha iyimser ayrışmıştır. Bunun yanı sıra Brewer ve Petitpas (2017)'ın da belirttiği gibi sporcularda kimliği salt Sporcu Kimliği Ölçeği ile ya da salt Psiko-sosyal Gelişim araçları ile anlamaya çalışmak belirli sınırlılıklar taşımaktadır. Mevcut araştırmada her iki kuramsal yaklaşımda kullanılmış ve genel psiko-sosyal kimlik gelişim süreçleri ile sporcu kimliği etkileşiminin düşük düzeyde bulunduğu görülmüştür. Bu doğrultuda sporcu kimliğinin genel psiko-sosyal gelişimin ancak bir parçası olduğu söylenebilir; buna karşın gelecek araştırmalarda sporcu kimliği ve psiko-sosyal kimlik etkileşiminin netleştirilmesi adına farklı yöntem ve kuramları baz alan çalışmaların yapılması da önerilmektedir. Bu araştırmada sporcu olmayan bir kontrol grubunun kullanılması, hem kıyaslama yapmak adına imkan sağlamış hem de elde edilen sonuçları güçlendirmiştir. Ayrıca Luyckx ve ark. (2008)'nın güncel kimlik gelişim modelinin kullanılması itibariyle bu araştırma ile birlikte sporcu öğrencilerde kimlik gelişiminin yeni bir kuramsal perspektifte incelenmesi amaçlanmıştır. Gelecek araştırmalarda farklı kimlik gelişim kuramları perspektifinde araştırmaların gerçekleştirilmesi ve ergenlik dönemindeki sürece ilişkin değerlendirmelerin güçlendirilmesi adına boylamsal desenlerin kullanılması önerilmektedir. Bu araştırmanın bir diğer güçlü yönü, örneklem grubunun hem nicel hem de nitel açıdan geniş bir yapıya sahip olmasıdır. Bu bağlamda örnekleme sürecinde elde edilen niceliksel ve niteliksel açıdan geniş yapının ortaya çıkan kapsayıcı, çok yönlü ve kompleks sonuçlar ile ilişkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Tüm bu bilgiler işığında, sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi ve okula yabancılaşma eğilimleri açısından tek yönlü ve kesinleşmiş sınırlar bulunmadığı, ilgili eğilimlerin şekillenmesinde ‘‘sporcu ğrenci’’ olmaktan öte, çok yönlü ve kompleks yordayıcıların etken olabileceği görülmüştür. Başka bir deyişle, salt ‘‘sporcu ğrenci’’ olmanın kimlik gelişimi ve okul ile ilişkiler noktasında yarattığı sonuç odaklı perspektifler yerine, sporcu öğrencilerin psiko-sosyal evre açısından sahip olduğu deneyim veya değerşenlerin (spora katılım statüsü (profesyonel, amatör), spor sistemi, okul sistemi, ülke, sosyo-kültürel evre, sosyal destek, spora katılımın amacı, sportif faaliyet parametreleri (antrenman süresi, müsabaka sayısı, sezonluk müsabaka deneyimi vb.) uzmanlaşma düzeyi vb.) etkilerine odaklanarak süreç odaklı bir perspektif çizilmesinin daha doğru sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Nitekim, bulgular sporcu öğrencilerde kimlik gelişimi ve okula yabancılaşma noktasında ortaya

ıkan eğilimlerin olumlu, olumsuz ve nötr olmak üzere farklı perspektiflerde ele alınabileceğini göstermiştir. Bu noktada, biz dahil, sporcu öğrencilerde kimlik ve okul ile ilişkiler konularını inceleyen tüm araştırmacıların kavramsallaştırmalar ve değerlendirmeler yaparken şu sözleri anımsaması gerektiği düşünülmektedir: ‘‘*Bu dahil bütün genellemeler yanlıştır*’’ (Anonim; ilgili söz Alexandre Dumas Pre, Aristotle, Friedrich Nietzsche ve Mark Twain gibi farklı dşnrlere ve bilim insanlarına atfedilmektedir).



KAYNAKLAR

- Allen, M. S., Greenlees, I. ve Jones, M. (2013). Personality in sport: A comprehensive review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 6(1), 184-208. doi: 10.1080/1750984X.2013.769614
- Anderson, E. D. (2009). The maintenance of masculinity among the stakeholders of sport. *Sport Management Review*, 12(1), 3-14. doi: 10.1016/j.smr.2008.09.003.
- Appleby K. M. ve Foster, E. (2013). *Gender and sport participation*. E. A. Roper (Ed.) Gender relations in sport (s.1-20) içinde. Rotterdam: Sense Publishers.
- Arnett J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. doi: 10.1037//0003-066X.55.5.469
- Arnett J. J. (2007). Emerging adulthood: What is it, and what is it good for? *Child Development Perspectives*, 1(2), 68-73. doi: 10.1111/j.1750-8606.2007.00016.x
- Atak, H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 163-213.
- Balyi, I., Way, R. ve Higgs, C. (2013). *Uzun vadeli sporcu gelişimi* (E. Pekünlü ve İ. Özsu, Çev.). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Beamon, K. (2012). "I'm a Baller": Athletic identity foreclosure among African-American former student-athletes. *Journal of African American Studies*. 16(2), 195-208. doi: 10.1007/s12111-012-9211-8
- Beron, K. J. ve Piquero, A. R. (2016). Studying the determinants of student-athlete grade point average: The roles of identity, context, and academic interests. *Social Science Quarterly*, 97(2), 142-160. doi:10.1111/ssqu.12235

- Berzonsky, M. D. ve Kuk, L. (2005). Identity style, psychosocial maturity, and academic performance. *Personality and Individual Differences*, 39(1), 235–247. doi: 10.1016/j.paid.2005.01.010
- Blustein, D. L. (1989). The role of career exploration in the career decision making of college students. *Journal of College Student Development*, 30(2), 111-117.
- Brewer, B. W. ve Cornelius, A. E. (2001). Norms and factorial invariance of the Athletic Identity Measurement Scale. *Academic Athletic Journal*, 15, 103-113.
- Brewer, B. W. ve Petitpas, A. J. (2017). Athletic identity foreclosure. *Current Opinion in Psychology*, 16, 118-122. doi: 10.1016/j.copsyc.2017.05.004
- Brewer, B. W., Van Raalte, J. L. ve Linder, D. E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *International Journal of Sport Psychology*, 24(2), 237-254.
- Broughton, E. ve Neyer, M. (2001). Advising and counseling student athletes. *New Directions for Student Services*, 93, 47-53.
- Brown, C. ve Hartley, D. L. (1998). Athletic identity and career maturity of male college student athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 29(1), 17–26.
- Brown, C., Glastetter-Fender, C. ve Shelton, M. (2000). Psychological identity and career control in college student-athletes. *Journal of Vocational Behavior*, 56(1), 53-62. doi: 10.1006/jvbe.1999.1691
- Brown, M. R., Higgins, K. ve Paulsen, K. (2003). Adolescent alienation: What is it and what can educators do about it? *Intervention in School and Clinic*, 39(1), 3-9. doi: 10.1177/10534512030390010101
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25. bs). Ankara: Pegem Akademi.

- Cabrita, T. M., Rosado, A. B., Leite, T. O., Serpa, S. O. ve Sousa, P. M. (2014). The relationship between athletic identity and career decisions in athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26(4), 471-481. doi: 10.1080/10413200.2014.931312
- Çağlar, Ç. (2012). Öğrenci yabancılaşma ölçeğinin (ÖYÖ) geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 195-205.
- Çiçek, B. (2019). *Lise öğrencilerinde benlik saygısı, yaşam amacı, akademik kontrol odağı ve psikolojik belirtilerin okula yabancılaşmayı yordamadaki rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla, Türkiye.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. bs.). New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6. bs.). New York: Routledge.
- Comeaux, E. (2010). Mentoring as an intervention strategy: Toward a (re)negotiation of first year student–athlete role identities. *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*, 4(3), 257–275. doi: 10.1179/ssa.2010.4.3.257
- Comeaux, E. ve Harrison, C. K. (2007) Faculty and male student athletes: racial differences in the environmental predictors of academic achievement. *Race Ethnicity and Education*, 10(2), 199-214, doi: 10.1080/13613320701330726
- Cosh, S. ve Tully, P. J. (2014). “All I have to do is pass”: A discursive analysis of student athletes' talk about prioritising sport to the detriment of education to overcome stressors encountered in combining elite sport and tertiary education. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(2), 180-189. doi: 10.1016/j.psychsport.2013.10.015
- Crocetti, E., Schwartz, S., Fermani, A., Klimstra, T. ve Meeus, W. (2012). A cross-national study of identity status in Dutch and Italian adolescents. *European Psychologist*, 17(3), 171-181. doi: 10.1027/1016-9040/a000076.

- Dale, L. P., Vanderloo, L., Moore, S. ve Faulkner, G. (2019). Physical activity and depression, anxiety, and self-esteem in children and youth: An umbrella systematic review. *Mental Health and Physical Activity*, 16, 66-79. doi: 10.1016/j.mhpa.2018.12.001.
- Doherty, S., Hannigan, B. ve Campbell, M. J. (2016). The experience of depression during the careers of elite male athletes. *Frontiers in Psychology*, 18(7), 1069. doi:10.3389/fpsyg.2016.01069
- Douglas, K. (2009). Storying myself: Negotiating a relational identity in professional sport. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1(2), 176-190. doi: 10.1080/19398440902909033
- Dünya Sağlık Örgütü [WHO] (2020). *Recognizing adolescence*. Erişim adresi: apps.who.int/adolescent/seconddecade/section2/page1/recognizingadolescence.html
- Eide, E. R. ve Ronan, N. (2001). Is participation in high school athletics an investment or a consumption good? Evidence from high school and beyond. *Economics of Education Review*, 20(5), 431-442. doi: 10.1016/S0272-7757(00)00033-9.
- Elling, A. ve Knoppers, A. (2005). Sport, gender and ethnicity: Practises of symbolic inclusion/exclusion. *Journal of Youth & Adolescence*, 34(3), 257–268. doi: 10.1007/s10964-005-4311-6
- Elma, C. (2003). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işe yabancılaşması (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2012). *Eğitim psikolojisi: Gelişim, öğrenme, öğretme* (20. bs.). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. New York: W.W. & Norton Company.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: W. W. & Norton Company.

- Erikson, E. H. (1980). *Identity and the life cycle*. New York, W. W. Norton & Company.
- Erjem, Y. (2005). Eğitimde yabancılaşma olgusu ve öğretmen: Lise öğretmenleri üzerine sosyolojik bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 395-417.
- European Comission (2012). EU guidelines on dual careers of athletes: recommended policy actions in support of dual careers in high-performance sport. Erişim adresi: https://ec.europa.eu/sport/policy/societal-role/dual-careers_en
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using Spss* (3. bs.). London: Sage.
- Gaston-Gayles, J. L. (2004). Examining academic and athletic motivation among student athletes at a Division I university. *Journal of College Student Development*, 45(1), 75-83. doi: 10.1353/csd.2004.0005
- Gedik, A. (2014). *Ortaöğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi bağlamında okula yabancılaşma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya, Türkiye.
- Giuliano, T. A., Popp, K. E. ve Knight, J. L. (2000). Footballs versus barbies: Childhood play activities as predictors of sport participation by women. *Sex Roles*, 42(3-4), 159–181. doi: 10.1023/A:1007035122089
- Guest, A. ve Schneider, B. (2003). Adolescents' extracurricular participation in context: The mediating effects of schools, communities, and identity. *Sociology of Education*, 76(2), 89-109. doi:10.2307/3090271
- Harris, B. S. ve Watson, J. C. (2004). Developmental considerations in youth athlete burnout: A model for youth sport participants. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 8(1), 1-18. doi: 10.1123/jcsp.2014-0009
- Horton, D. (2015). Between a ball and a harsh place: A study of black male community college student-athletes and academic progress. *Community College Review*, 43(3), 287–305. doi:10.1177/0091552115578168

- Houle, J. L., Brewer, B. W. ve Kluck, A. S. (2010). Developmental trends in athletic identity: A two-part retrospective Study. *Journal of Sport Behavior*, 33(2), 146-159.
- Huggins, A. ve Randell, S. (2007). *The contribution of sports to gender equality and women's empowerment*. International Conference on Gender Equity on Sports for Social Change'de sunulan bildiri, Kigali, Rwanda.
- Jessica, C. (2014). *"I wouldn't change it": An exploration of the lived experiences of international student-athletes in Canadian interuniversity sport"* (Yüksek lisans tezi, Windsor Üniversitesi, Ontario, Kanada). Erişim adresi: scholar.uwindsor.ca/etd/5147
- Jolly, J. C. (2008). Raising the Question # 9 Is the student-athlete population unique? and why should we care? *Communication Education*, 57(1), 145-151. doi: 10.1080/03634520701613676
- Jonker, L., Elferink-Gemser, M. T. ve Visscher, C. (2009). Talented athletes and academic achievements: A comparison over 14 years. *High Ability Studies*, 20(1), 55-64. doi: 10.1080/13598130902863691.
- Klimstra, T. A., Hale, W. W., Raaijmakers, Q. A., Branje, S. J. ve Meeus, W. H. (2010). Identity formation in adolescence: Change or stability? *Journal of youth and adolescence*, 39(2), 150–162. doi: 10.1007/s10964-009-9401-4
- Lally, P. S. ve Kerr, G. A. (2005) The career planning, athletic identity, and student role identity of intercollegiate student athletes. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76(3), 275-285, doi: 10.1080/02701367.2005.10599299
- Linnemeyer, R. M. ve Brown, C. (2010). Career maturity and foreclosure in student athletes, fine arts students, and general college students. *Journal of Career Development*, 37(3), 616-634.
- Luyckx, K., Schwartz, S. J., Berzonsky M. D., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Smits, I. ve Goossens, L. (2008). Capturing ruminative exploration: Extending the

- four-dimensional model of identity formation in late adolescence. *Journal of Research in Personality*, 42(1), 58-82. doi: 10.1016/j.jrp.2007.04.004.
- Marcia J. E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551-558. doi: 10.1037/h0023281
- Marcia, J. E. (1980). *Identity in adolescence*. J. Adelson (Ed.), Handbook of adolescent psychology (s.159-187) içinde. New York: Wiley.
- Marcia, J. E. (1987). *The identity status approach to the study of ego identity development*. T. Honess ve K. Yardley (Ed.), Self and identity: Perspectives across the lifespan (s. 161-172) içinde. London: Routledge & Kegan Paul.
- Marcia, J. E. (1989). Identity and intervention. *Journal of Adolescence*, 12(4), 401-410. doi: [https://doi.org/10.1016/0140-1971\(89\)90063-8](https://doi.org/10.1016/0140-1971(89)90063-8).
- Marcia, J. E. (2002a). Adolescence, identity, and the Bernardone family. *Identity: An International Journal of theory and Research*, 2(3), 199-209, doi:10.1207/S1532706XID0203_0
- Marcia, J. E. (2002b). Identity and psychosocial development in adulthood. *Identity: An International Journal of theory and Research*, 2(1), 7-28. doi:10.1207/S1532706XID0201_02
- Marsh, H. W. (1993). The effects of participation in sport during the last two years of high school. *Sociology of Sport Journal*, 10(1), 18-43. doi: 10.1123/ssj.10.1.18
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji sözlüğü. (O. Akınhay ve D. Kömürcü, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Kitabevi Yayınları.
- Mastean, R., Tusak, M. ve Faganel, M. (2006). Impact of identity on anxiety in athletes. *Kinesiology*, 38(2), 126-134.

- Meeus, W. (2011). The study of adolescent identity formation 2000–2010: A review of longitudinal research. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1), 75-94. doi:10.1111/j.1532-7795.2010.00716.x
- Meeus, W., Van De Schoot, R., Keijsers, L., Schwartz, S. J. ve Branje, S. (2010). On the progression and stability of adolescent identity formation: A five-wave longitudinal study in early-to-middle and middle-to-late adolescence. *Child Development*, 81(5), 1565-1581. doi:10.1111/j.1467-8624.2010.01492.x
- Merkel, D. L. (2013). Youth sport: positive and negative impact on young athletes. *Open Access Journal of Sports Medicine*, 4, 151–160. doi:10.2147/OAJSM.S33556
- Meyer, S. K. (2005). NCAA academic reforms: Maintaining the balance between academics and athletics. *Phi Kappa Phi Forum*, 85(3), 15–18.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2014). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Miller, P. ve Kerr, G. (2003). The role experimentation of intercollegiate student athletes. *The Sport Psychologist*, 17(2), 196-219. doi: 10.1123/tsp.17.2.196
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2014). Kimlik gelişiminin boyutları ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Düşünen Adam Dergisi*, 27, 6-14.
- Morsünbül, Ü., Crocetti, E., Çok, F. ve Meeus, W. (2016). Identity statuses and psychosocial functioning in Turkish youth: A person-centered approach. *Journal of Adolescence*, 47, 145-155. doi: 10.1016/j.adolescence.2015.09.001
- Murphy, S. M., Petitpas, A. J. ve Brewer, B. W. (1996). Identity foreclosure, athletic identity, and career maturity in intercollegiate athletes. *The Sport Psychologist*, 10(3), 239-246. doi: 10.1123/tsp.10.3.239
- National Collegiate Athletic Association (2013). Do NCAA student-athletes view themselves as students or athletes? Erişim adresi:

www.ncaa.org/about/resources/research/do-ncaa-student-athletes-view-themselves-students-or-athletes

National Collegiate Athletic Association (2018). Guide for college bound student athlete. Erişim adresi: www.ncaa.org/student-athletes

Newman, B. M. ve Newman, P. R. (1991). *Later adolescence (18 to 22 Years). Development through life: A psychosocial approach* (5. bs., s. 416-456) içinde. California: Brooks/Cole Publishing Company.

Nicholls, A. R. ve Polman, C. J. (2007). Coping in sport: A systematic review. *Journal of Sports Sciences*, 25(1), 11-31, doi: 10.1080/02640410600630654

Nurmi J. E., Poole M. ve Kalakoski, V. (1996). Age differences in adolescent identity exploration and commitment in urban and rural environments. *Journal of Adolescence*, 19(5), 443-452. doi: <https://doi.org/10.1006/jado.1996.0042>

Oerlemans, K. ve Jenkins, H. (1998). There are aliens in our school. *Issues in Educational Research*, 8(2), 117-129. Erişim adresi: search.proquest.com/docview/2393186174?pq

Öztürk, P. ve Koca, C. (2013). Sporcu kimliği ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 1-10.

Özyurt, B. E. (2011). *Gelişim konularına genel bakış*. A. Kaya (Ed.), Eğitim psikolojisi (6. bs., s. 2-29) içinde. Ankara: Pegem Akademi.

Parker, P. C., Perry, R. P., Hamm, J. M., Chipperfield, J. G. ve Hladkyj, S. (2016). Enhancing the academic success of competitive student athletes using a motivation treatment intervention (Attributional retraining). *Psychology of Sport and Exercise*, 26, 113-122. doi: 10.1016/j.psychsport.2016.06.008.

Perna, F. M., Zaichkowsky, L. ve Bocknek, G. (1996). The association of mentoring with psychosocial development among male athletes at termination of college

career. *Journal of Applied Sport Psychology*, 8(1), 76–88. doi: 10.1080/10413209608406309

Petitpas, A. ve France, T. (2010). *Identity foreclosure in sport*. Hanrahan S. B.ve Andersen M. (Ed.), Routledge Handbook of Applied Sport Psychology: A comprehensive guide for students and practitioners (s. 471-480.) içinde. London: Routledge.

Piotrowski, K. (2013). Identity in adolescence and emerging adulthood: Relationships with emotional and educational factor. *Polish Psychological Bulletin*, 44(3), 266-276. doi: 10.2478/ppb-2013-0030.

Potuto, J. R. ve O’Hanlon, J. (2006). National study of student athletes regarding their experiences as college students. *College Student Journal*, 41(4), 947-966.

Riciputi, S. ve Erdal, K. (2017). The effect of stereotype threat on student-athlete math performance. *Psychology of Sports and Exercise*, 32, 54-57. doi: 10.1016/j.psychsport.2017.06.003

Ronkainen, N. J., Kavoura, A. ve Ryba, T. V. (2016a). A meta-study of athletic identity research in sport psychology: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 9(1), 45-64. doi: 10.1080/1750984X.2015.1096414

Ronkainen, N. J., Kavoura, A.ve Ryba, T. V. (2016b). Narrative and discursive perspectives on athletic identity: Past, present, and future. *Psychology of Sport and Exercise*, 27, 128-137. doi: 10.1016/j.psychsport.2016.08.010.

Sağın, A. ve Akbuğa, T. (2019). Lisanslı spor yapan lise öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeyleri. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 44-55. Erişim adresi: dergipark.org.tr/en/pub/comusbd/issue/50645/630587

Salkind, N. J. (2010). *Encyclopedia of research design*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications. doi: 10.4135/9781412961288

- Sardoğan, M. E. ve Karahan, T. F. (2011). *Kişilik gelişimi*. Alim Kaya (Ed.), Eğitim psikolojisi (6. bs., s. 120-145) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Scott, B. M., Paskus, T. S., Miranda, M., Petr, T. A. ve McArdle, J. J. (2008). In-season vs. out-of-season academic performance of college student-athletes. *Journal of Intercollegiate Sports*, 1(2), 202-226. doi:10.1123/jis.1.2.202.
- Seeman, M. (1959). On the meaning of alienation. *American Sociological Review*. 24(6), 783–791. Erişim adresi <https://www.jstor.org/stable/2088565>
- Shaw, S. M., Kleiber, D. A. ve Caldwell L. (1995). Leisure and identity formation in male and female adolescents: A preliminary examination. *Journal of Leisure Research*, 27(3), 245-264. doi: 10.1080/00222216.1995.11949747
- Simons, H. D. ve Van Rheenen, D. (2000). Noncognitive predictors of student athletes' academic performance. *Journal of College Reading and Learning*, 30(2), 167-181. doi: 10.1080/10790195.2000.10850094
- Simons, H. D., Van Rheenen, D. ve Covington, M. V. (1999a). Academic motivation and the student athlete. *Journal of College Student Development*, 40(2), 151-161.
- Simons, H. D., Van Rheenen, D. ve Covington, M. V. (1999b). *Dilemma of the student athlete: Balancing athletics and academics*. California: Berkeley.
- Sparent, M. E. (1989). The student-athlete in the classroom: The impact of developmental issues on college athletes' academic motivation and performance. *Research & Teaching in Developmental Education*, 5(2), 7-16.
- Stambulova, N. B., Engström, C., Franck, A., Linnér L. ve Lindahl, K. (2015). Searching for an optimal balance: Dual career experiences of Swedish adolescent athletes, *Psychology of Sport and Exercise*, 21, 4-14. doi: 10.1016/j.psychsport.2014.08.009.

- Staurowsky, E. ve Sack, A. (2005). Reconsidering the use of the term student-athlete in academic research. *Journal of Sport Management*, 19(2), 103–116. doi: 10.1123/jsm.19.2.103
- Stone, J., Harrison, C. K. ve Mottley, J. (2012). “Don't call me a student-athlete”: The effect of identity priming on stereotype threat for academically engaged African American college athletes. *Basic and Applied Social Psychology*, 34(2), 99-106, doi: 10.1080/01973533.2012.655624
- Stringer, K. J. ve Kerpelman, J. L. (2010). Career identity development in college students: Decision making, parental support, and work experience. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 10(3), 181-200. doi: 10.1080/15283488.2010.496102
- Sussman, S., Pokhrel, P., Ashmore, R. D. ve Brown, B. B. (2007). Adolescent peer group identification and characteristics: A review of the literature. *Addictive Behaviors*, 32(8),1602-1627. doi: 10.1016/j.addbeh.2006.11.018.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. bs.). Boston: Pearson.
- Tyrance S. C. ve Harris H. L. (2013). Predicting positive career planning attitudes among NCAA Division I college student-athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 7(22), 22-40. doi: 10.1123/jcsp.7.1.22
- U'Ren, P. (2017). *"Athletic identity, identity foreclosure, and career maturity of a NCAA Division II female student-athlete"* (Doktora tezi, St. Cloud State University, Minnesota, Amerika Birleşik Devletleri). Erişim adresi: http://repository.stcloudstate.edu/hied_etds/18
- Vangöllü, M. S. (2018). *Ergenlerde okula yabancılaşmanın sosyal kaygı düzeyi ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van, Türkiye.

- Veliz, P. ve Shakib, S. (2012). Interscholastic sports participation and school based delinquency: does participation in sport foster a positive high school environment? *Sociological Spectrum*, 32(6), 558-580. doi: 10.1080/02732173.2012.700837
- Waterman, A. S. (1982). Identity development from adolescence to adulthood: An extension of theory and a review of research. *Developmental Psychology*, 18(3), 341–358. doi: 10.1037/0012-1649.18.3.341
- Waterman, A. S. (1985), Identity in the context of adolescent psychology. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1985(30), 5-24. doi:10.1002/cd.23219853003
- Waterman, A. S. (1999). Identity, the identity statuses, and identity status development: A contemporary statement. *Developmental Review*, 19(4), 591–621. doi:10.1006/drev.1999.0493.
- Watt, S. K. ve Moore, J. L. (2002). Who are student athletes? *New Directions for Student Services*, 93, 7- 18.
- Wilson, G. ve Pritchard, M. (2005). Comparing sources of stress in college student athletes and non-athletes. *The Online Journal of Sport Psychology*, 7(1), 1-8.
- Yapıcı, M. (2006). Eğitim ve yabancılaşma. *Journal of Human Sciences*, 1(1), 1-9. Erişim adresi: j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/98
- Yopyk, J. A. ve Prentice, D. A. (2005). Am I an athlete or a student? Identity salience and stereotype threat in student–athletes. *Basic and Applied Social Psychology*, 27(4), 329-336. doi: 10.1207/s15324834basp2704_5
- Yukhymenko-Lescroart, M. A. (2018). On identity and sport conduct of student-athletes: considering athletic and academic contexts, *Psychology of Sport and Exercise*, 34, 10-19. doi: 10.1016/j.psychsport.2017.09.006

EKLER

EK-1. Etik Kurul Onay Belgesi



**EGE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ**

YÜRÜTÜCÜNÜN ADI SOYADI / KURUMU	Doç. Dr. Olcay KİREMİTÇİ / Spor Bilimleri Fakültesi	
DANIŞMANIN ADI SOYADI / KURUMU	-	
DİĞER ARAŞTIRMACILAR	Berkcan BOZ / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	<input checked="" type="checkbox"/> Yüksek Lisans Tezi <input type="checkbox"/> Doktora Tezi <input type="checkbox"/> Özgün Araştırma	
ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI	Ben Kimim?: Sporculuk ve Öğrencilik İkimde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma	
BİLİRKİŞİ GÖRÜŞÜ	Yok	
KARARIN ALINDIĞI TOPLANTI TARİHİ	31.01.2019	
TOPLANTI / KARAR SAYISI	01 / 12	PROTOKOL NO: 111
KARAR	Araştırma OYBİRLİĞİ ile etik açıdan uygun bulunmuştur.	

Prof. Dr. Mehmet ERSAN
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Hülya YILMAZ
Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Faruk YÜCEL
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Metin EKİCİ
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mustafa MUTLUER
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU
Kurul Üyesi

(Toplantıda bulunmadı.)
Prof. Dr. Güliz ULUÇ
Kurul Üyesi



EK-2. Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgeleri



T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.619101
Konu : Berkcan BOZ'un
Araştırma İzni

09.01.2019

EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

- İlgi :a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) 28/12/2018 tarihli ve 110078 sayılı yazımız.
c) Valilik Makamının 09/01/2019 tarihli ve 554806 sayılı Onayı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı Başkanlığı yüksek lisans öğrencisi Berkcan BOZ'un "Ben Kimim?: Sporculuk ve Öğrencilik İkileminde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma " konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Müdürlüğümüze bağlı okullarda uygulama isteği ilgi (c) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde araştırmanın teslimine ilişkin Taahhütname Tutanağı doldurulup, araştırmanın CD'ye aktarılması sağlanarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize ve gereğini arz ederim.

Adnan KAYGISIZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

- Ek:
1- Valilik Onayı (1 sayfa)
2-Araştırma Değerlendirme Formu
3-Anket Formları (4 sayfa)
4- Taahhüt Formu (1 sayfa)

Fevzi Paşa Mh. 452 Sk.No:15 Strateji Geliştirme Hizmetleri 1 Bölümü Konak/İZMİR Ayrıntılı bilgi için: N.GÜR
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr Tel: (0 232) 2803631
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8ebd-7403-3422-b28a-77b6 kodu ile teyit edilebilir.



T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.554806
Konu : Berkecan BOZ'un
Araştırma İzni

09/01/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 355862610.06-E.12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) Ege Üniversitesi Rektörlüğünün 28/12/2018 tarihli ve 110078 sayılı yazısı.

Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı Başkanlığı yüksek lisans öğrencisi Berkecan BOZ'un "Ben Kimim?: Sporculuk ve Öğrencilik İkileminde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma " konulu tez çalışması için kullanacağı ölççekleri, Müdürlüğümüze bağlı okullarda uygulama isteği ilgi (b) yazı ile belirtilmektedir.

Söz konusu ölççeklerin uygulanmasının, Müdürlüğümüz okullarında 2018-2019 Eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ömer YAHŞI
Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1-Araştırma Değerlendirme Formu
2-Anket Formları (4 sayfa)

OLUR
09/01/2019
Ahmet Ali BARIŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Fevzi Paşa Mh. 452 Sk.No:15 Strateji Geliştirme Hizmetleri 1 Bölümü Konak/İZMİR Ayrıntılı bilgi için: N.GÜR
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr Tel: (0 232) 2803631
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1647-9892-3657-b14a-2cf4 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Berkcan BOZ
Kurumu / Üniversitesi	Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı
Araştırma yapılacak iller	İzmir
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Özel Ortaokul, Özel Anadolu Lisesi, Özel Fen Lisesi, Resmi Fen Lisesi, Resmi Anadolu Lisesi, Resmi Spor Lisesi, Resmi Güzel Sanatlar Lisesi, Resmi Sosyal Bilimler Lisesi, Resmi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Resmi Ortaokul, Özel Güzel Sanatlar Lisesi, Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Araştırmanın konusu	Ben Kimim?:Sporculuk ve Öğrencilik İkileminde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma
Üniversite / Kurum onayı	---
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Ben Kimim?:Sporculuk ve Öğrencilik İkileminde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma (Yüksek Lisans Tezi)
Veri toplama araçları	Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği Sporcu Kimliği Ölçeği
Görüş istenilecek Birim/Birimler	-----
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
İlgi: Milli Eğitim Bakanlığı'nın 22/08/2017 tarihli ve 3558626-10.06-e.12607291 sayılı Araştırma, yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Konulu, 2017/25 Sayılı Genelgesi. Genelge gereğince; araştırma başvurusu olması gereken nitelikler açısından incelenmiş olup, araştırmanın 2018-2019 öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumları yöneticilerinin uygun gördüğü şekli ile yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.	
Komasyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı: ----	Gerekçesi; -----

KOMİSYON

08.01.2019

(Başkan)

Beyhan GÖKDEMİR
Şube Müdürü

Üye

Nurdan MARAL
Öğretmen

Üye

Selahattin ANIK
Öğretmen

Üye

Özlem GÖRÜR
Öğretmen

Üye

Aslı DEMİREL
Öğretmen

EK-3. Bilimsel Araştırma Projesi Onay Belgesi



T.C
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi

Konu: Yürürlüğe Giren Proje Öneriniz

Tarih
26.02.2019

Sayın Dr. Öğr. Üyesi OLCAY KİREMİTÇİ

Aşağıda bilgileri özetlenen proje önerinize yönelik değerlendirme süreci tamamlanmış ve BAP Komisyonu tarafından desteklenmesi uygun görülen projeniz, proje sözleşmesinin Rektörlük Makamı tarafından onaylanmasıyla yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Tebrik eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımla,

Prof.Dr. Hüseyin ONAY
Koordinatör

Proje Başlığı: Ben kimim?: Sporculuk ve Öğrencilik ikileminde kimlik gelişimi ve okula yabancılaşma

Proje No: SYL-2019-20583

Proje Türü: Y.Lisans

Süresi: 24 ay

Başlama Tarihi: 26.02.2019

Onaylanan Bütçesi: 472,00 TL

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi OLCAY KİREMİTÇİ

Araştırmacı(lar): ARŞ.GÖR. BERKCAN BOZ

EK-4. Bilgi Formu

Değerli katılımcılar, bu bilimsel araştırma sporcuların kimlik gelişimi ve okul ile ilişkilerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir. Lütfen aşağıdaki yönerge ve soruları dikkatle okuyarak doğru bir şekilde yanıtlayınız. İlgili çalışma ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel faaliyetler çerçevesinde kullanılacağından ilgili sorulara vereceğiniz yanıtların doğruluk payı önem arz etmektedir. Çalışma çerçevesinde vereceğiniz cevaplar bilimsel etik ilkelerin ve insani değerlerin bir gereği olarak gizli tutulacak ve bilimsel araştırma amaçları dışında kullanılmayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Berkcan BOZ

Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

- 1) **Doğum tarihiniz:**.....(Gün/Ay/Yıl)
- 2) **Yaşınız:**.....
- 3) **Cinsiyetiniz:** () Erkek () Kadın
- 4) **Sportif etkinliklere katılım gösterdiğiniz kulübünüz (Varsa):**.....
- 5) **Yaşadığınız şehir:**.....
- 6) **Kaçıncı sınıfa gittiğinizi belirtiniz:**.....
- 7) **Öğrenim görmekte olduğunuz kademe:** () Ortaokul () Lise () Üniversite
- 8) **Lisede öğrenim görüyorsanız, lise türü:**.....
- 9) **Üniversitede öğrenim görüyorsanız bölümünüz:**.....
- 10) **Haftada ortalama kaç gün spor, fiziksel aktivite veya egzersiz etkinliklerine katılıyorsunuz? (Beden eğitimi ve spor dersleri dışında gönüllü olarak katıldığınız müsabaka, antrenman, fiziksel aktivite, egzersiz vb.)**
Hiç () 1 gün () 2 gün () 3 gün () 4gün () 5 gün () 6 gün () 7 gün ()
- 11) **Spora başlama yaşınızı yazınız (Yoksa boş bırakınız):**

12) Spor branşınızı belirtiniz (Yoksa boş bırakınız):.....

13) Toplamda kaç yıldan beri şu anda yapmakta olduğunuz asıl spor branşınızla uğraşıyorsunuz?

.....

14)Şu anda yapmakta olduğunuz asıl spor branşına daha önce ara verdiyseniz, kaç kez ve ne kadar süre ile ara verdiğinizi belirtiniz:

.....

15) Haftada ortalama kaç gün antrenman yapıyorsunuz ?

.....

16) 1 günde ortalama ne kadar süre antrenman yapıyorsunuz (Dakika belirtiniz):

.....

17) Bir sezonda kaç adet resmi spor müsabakasına katıldığınızı belirtiniz:

.....

18) Kaç yıldan beri resmi müsabakalara (maç) katılıyorsunuz?

.....

19) Şu anda sportif faaliyetlere katılım durumunuzu nasıl tanımlarsınız?

a) Profesyonel sporcuyum. Gelir elde ederek müsabaka ve antrenmanlara katılıyorum.

b) Amatör sporcuyum; gelir olmadan lisanslı olarak bir spor kulübünde müsabaka ve antrenmanlara katılıyorum.

c) Düzenli olarak antrenman, egzersiz, fitness vb. etkinliklerde bulunuyorum.

d) Şu anda düzenli olarak spor veya fiziksel aktivite yapmıyorum.

e) Diğer (Lütfen kısaca belirtiniz)

20) Spora katılım durumu açısından hayatınızda ulaştığınız en yüksek seviye nedir?

- a) Profesyonel sporcu. Gelir elde ederek müsabaka ve antrenmanlara katıldım.
- b) Amatör sporcuym; gelir olmadan lisanslı olarak bir spor kulübünde müsabaka ve antrenmanlara katıldım.
- c) Düzenli olarak antrenman, egzersiz, fitness vb. etkinliklerinde bulundum.
- d) Spor ve fiziksel aktivite etkinliklerine katılmadım.
- e) Diğer (Lütfen kısaca belirtiniz)

21) Şu anda spor yapıyorsanız ve daha önce spor etkinliklerine katılma ara verdiyseniz kaç kez ve ne kadar süre ile ara verdiğinizi belirtiniz:

.....

22) Eğer şu anda spor yapmıyorsanız, geçmişte spora katılım durumunuzu nasıl açıklarsınız? (İki şık işaretlenebilir).

- a) Profesyonel sporcuydum; gelir elde ederek antrenman ve müsabakalara katıldım.
- b) Amatör sporcuydum; gelir elde etmeden lisanslı olarak bir spor kulübünde yarışma ve antrenmanlara katıldım.
- c) Sağlıklı yaşam ve fiziksel aktivite etkinliklerine katıldım.
- d) Spor ve fiziksel aktivite etkinliklerine düzenli olarak hiç katılmadım
- e) Diğer.....

23) Eğer şu anda spor yapmıyorsanız, spor etkinliklerine katılımı bırakalı ne kadar süre oldu?:

24) Annenizin eğitim durumu:

- İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü

25) Babanızın eğitim durumu:

- İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü

EK-5. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği

		Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Yaşamımda izleyebileceğim farklı yollar hakkında etkin biçimde düşünürüm.	1	2	3	4	5
2	Yaşamda gerçekten elde etmek istediklerim konusunda kuşkularım var.	1	2	3	4	5
3	Yaşamımda izleyeceğim yöne karar verdim.	1	2	3	4	5
4	Gelecekle ilgili planlarım, gerçek ilgi ve değerlerimle örtüşüyor.	1	2	3	4	5
5	Gelecek için yaptığım planlar üzerine düşünürüm.	1	2	3	4	5
6	Gelecekte yapabileceğim farklı şeyler hakkında düşünürüm.	1	2	3	4	5
7	Gelecekte yapmak istediklerim konusunda endişeliyim.	1	2	3	4	5
8	Gelecekte yapacaklarımla ilgili planlarım var.	1	2	3	4	5
9	Gelecekle ilgili planlarım bana güven veriyor.	1	2	3	4	5
10	Gelecekle ilgili yapmış olduğum planlar hakkında başkalarıyla konuşurum.	1	2	3	4	5

11	Bana uyabilecek birtakım farklı yaşam biçimlerini göz önünde bulunduruyorum.	1	2	3	4	5
12	Yaşamımda izlemek istediğim yönü arayıp duruyorum.	1	2	3	4	5
13	Yaşamımda hangi yolu izleyeceğimi biliyorum.	1	2	3	4	5
14	Gelecekle ilgili planlarımın olması, kendime güven duymamı sağlıyor.	1	2	3	4	5
15	Yaşamım için belirlediğim hedeflerin bana gerçekten uyup uymadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
16	İzleyebileceğim farklı amaçlar hakkında düşünürüm.	1	2	3	4	5
17	Yaşamımın ne yönde olması gerektiğini merak edip duruyorum.	1	2	3	4	5
18	Gelecekte yapacaklarıma ilişkin düşüncem var.	1	2	3	4	5
19	Yaşamıma vermek istediğim yönün bana gerçekten uygun olacağını hissediyorum.	1	2	3	4	5
20	Yaşamımda izlemeyi planladığım belli yön hakkında başkalarının ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
21	Benim için iyi olabilecek farklı yaşam biçimleri hakkında düşünüyorum.	1	2	3	4	5
22	Yaşamımda izleyeceğim yönü düşünmemek benim için zor.	1	2	3	4	5
23	Yaşamımda ne yapacağım konusunda seçimimi yaptım.	1	2	3	4	5
24	Gelecekle ilgili planlarımın benim için doğru olduğundan eminim.	1	2	3	4	5
25	Gelecek planlarımın gerçekten ne istediğimle uyuşup uyuşmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5

EK-6. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Bu okulda kime güveneceğimi bilemiyorum.	1	2	3	4	5
2	Bu okuldan edindiğim bilgilerin beni geliştirdiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
3	Dersten kalmayacağımı bilsem bu dersler için çaba harcamazdım.	1	2	3	4	5
4	Okulu bitirmek adına doğru bulmasam da birçok şeyi yapmak zorunda olduğumu hissediyorum.	1	2	3	4	5
5	Okulda kendimi çok yalnız hissediyorum.	1	2	3	4	5
6	Okuldan öğrendiklerim sayesinde daha etkili kararlar alabiliyorum.	1	2	3	4	5
7	Okuldaki arkadaşların sadece kendilerini düşünen bencil kişiler olduklarını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
8	Bu okulda bulunduğum için kendimi şanslı görüyorum.	1	2	3	4	5
9	Okulda geçirdiğim zamanlar arttıkça kendime olan güvenim de artıyor.	1	2	3	4	5
10	Derslere devam etme zorunluluğunu anlamsız buluyorum.	1	2	3	4	5
11	Okul arkadaşlarıma güvenirim.	1	2	3	4	5

12	Bu günlerde okulda, beni anlayabilen, sorunları paylaşabileceğim arkadaş bulamıyorum.	1	2	3	4	5
13	Okulda uygulanan disipline ilişkin düzenlemelerin çok katı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14	Okula isteyerek değil koşullar bunu gerektirdiği için devam ediyorum.	1	2	3	4	5
15	Okuldaki birçok uygulama saçma ve anlamsız gelse de mezun olmak için katlanmak zorundayım.	1	2	3	4	5
16	Okulda öğrenilen bilgilerin yaşamı anlama ve yorumlamaya önemli katkısı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
17	Okulun özgürlüklerimi kısıtladığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
18	Derslerde kendimi oyalayacak bir şeyler bulamazsam sıkıntıdan patlıyorum.	1	2	3	4	5
19	Okuldaki kuralları anlamsız buluyorum.	1	2	3	4	5
20	Bu okulda başarı elde etmenin önemli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

EK-7. Sporcu Kimliği Ölçeği

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen
1	Spor hakkında düşünmeye, herhangi bir şeyden daha çok zaman ayırırım.	1	2	3	4	5	6	7
2	Sakatlansaydım ve yarışmalara katılamasaydım çok mutsuz olurduğ.	1	2	3	4	5	6	7
3	Arkadaşlarığımın birçoğu sporcudur.	1	2	3	4	5	6	7
4	Kendimi bir sporcu olarak kabul ederim.	1	2	3	4	5	6	7
5	Sporda iyi performans gösteremediğimde kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
6	Spor ile ilgili birçok hedefim var.	1	2	3	4	5	6	7
7	Spor hayatığımın en önemli parçasıdır.	1	2	3	4	5	6	7

EK-8. Yüksek Lisans Tez Savunması Tutanağı

Form Sürümü 1.0

T.C
EGE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMASI SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin Adı-Soyadı : Berkcan BOZ
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi
Programın Adı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi
Tezin Başlığı : Ben Kimim?: Sporculuk ve Öğrencilik İkileminde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma
Sınavın Tarihi ve Saati : 16.06.2020 – 10:00
Sınavın Yapıldığı Yer : Uzaktan Erişim (Çevrimiçi)- Adobe Connect Programı

Jüri tarafından; Oy Çokluğu / Oy Birliği ile

tezi kabul edilmiş ve başarılı bulunmuştur.

tez başlığı değiştirilerek tezi kabul edilmiş ve başarılı bulunmuştur.

- Yeni tez başlığı: Sporcu Öğrencilerde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma: Ergenlik Dönemi Üzerine Akran Karşılaştırmalı Bir Çalışma

tezinde düzeltme gerektiğine karar verilmiştir.

(Bu durumda öğrenci en geç üç ay içinde gerekli düzeltmeyi yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur.)

tezi reddedilmiştir.

Jüri Başkanı
Doç. Dr. Murat KANGALGİL



Jüri Üyesi (Danışman)

Doç. Dr. Olcay KIREMİTÇİ



Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Meliha CANPOLAT



- Bu tutanak ve jüri üyelerinin hazırladığı "Tez İnceleme ve Değerlendirme Formları" ilgili Anabilim Dalı Başkanlığının ön yazısı ile Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne 3 iş günü içerisinde ulaştırılacaktır.
- Bu belgenin elektronik kopyasına <http://sbe.ege.edu.tr/formlar> adresinden ulaşabilirsiniz.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimin planlamasından tamamlanmasına kadar geçen süreç içerisinde hem tezimin hem de akademik perspektifimin gelişmesinde katkısı bulunan birçok değerli insanın varlığı beni zihinsel ve duygusal anlamda güçlendirmiştir. Bununla birlikte bizler farkında olmadan toplumun her kesiminden birçok insanın da hayatımıza ufak ya da büyük dokunuşları mevcuttur. Dolayısıyla yaşamımızın farklı zaman dilimlerinde tanıdığımız ya da farkına varamadığımız birçok insanın biz olabilmemize sağladıkları katkıdan dolayı içerisinde bulunduğum topluma teşekkür etmeyi borç bilirim.

Bir tohumu yeşerten, bir fidana yön veren, bir ormandaki her ağaç üzerinde emeği olan insanlara; öğretmenlere; tüm öğretmenlerime; Şöhret ÇÜRÜKSULU NESİPOĞLU'na; Aynur BALTACIOĞLU'na sonsuz teşekkürler.

Yalnızca akademik yaşamın değil, yaşamın önemli bir parçasıdır rehber; iyi bir rehber. Kararlarında ve öğrenme sürecinde sesine kulak veren, doğru anlarda ise tecrübelerine dayanarak dümeni eline alan. Aynı gemide gittiğini hissedene kadar da bir rehberin yoktur aslında. Çünkü iyi bir rehber bilir ki; yarına taşıdığı insanlar yoksa kendi rotası da belirsizdir. Bu yüzden iyi bir rehberin gemisi her daim "biz" yönünde gider. Akademik yaşamımın başlangıcından bu yana yalnızca iyi bir rehber olmakla kalmayıp, akademik duruşu ve donanımı ile gelişimime katkı sağlayan tez danışmanım Doç. Dr. Olcay KİREMİTÇİ'ye teşekkürlerimi sunarım.

Bilimsel ve felsefi perspektifimin gelişmesinde katkıları bulunan ve değerli vakitlerini şahsımdan esirgemeyen; Doç. Dr. Ekim PEKÜNLÜ ve Arş. Gör. Dr. Sait TARAÇIOĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Tezimin veri toplama sürecinde katılımcılar ile yapılan görüşmeleri gerçekleştirebilmem noktasında desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım; Dr. Öğr. Üyesi Erdiç DEMİRAY'a, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ENGÜR'e ve Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nin değerli öğrencilerine teşekkürlerimi sunarım. Lisans eğitimimden bugüne akademik gelişimime katkı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Meliha

CANPOLAT'a; değerli rehberlikleri ile şahsıma destek olan Doç. Dr. Fırat SARSAR'a ve Dr. Öğr. Üyesi Gizem ENGİN'e teşekkürlerimi sunarım.

Kendilerini tanıma şansına sahip olduğum günden bu yana şahsıma olan desteklerini esirgemeyen; Doç. Dr. Murat KANGALGİL ve Doç. Dr. Tuğbay İNAN'a teşekkür ederim.

Henüz lisans öğrenimi gördüğüm günlerde öğrettiği bilişim becerilerinin hayatın her alanında karşımıza çıkacağını vurgulayan Dr. Öğr. Üyesi Volkan UNUTMAZ'a öngörüsü, öğrettikleri ve desteği için teşekkürü borç bilirim.

Araştırma verilerinin elde edilmesi amacıyla görüşmeler yürüttüğüm tüm katılımcılara ayırdıkları zaman ve bilimsel süreçlere katkılarından dolayı teşekkür ederim. Araştırma süresince birçok öğretmen, antrenör, akademisyen, okul ve spor yöneticisi veri toplama işlemlerinin gerçekleştirilmesi noktasında gösterdikleri anlayış ve destek ile bu araştırmaya katkıda bulunmuştur. Bu bağlamda eğitim, bilim ve spor camiasının değerli paydaşlarına saygılarımı sunar ve teşekkür ederim.

Bu tez çalışması, Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından Yüksek Lisans Tez (BAP) projesi olarak desteklenmiştir (Proje ID: 20583, Proje Kodu: SYL-2019-20583). Koordinatörlük bünyesinde görev yapan akademik ve idari personele proje sürecindeki katkıları için teşekkür ederim.

Son olarak, bugünlere gelmemde büyük emeği olan ve bana olan desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme sonsuz teşekkürler..

İzmir, 22.06.2020

Berkcan BOZ

ÖZGEÇMİŞ

BERKCAN BOZ

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Yılı: 1994

Doğum Yeri: Üsküdar

E-posta: berkcan.boz@ege.edu.tr

bozberkcan@gmail.com

Web: <https://avesis.ege.edu.tr/berkcan.boz>

Posta Adresi: Ege Üniversitesi Spor Bilimleri

Fakültesi. Erzene Mah. Bornova/İZMİR 35040



EĞİTİM BİLGİLERİ

- 2017 – 2020, Yüksek Lisans, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı, Türkiye
- 2012 – 2017, Lisans, Ege Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Türkiye, Derece: 3.91

YABANCI DİL

- İngilizce, C1 İleri
- Yökdil: 96.25 (2019)
- Yds: 80.00 (2016)
- 2012-2013 Ege Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Hazırlık Eğitimi

SERTİFİKA, KURS ve EĞİTİMLER

- 2019, Çocuk Atletizmi Eğitmenliği Sertifikası /IAAF Türkiye Atletizm Federasyonu Çocuk Atletizmi Semineri, Mesleki Eğitim, Türkiye Atletizm Federasyonu

- 2019, 1. Kademe Yardımcı Atletizm Antrenörlüğü Belgesi, Mesleki Eğitim, Türkiye Atletizm Federasyonu
- 2019, Öğretimde Dijitalleşme Eğitimleri (Bookcreator, Edmodo), Bilişim, Ege Üniversitesi
- 2018, 1. Kademe Yardımcı Basketbol Antrenörlüğü Belgesi, Mesleki Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Eğitim Daire Başkanlığı
- 2016, Erasmus+ Öğrenci Değişim Programı, University of Physical Education Budapest, Macaristan
- 2015, Erasmus+ Öğrenci Değişim Programı, University of Latvia, Letonya

ARAŞTIRMA ALANLARI

- Sosyal ve Beşeri Bilimler, Eğitim, Spor Bilimleri ve Teknolojisi, Beden Eğitimi ve Spor

AKADEMİK UNVANLAR ve GÖREVLER

- 2018 - Devam Ediyor, Araştırma Görevlisi, Ege Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

DESTEKLENEN PROJELER

- 2020 – Devam ediyor, Renkli Zihinler: Doğada Spor, Bilim ve Sanat. Uzman, TÜBİTAK 4004 Projesi
- 2019 – 2020, Sporcu Öğrencilerde Kimlik Gelişimi ve Okula Yabancılaşma: Ergenlik Dönemi Üzerine Akran Karşılaştırmalı Bir Çalışma, Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje
- 2019 - 2020, Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına Katılan Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum ve Yeterlik

Algılarının Mizaç Tiplerine Göre Değerlendirilmesi. Araştırmacı,
Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje

MAKALELER

- Kiremitci, O. ve Boz, B. (2019). The relationship between profession choice motivations and school alienation states of prospective physical education teachers: An examination of gender differences. *International Online Journal of Educational Sciences*, 11(5), 248-258.
- Engür, M., Kiremitci, O. ve Boz, B. (2019). Job Demands and Resources Scale for Physical Education Teachers: Is it valid in Turkish Culture? *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 14(1), 29-41.

HAKEMLİ KONGRE / SEMPOZYUM BİLDİRİ KİTAPLARINDA YER ALAN YAYINLAR

- Boz, B. ve Kiremitci, O. (2019). S(Özde) Sporcu Kimliği: Sporcu Öğrencilerde Statik Kimlik Yapısı ve Davranışsal Dinamikler. 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye, 13 - 16 Kasım 2019, ss.1469-1470.
- Boz, B. ve Kiremitci, O. (2019). Ekonomi Sınıfında Kara Deliğe Yolculuk: Beden Eğitimi ve Spor Pedagojisi Alanında Eleştirel Bir Paradigma Değerlendirmesi. 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye, 13 - 16 Kasım 2019, ss.722-723.
- Kiremitci, O., Boz, B., Kangalgil, M. ve İnan, T. (2019). Fiziksel Aktivite İle Bütünleştirilmiş Öğrenme Ortamları: Literatüre Bakış. 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye, 13 - 16 Kasım 2019, ss.843-852
- Boz, B. ve Kiremitci, O. (2019). Eğer tüm mesele bilişsel gelişim ise: Beden eğitimi ve matematiğin buluşması #1. II. Dünya Spor Bilimleri Araştırmaları Kongresi, Manisa, Türkiye, 21-24 Mart 2019, ss.50-51
- Boz, B. ve Kiremitci, O. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Eğitim Kalitesi Algıları: Cinsiyet, Bölüm, Program ve Ygs Başarı Düzeyi

Farklılıkları. 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye, 31 Ekim - 03 Kasım 2018, ss.432-439.

- Kiremitci, O., Engür, M. ve Boz, B. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi: Spor Bilimleri Fakültesi Üzerine Bir İnceleme 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye, 31 Ekim - 03 Kasım 2018, ss.440-446
- Kiremitci, O., Boz, B. ve Yıldız, L. (2018). Öğretmenlik Mesleği ve Alan Seçimi Motivasyonları: Beden Eğitimi Öğretmen Adayları Üzerine Bir İnceleme. IV. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Antalya, Türkiye, 2 - 03 Kasım 2018, ss.1-10.

BURSLAR

- 2016-2016 Erasmus hibesi, Ulusal Ajans
- 2014 - 2015 Erasmus hibesi, Ulusal Ajans

ÖDÜL ve DERECELER

- Mart 2019, Beden eğitimi ve spor öğretimi alanında en iyi bilimsel araştırma ödülü (Sözel sunum). II. Dünya Spor Bilimleri Araştırmaları Kongresi
- Haziran 2017, Yüksekokul ve bölüm birincisi, Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu